

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE
BENLİĞİN AYRIMLAŞMASININ
EŞ SEÇİMİ TUTUMLARINA ETKİSİ

Fatma ÇÖMLEKCİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Nurten SARGIN

KONYA – 2019

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE
BENLİĞİN AYRIMLAŞMASININ
EŞ SEÇİMİ TUTUMLARINA ETKİSİ**

Fatma ÇÖMLEKCİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
Prof. Dr. Nurten SARGIN**

Konya – 2019

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatma ÇÖMLEKCİLER
	Numarası	16830101020
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrışmasının Eş Seçimi Tutumlarına Etkisi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

23 / 12 / 2019
Öğrencinin
Adı Soyadı İmzası
FATMA ÇÖMLEKCİLER

Fatma Çömlekciler

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatma ÇÖMLEKCİLER
	Numarası	16830101020
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Nurten SARGIN
	Tezin Adı	Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrışmasının Eş Seçimi Tutumlarına Etkisi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrışmasının Eş Seçimi Tutumlarına Etkisi başlıklı bu çalışma 29/11/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Prof. Dr. Nurten SARGIN	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Selahattin AVŞAROĞLU	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Rezzan GÜNDOĞDU	

TEŞEKKÜR

Başta bu tez çalışmasının yürütülebilmesi için gerekli her türlü imkânı sağlayan ve tez çalışmam süresince değerli bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren, gerekli araştırma ve geliştirme çalışmalarında yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım sayın, Prof. Dr. Nurten Sargın hocama ve T.C. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı'nın değerli öğretim elemanlarına, teşekkürü bir borç bilirim. Daha sonra bir önceki danışmanım olan sayın, Doç. Dr. Erkan Işık hocama özellikle tez konusu bulma sürecimde gösterdiği duyarlılık ve ilgi için çok teşekkür ederim.

Ayrıca tez çalışmam süresince bana her zaman moral veren ve destek olan değerli eşim Dr. İsmail Taha Çömlekciler'e, yaşama sevincim olan oğullarım Hasan Salih ve İbrahim Cemal'e ve tüm eğitim hayatım boyunca bana verdikleri maddi ve manevi tüm destekler için kıymetli annem Nariye Kartal'a ve babam Cemal Kartal'a sonsuz teşekkür ederim.

Fatma ÇÖMLEKCİLER
KONYA-2019

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatma ÇÖMLEKCİLER
	Numarası	16830101020
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Nurten SARGIN
	Tezin Adı	Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrışmasının Eş Seçimi Tutumlarına Etkisi

ÖZET

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışma düzeylerinin eş seçimi tutumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırma genel ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır.

Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Mevlana Üniversitesi'nde öğrenim gören 269'u erkek ve 202'si bayan olmak üzere toplam 471 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerden seçkisiz yolla seçilmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Benliğin Ayrışması Ölçeği ve Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma grubundan toplanan veriler SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiş, istatistiksel olarak ise korelasyon ilişki analizi, basit ve çoklu doğrusal regresyon yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi olarak .05 alınmıştır.

Bağımsız değişkenlerin (*benliğin farklılaşması ve alt boyutları*) bağımlı değişkenler (*romantizm ve eş seçimi ve alt boyutları*) üzerindeki yordama güçleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre benliğin farklılaşması, üniversite öğrencilerinde eş seçimi tutumlarını anlamlı düzeyde yordamaktadır. Buna göre, bireyin benliğinin

ayırılma düzeyi yükseldikçe romantizm ve eş seçimine yönelik sınırlandırıcı inançlar azalmakta, böylece bireylerin daha gerçekçi ve rasyonel eş seçimi yapabileceği düşünülmektedir.

Benliğin ayrılması alt boyutlarına göre incelendiğinde, benliğin ayrılmasının, romantizm ve eş seçimi ile istatistiksel olarak negatif yönde ilişkisinin olduğu saptanmıştır. Ayrıca benliğin ayrılmasının “*duygusal tepkisellik*”, “*duygusal kopma*” ve “*ben pozisyonu alma*” alt boyutları ile de istatistiksel olarak negatif yönde ilişkisi olduğu gözlenmiştir.

Benliğin ayrılması alt boyutlarının, romantizm ve eş seçiminin alt boyutları ile olan ilişkileri tek tek ele alındığında; “*duygusal tepkisellik*” alt boyutu, romantizm ve eş seçiminin “*beraber yaşama*” ve “*zıt kutuplar*” alt boyutları ile pozitif yönde, “*aşk yeterli*”, “*çaba göstermeme*”, “*idealleştirme*” ve “*tam güven*” alt boyutları ile negatif yönde ve istatistiksel olarak ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Son olarak benlik farklılaşması kavramının Batı kaynaklı Literatürde ve aile terapilerinde sıklıkla kullanıldığı halde ülkemizde yeteri kadar araştırılmadığı görüldüğü için Türkiye örneğinde Bowen Aile Terapisi’ne ait farklı kavramların araştırılması alan yazınına katkı sağlaması açısından araştırmacılara önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, öğrenci, benliğin ayrılması, eş seçimi, tutum.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatma ÇÖMLEKCİLER
	Numarası	16830101020
	Ana Bilim Dalı	Eğitim Bilimleri
	Bilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Nurten SARGIN
	Tezin İngilizce Adı	Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrışmasının Eş Seçimi Tutumlarına Etkisi

SUMMARY

The purpose of this research is to analyze the role of the differentiations of Self inventory among university students in the selection of their mate. The research is a general relational survey model.

The study group of the research consists of 471 students (269 male and 202 female) studying at Mevlana University in 2015-2016 academic year.

The participants were randomly selected from the students of the study group and participated in the study voluntarily. Personal Information Form, Self-Discrimination Scale and Romanticism and Spouse Selection Attitude Scale were used to collect the data. The data collected from the study group were analyzed with SPSS 25.0 program, and correlation analysis, simple and multiple linear regression methods were used. In the research, significance level was taken as .05.

The predictive power of independent variables (*differentiation of self and sub-dimensions*) on dependent variables (*romance and mate selection and sub-dimensions*) was examined. According to the results, the differentiation of the self predicts the spousal selection attitudes in university students. Accordingly, the higher the level of discrimination of the individual's self, the less the beliefs about romance and the choice of spouses are reduced, so that individuals can make more realistic and rational spouses.

When the self-discrimination was examined according to its sub-dimensions, it was found that self-discrimination had a statistically negative relationship with romance and spouse selection. In addition, it was observed that self-discrimination had a statistically negative relationship with “*emotional responsiveness*”, “*emotional rupture*” and “*taking self-position*” sub-dimensions.

When the relations of self-discrimination sub-dimensions with the sub-dimensions of romance and spousal selection are considered individually; The “*emotional responsiveness*” sub-dimension was positively associated with the “*living together*” and “*opposite poles*” sub-dimensions of romance and spousal selection; It was found to be statistically related.

Finally, it is proposed the concept of differentiation of self-researchers to Western source literature and family therapy in is seen not sufficiently studied us, although it is often used in countries that Turkey sample Bowen Family Therapy belonging to contribute to the literature to investigate the different concepts.

Keywords: University, student, differentiation of self, spouse selection, attitude.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER	xii
1. Kısaltmalar.....	xii
2. Simgeler.....	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.1.1. Problem Durumu	2
1.1.2. Problem Cümlesi	7
1.1.3. Alt Problemler	7
1.2. Araştırmanın Önemi.....	8
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	10
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	10
1.5. Tanımlar	10
1.5.1. Üniversite.....	10
1.5.2. Öğrenci	10
1.5.3. Benlik.....	10
1.5.4. Benliğin Ayrışması	11
1.5.5. Eş seçimi.....	11
1.5.6. Tutum.....	11

BÖLÜM II	12
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	12
2.1. Kuramsal Çerçeve	12
2.1.1. Bowen Kuşaklararası Aile Terapisi	12
2.1.2. Benliğin Ayrışması (Farklılaşması).....	20
2.1.3. Eş Seçimine İlişkin Kuram ve Yaklaşımlar	26
2.1.4. Romantizm ve Eş Seçimi.....	31
2.2. İlgili Araştırmalar	36
2.2.1. Benliğin Ayrışması ile ilgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	36
2.2.2. Benliğin Ayrışması ile ilgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	38
2.2.3. Eş Seçimi ile ilgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	40
2.2.4. Eş Seçimi ile ilgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	43
BÖLÜM III.....	51
YÖNTEM	51
3.1. Araştırmanın Modeli	51
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	51
3.3. Veri Toplama Araçları	52
3.3.1. Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ)	53
3.3.2. Romantizm ve Eş Seçim Ölçeği (REST).....	55
3.3.3. Kişisel Bilgi Formu	56
3.4. Verilerin Toplanması	56
3.5. Verilerin Analizi.....	57
BÖLÜM IV	59
BULGULAR.....	59
4.1. Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrışması ile Eş Seçimi Tutumları Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular	59
4.1.1. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışması ile romantizm ve eş seçimi ve alt boyutları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular	59

4.1.2. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “duygusal tepkisellik” ile eş seçimi tutumları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular	60
4.1.3. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “duygusal kopma” ile eş seçimi tutumları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular	60
4.1.4. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “başkalarına bağımlılık” ile eş seçimi tutumları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular	61
4.1.5. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “ben pozisyonu almak” ile eş seçimi tutumları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular	62
4.2. Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrımlaşmasının Romantizm ve Eş Seçim Tutumlarını Anlamli Bir Şekilde Yordamakta mıdır?	63
4.2.1. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşmasının ve alt boyutlarının eş seçimi tutumlarını anlamli düzeyde yordamakta mıdır?.....	63
4.2.2. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “yalnız ve tek doğru” alt boyutunu anlamli düzeyde yordamakta mıdır?	64
4.2.3. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “aşk yeterli” alt boyutunu anlamli düzeyde yordamakta mıdır? 66	
4.2.4. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “beraber yaşama” alt boyutunu anlamli düzeyde yordamakta mıdır?	67
4.2.5. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “tam güven” alt boyutunu anlamli düzeyde yordamakta mıdır? 68	
4.2.6. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “idealleştirme” alt boyutunu anlamli düzeyde yordamakta mıdır?	70
4.2.7. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “çaba göstermeme” alt boyutunu anlamli düzeyde yordamakta mıdır?	71

4.2.8. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “zıt kutuplar” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?...	72
4.3. Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrılaşması ile Eş Seçimi Tutumları Düzeylerinin Sosyo-Demoğrafik Özelliklerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular	73
4.3.1. Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrılaşması ve Alt Boyutları Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular	74
4.3.2. Üniversite Öğrencilerinde Romantizm ve Eş Seçimi Tutumları ve Alt Boyutları Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular	75
BÖLÜM V	77
TARTIŞMA VE YORUM.....	77
5.1. Benliğin Ayrılaşma Düzeyine İlişkin Tartışma ve Yorum	77
5.2. Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Düzeyine İlişkin Tartışma ve Yorum.....	84
BÖLÜM VI.....	89
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	89
6.1. Sonuçlar.....	89
6.2. Öneriler	90
KAYNAKÇA.....	92
EKLER	106
Ek-1 Kişisel Bilgi Formu	106
Ek-2 Benliğin Ayrılaşması Ölçeği Anketi	107
Ek-3 Romantizm Ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Anketi	109
Ek-4 Anket Uygulama İzinleri	111
1. Benliğin Ayrılaşması Ölçeği (BAÖ) Kullanma İzni	111
2. Romantizm ve Eş Seçimi Tutum (REST) Ölçeği Kullanma İzni.....	112
ÖZGEÇMİŞ	113

KISALTMALAR VE SİMGELER

1. Kısaltmalar

A.B.D.	: Amerika Birleşik Devletleri
BAÖ	: Benliğin Ayrışması Ölçeği
BB	: Başkalarına Bağımlılık
BP	: Ben Pozisyonu Alma
DT	: Duygusal Tepkisellik
DK	: Duygusal Kopma
ER	: Emotional Reactivity (<i>Duygusal Tepkisellik</i>)
EC	: Emotional Cutoff (<i>Duygusal Kopma</i>)
FO	: Fusion with Others (<i>Başkalarına Bağımlılık</i>)
DSI-R	: Differentiation of Self Inventory – Revised (<i>Benliğin Ayrışması Ölçeği - Düzeltmiş</i>)
DSI-T	: Differentiation of Self Inventory – Turkish (<i>Benliğin Ayrışması Ölçeği – Türkçe</i>)
IP	: Take an “I” Position (Ben Pozisyonu Alma)
Min	: Minimum
Maks	: Maksimum
REST	: Romantizm ve Eş Seçimi Tutum
S-DSI	: Spanish – Differentiation of Self Inventory (<i>İspanya-Benliğin Ayrışması Ölçeği</i>)
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences (<i>Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi</i>)
SS	: Standart Sapma

2. Simgeler

n	: Birimlerin miktarını temsil eder. (<i>Örneğin Kadın Sayısı = n = 202 kişi</i>)
%	: Yüzde
α	: Cronbach’s Alpha (<i>Cronbach Alfa Güvenirlilik Sayısı</i>)
β	: Beta Kat Sayısı
B	: B Kat Sayısı
R	: Varyans Değeri
ΔR^2	: Varyans Karesi Değeri
F	: F test değeri (<i>Regresyon</i>)
t	: t test değeri (<i>Regresyon</i>)
p	: Anlamlı ilişki puanı (<i>Signification</i>)
r	: Korelasyon ilişkisi değeri
$\bar{X}$	: Ortalama değeri

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo-1: Örneklem Grubun Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Değerler.....	51
Tablo-2: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Tümüne ve Alt Boyutlarına Ait İç Tutarlılık Katsayılarının Orijinal Çalışmalar ile Karşılaştırılması	55
Tablo-3: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Tümüne ve Alt Boyutlarına Ait Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) Katsayıları	57
Tablo-4: Benliğin Ayrışması ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	59
Tablo-5: Benliğin Ayrışmasında “Duygusal Tepkisellik” Alt Boyutu ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	60
Tablo-6: Benliğin Ayrışmasında “Duygusal Kopma” Alt Boyutu ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	61
Tablo-7: Benliğin Ayrışmasında “Başkalarına Bağımlılık” Alt Boyutu ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular..	61
Tablo-8: Benliğin Ayrışmasında “Ben Pozisyonu Almak” Alt Boyutu ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular..	62
Tablo-9: Romantizm ve Eş Seçimi ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	63
Tablo-10: Romantizm ve Eş Seçimi ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	64
Tablo-11: Romantizm ve Eş Seçiminde Yalnız ve Tek Doğru Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	65
Tablo-12: Romantizm ve Eş Seçiminde Yalnız ve Tek Doğru Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	65
Tablo-13: Romantizm ve Eş Seçiminde Aşk Yeterli Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	66
Tablo-14: Romantizm ve Eş Seçiminde Aşk Yeterli Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	66
Tablo-15: Romantizm ve Eş Seçiminde Beraber Yaşama Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	67
Tablo-16: Romantizm ve Eş Seçiminde Beraber Yaşama Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	68

Tablo-17: Romantizm ve Eş Seçiminde Tam Güven Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	69
Tablo-18: Romantizm ve Eş Seçiminde Tam Güven Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	69
Tablo-19: Romantizm ve Eş Seçiminde İdealleştirme Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	70
Tablo-20: Romantizm ve Eş Seçiminde İdealleştirme Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	70
Tablo-21: Romantizm ve Eş Seçiminde Çaba Göstermeme Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	71
Tablo-22: Romantizm ve Eş Seçiminde Çaba Göstermeme Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	71
Tablo-23: Romantizm ve Eş Seçiminde Zıt Kutuplar Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	72
Tablo-24: Romantizm ve Eş Seçiminde Zıt Kutuplar Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	73
Tablo-25: Romantizm ve Eş Seçiminde Zıt Kutuplar Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	74
Tablo-26: Romantizm ve Eş Seçiminde Zıt Kutuplar Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	75

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-1: Bowen'ın Benliğin Farklılaşması Aralığı	16
--	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıkları, sayıltılar ve araştırma ile ilgili tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Yüzyıllardır insanoğlu yaşamını farklı şekillerde pek çok grubun bir üyesi olarak sürdürmekte ve bu grupların kök ve çekirdeğinin “*aile*” olduğu düşünölmektedir. İnsan hayatında önemli bir yeri olan ailenin en önemli özelliği “karşı cinsten” iki birey tarafından birbirlerini eş olarak seçmeleri yoluyla kurulmuş olmasıdır. Böylece yeni bir akrabalık biçimi olarak evlilik kurumu ortaya çıkmaktadır.

Yaşamları boyunca hayatlarını etkileyen pek çok önemli karar almak durumunda olan insanların, bu önemli kararlarından biri de evlilik olmuştur. Evlilik kararı insan yaşamında çok önemli bir dönüm noktasını oluşturmakta ve evlilikte geçirilen süre, bireylerin hayatlarının büyük bir bölümünü içine alması sebebiyle de verilen bu kararın önemi artmaktadır. Bu bağlamda bireyler çoğunlukla belirli gelişim görevlerini tamamladıktan sonra hayatlarını bir başka bireyle paylaşma ihtiyacı duymakta ve sonuç olarak kendilerine uygun gördükleri bir eş adayı bulup evlenmektedirler (Ondaş, 2007). Bu açıdan bakıldığında zaman, hayatı bir başkasıyla paylaşma gereksiniminin bireyleri evlilik kararına yönelttiği söylenebilmektedir. Bireylerin evlilik kararını verdiği ortalama yaş grubu ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Arnett (2000)’e göre bireyler 18-25 yaşları arasında beliren yetişkinlik döneminde yer almakta ve evlilik kararını da yine bu yaş aralıklarında vermektedirler. Bu yaş aralığında bireylerin eğitimini tamamlama, evlilik, işe başlama gibi bazı gelişim görevlerini yerine getirdikleri gözlenmektedir. Havighurst (1980) da benzer şekilde 18-30 yaş aralığında bulunan bireylerin iş seçimi ve eş seçimi ile ilgili gelişim görevlerini başarmaları gerektiğini belirtmektedir. Erikson ise psikososyal gelişim kuramında ilgili yaş aralığını yakınlığa karşı yalnızlık/yalıtılmışlık olarak adlandırmakta ve bireylerin bu yaş aralığında yakınlık kurma gereksiniminden söz etmektedir. Erikson’a göre yakınlık kurma bireyin kendi bütünlüğünü koruyarak bir başkasının kişiliği içinde kendini bulması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla eğer kişi arkadaşlarla veya bir eşle yakınlık kuramazsa kimseyle sevgi ve paylaşımda bulunmak istememekte ve yakınlık kuramayarak kendini yalnız hissetmektedir (Yeşilyaprak, 2018).

Evlilik, mutluluğu ve sıkıntılarıyla beraber, pek çok insan için ulaşılması hedeflenen olağan bir amaç olarak görülmektedir (Geçtan, 1984). Özellikle batılı toplumlarda yaygınlaşan nikahsız beraber yaşama eğilimleri artmakla birlikte, evlilik halen çoğu toplumda önemini korumakta ve devlet tarafından da desteklenmektedir (D.P.T., 2018).

Evlilik; kadın ve erkek arasında oluşan ilişkinin toplum tarafından tanınması anlamına gelmekte ve bu ilişki örf ve adetlere göre şekillenen bir anlaşma niteliğini taşımaktadır. Toplum tarafından onanan bu ilişkideki her türlü ritüel ise bir dizi kurala uymak durumundadır (Gökçe, 1978).

Çoğu insan, kendi anne babasının yaşadığı mutsuz evliliği görerek evlilik hakkında olumsuz bir kanıya kapılmakla birlikte yine de evlenmekte, boşanmalar gün geçtikçe artış gösterse de istatistiklere göre boşananlar da yeniden evlenmektedirler (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2015). Tüm bunlar evliliğin milattan önce 2000'li yıllardan beri süregelen temel özelliklerini ve kabul edilirliliğini kaybetmeyen, toplumsal bir gerçeklik olduğunu göstermektedir. Oysa ki, günümüz modern toplumlarında bile kişinin eş seçimini tam bir özgür irade ile yapamadığı görülmekte, buna neden olarak da sınıf, statü gibi pek çok toplumsal değişkenin eş seçimini etkilediği düşünülmektedir (Geçtan, 1984).

1.1.1. Problem Durumu

İnsan gücünün bir ülkenin en değerli kaynağı olduğu varsayılmaktadır. Üniversiteler bu değerli kaynakların nitelikli güce dönüştürüldüğü kurumlardır. Günümüzde özellikle bilimsel düşünme becerisine sahip, üretken, yaratıcı ve karşılaştığı problemleri çözme becerisi kazanmış bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim kurumlarının temel amacı öğrencinin bilişsel, sosyal ve psikolojik yönlerden gelişmesini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin başarı düzeylerinin yükseltilmesi ve nitelikli bireyler olarak yetiştirilmesi için eğitim sistemlerinin sürekli olarak izlenmesi, günün koşullarına ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde düzenlemelerin yapılması gerekmektedir (Chan, 2016; Sarier, 2016).

Üniversiteyi kazanmak çoğu genç için önemli bir başlangıç sayılmaktadır. Üniversite dönemi diğer tüm yaşam alanlarında olduğu gibi pek çok ve önemli değişikliklerin yaşandığı hayatın en özel dönemlerinden biri olmaktadır. Bu dönemde

gençler, anne babaların ve öğretmenlerin gözetimi ve korumasının azaldığı, günlük yaşam döngüsünün değiştiği ve akademik sosyal ilişkiler ve yeni bir çevrenin istediği diğer alanlardaki güçlüklerle baş etmek durumundadırlar (Tao ve ark., 2000). Ayrıca bu dönemde yoğun ve karmaşık olan duygular, kuşku, geleceğe ilişkin hayaller ve olgunluğa erişme düzeyi de her gençte değişiklik gösterebilmektedir. Bu açıdan, gençler arasında duygusallığın etkisiyle verilen evlilik kararlarının çoğu zaman doğru olmadığı görülmektedir (Pınar, 2008). Sağlıklı bir evliliğin kurulması açısından genellikle aile bireylerinden ayrı yaşayan üniversite gençlerini evlilik, aile yaşamı ve ailede rol paylaşımı konularında bilinçlendirmek son derece önemli kazanmaktadır (Günay ve Bener, 2013).

Genç yetişkinlik dönemi literatürde eş seçimi, eşle birlikte yaşamayı öğrenme, bir aile kurma, çocuk yetiştirme, bir evin işlerini yürütme, yurttaşlık sorumluluğunu üstlenme ve hayatta ortaya çıkabilecek değişimlere uyum sağlama şeklinde tanımlanmaktadır (Onur, 2003). Bu dönem bireyi yetişkinliğe hazırlayan önemli bir dönemdir. Bu nedenle üniversite öğrencileri, genç insan popülasyonu içinde özgün bir konuma sahip bulunmaktadır (Günay ve Bener, 2013).

Türkiye, genç nüfus oranının yüksek olduğu ülkeler arasında yer almaktadır. TÜİK Mayıs 2018 yılı verilerine göre nüfusun %16,1'ini 15 – 24 yaş gurubu arasındaki gençler oluşturmaktadır. Bu nüfusun yaklaşık %22,7'si üniversitelerde öğrenim görmektedir (TÜİK, 2017, 2018b).

Üniversite öğrencilerinin, 18 yaşın üstünde birey olmaları nedeniyle, hayat için gerekli olan bilgi ve becerilerin yanında, ülkelerinin, dünya içerisindeki yer ve konumlarını tanımaları; kendi örf ve âdetleri içerisinde ruhsal, ahlâkî, sosyal ve kültürel konularda gelişimleri ve farklılığın farkında olmaları gibi pek çok konuda bilgili ve bilinçli davranışlar sergilemeleri beklenmektedir (Günay ve Bener, 2013).

Henüz öğrenimini tamamlamadan, öğrencilik yıllarında evlenmek sayısız problemi de beraberinde getirmektedir. Öğrenciyken evlenenlerin, büyük bir kısmı ekonomik güce sahip olmadıklarından ailelerin yardımına muhtaç olmaktadır. Ailenin yardımı, gençleri kontrol etme ve yönlendirme hakkını da beraberinde getirmektedir. Bu durum, genç evlilerin kendi isteklerine uygun ilişkiler kurmalarına engel olan etkenler arasında sayılabilmektedir (Bilen, 1983; Aktaran: Ondaş, 2007).

Eş seçimi ve evlilik, bireyin yaşantısında son derece önemli bir yer tutmakta ve bireyin belli bir olgunluğa erişmesiyle oluşmaktadır. Ergenlikten gençliğe adım atan birey, sosyal ilişkileri aracılığıyla karşı cinsle iletişime geçmektedir. Bu iletişim bazılarında problemlili, bazılarında ise problemsiz olarak en rahat biçimde üniversite ortamlarında kurulmaktadır. Üniversiteli genç, okulun ilk yıllarında ergenlikten gençliğe adım atarak iş bulma kaygısı taşımaya başlarken, geleceğe yönelik arkadaşlık ilişkileri içine girmektedir. Karşı cins arkadaşlıkları ile, kuracakları ailelerinde karşılaşılabilecekleri problemlerin bir kısmını yaşamakta ve birbirini tanıma yönündeki olumlu ve olumsuz yaşantıları sonucunda geliştirdiği ölçütlere göre eş seçimini yapmaktadır. Eş seçimi yapılırken eş olacak kimsenin birçok özelliğinin eş seçimi yapan bireyin özellikleriyle karşılıklı olarak uyumlu olması, ilişkilerin daha sağlıklı yürümesini sağlamaktadır. Kişilik özellikleri, genel görünüş, ekonomik imkanlar, mesleki ve sosyal statü, din ve ideolojik görüşler, eş olarak seçilecek kişide aranan niteliklerden bazılarını oluşturmaktadır. Üniversitede okuyan genç, artık ne istediğinin farkına vararak hayatının kalan kısmını nasıl bir eş ile sürdürmek istediğini belirlemeye başlamaktadır. Üniversitede sınıflar ilerledikçe ve üniversiteli gençlerin yaşları büyüdükçe, gençler evliliğe daha da yaklaşmaktadırlar. 2018 yılı verilerine göre Türkiye’de 553202 evlilik yapılmıştır. Bu evliliklerin %37,5’i 20–24 yaş arasında, %21,2’side 25–29 yaş arasında olan gençler tarafından gerçekleştirilmiştir (TÜİK, 2017, 2018a). 20–24 ve 25–29 yaş aralıklarının ise üniversite öğrencisi olma yaşlarına yakın aralıklar olduğu düşünülmektedir. Normal şartlarda bir öğrenci 19 yaşında üniversiteye başlamakta ve 23 yaşında 4 yıllık üniversite öğrenimini tamamlamaktadır. Bu da üniversite eğitimini tamamlayan bireyin çeşitli olgunluklara sahip olduğu ve evlenme yaşına geldiğinin göstergesi sayılmaktadır (Ondaş, 2007). Üniversite son sınıfa gelen bir öğrencinin gelişim kuramlarına göre başarması gereken gelişim görevleri arasında iş ve eş bulma gelişim görevleri bulunmaktadır (Yeşilyaprak, 2018).

İnsanoğlu varlığına anlam katmak için diğer insanlarla ilişki kurmak, sonra da bu ilişkileri paylaşarak ve geliştirerek sürdürmek durumundadır. Sosyal bir varlık olan insan, mutlu olmak için karşı cinsle bir karı koca ilişkisine ihtiyaç duyarak evlilik kurumuna başvurmaktadır. Böylece köklü ve güçlü bir toplumsal bilinçlenme ile evlilik olgusu sürdürülebilmekte ve bunlar, sevgi paylaşım ve dayanışma gibi her türlü sorunun üstesinden gelmek için temel güç kaynakları olmaktadır (Özugurlu, 1990).

İnsanın seçtiği kişiyle evlenme sebebini açıklayabilmesi mümkün olsa da neden evlenmesi gerektiğini ifade etmesi son derece zor olmaktadır. Tarih boyu insanlar âşık olmadan evlendikleri gibi, gerçek bir aşk hikayesi yaşadıkları kişiyle de çoğu zaman evlenmemektedirler. O halde evlenmenin temel sebebi aşk değilse, sosyal, duygusal ve ailevi başka pek çok etken söz konusu olabilmektedir. Örneğin; kök aile ilişkilerinin rolü, ekonomik anlamda güvende olma ihtiyacı, evlenme törenlerinin cazibesi gibi. Başka bir deyişle, evliliğin doğal bir süreç olma dışında cinsel, biyolojik, sosyal, efektif ve ekonomik olarak da sebepleri mevcuttur denilebilmektedir (Adasal, 1963).

Evliliğin bir sistem olduğu ve insana yüklediği sorumluluklar nedeniyle onun bir üyesi olmanın da oldukça güç olduğu düşünülmektedir. Oysa insanlar evlenirken kötü giden evlilikleri görmezden gelmekte ve mutlu bir gelecek hayal etmekte, fakat gelecek günlerin mutlu olması için nasıl bir eş seçmek gerektiğini de bilmemektedirler (Geçtan, 1984).

Günümüz çağdaş toplumlarında giderek yükselen boşanma oranları sebebiyle evliliği güçlendiren evlilik öncesi faktörlere daha çok dikkat çekilmeye başlanmıştır. Bu faktörlerden birinin de eş seçimine ilişkin inançlar olduğu düşünülmektedir. Şüphesiz ki eş seçimi her birey için önem ve zorluk içermekte ve kişinin inançlarından bağımsız kalamamaktadır. İnançlar, duygular ve davranışlar üzerinde etkin bir güce sahip olmakta ve ilişkideki doyum düzeyini de belirlemektedir (Cobb, Larson ve Watson, 2003). Eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar; kişinin ne zaman ve kimle evleneceği ile ilgili tercihlerini, doğru eşi bulma konusundaki gayretleri, eş seçimi sürecinde yaşanacak zorluklarla ilgili farklı çözüm yollarını sınırlandıran ve engelleyen şahsi inançlar olarak nitelendirilmektedir (Larson ve Holman, 1994; Larson, 2000).

Larson (1988) eş seçimine dair mitlerden bahsederken miti, gerçek olduğuna dair bir delil bulunmamasına rağmen, genel olarak kabul görmüş inanç olarak tanımlamaktadır. Evliliğe hazırlık ve eş seçiminde mitler, evlilik doyumunu sağlayan evlilik öncesi faktörler arasında sayılmaktadır. Kişilerin güncel yayınlardan, televizyon programlarından, film, sinema, sosyal medya paylaşımları ile akran ve akraba çevresinden gözlemlediği bilgilere, kendi sınırlı tecrübelerini de katarak, doğru bilgilerin yanlış yorumlanmasıyla kendi evlilik mitlerini oluşturdukları düşünülmektedir.

Herhangi bir bilimsel kanıt tarafından desteklenmeyen mitler, pek çok insan tarafından kabul görmektedir. “Sevgi yeterlidir”, “birlikte yaşama bizi evliliğe hazırlar”

ve “*evlenilecek muhteşem kişiyi bulana kadar evlenmemeliyim*” gibi mitler, kişinin kendini, eşini ya da evlilik hakkındaki kararlarını fazlaca düşünmemesine neden olduğu için, evlenirken yanlış eş seçmesine yol açabilmektedir (Larson, 2000).

Mutsuz evliliklerin artışıyla gelen olumsuzluklar, evlilikteki başarısızlığın sebeplerini araştırmayı gerekli hale getirmiştir (Larson ve Holman, 1994). Araştırmalar gerçekçi olmayan evlilik inançlarının yakın ilişkilerdeki doyumunu azaltma eğiliminde olduğunu göstermiştir (Eidelson ve Epstein, 1982; Kurdek, 1993; Larson, 1988). Çiftler evlilik hayatlarına çok yüksek beklentilerle başlamakta ve gerçekleşmeyen bu beklentiler sebebiyle de evlilik içinde pek çok sorun yaşamaktadır. Gerçekçi olmayan evlilik inançları, çarpıtılmış varsayımlara dayanmakta ve ilişkide doyumun düşmesine neden olmaktadır (Kurdek, 1993).

Eş seçimi hakkında kişilerin benimsedikleri dokuz sınırlandırıcı inançtan söz eden Larson (1992), bunları şöyle sıralamaktadır. “*Yalnızca bir tek ideal eş vardır*”: Buna inanan birisi evrende evlenebileceği tek ve yalnız bir doğru kişi olduğunu varsaymaktadır. “*Mükemmel eş*”: bu inanç evlenmek için en mükemmelini bulana kadar evlenmemeliyim düşüncesini içermektedir. “*Mükemmel ben*”: Burada gelecekte mükemmel bir eş olacağıma inanana kadar evlenmemeliyim inancı barınmaktadır. “*Mükemmel İlişki*”: Bu inançta “*evlenmeden ilişkimizin mükemmel olduğunu kanıtlamalıyız*” diye düşünülmektedir. “*Daha fazla gayret etmeliyim*”: Kişi, yeterince çabalarsa seçtiği kişiyle mutlu olabileceğine inanmaktadır. “*Sevgi Yeterlidir*”: Bu yargıya inanan kişi aşkın evlenmek için tek başına yeterli bir neden olduğunu düşünmektedir. Oysa ki sevgi, evlilikte gerekli olduğu gibi tek başına yeterli gelmemektedir. “*Birlikte yaşamak*”: Kişinin evlenmeden önce seçtiği kişiyle birlikte yaşarsa evlilikte daha mutlu olacağına inanmayı ifade etmektedir. “*Tamamlayıcı olma*”: Kendisinden farklı birini seçen kişinin evlilikte daha mutlu olacağı inancını içermektedir. “*Seçim yapmak kolay olmalı*” inancında ise, eş seçmenin tesadüfen ve şans eseri olması gerektiğine, ayrıca kolay olduğuna inanılmaktadır. Buna inanan biri evleneceği kişiyle sosyal ortamlarda karşılaşmak için hazırlık yapmak yerine ilk görüşte âşık olmayı ve tesadüfen karşılaşmayı beklemektedir.

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşma düzeylerinin eş seçimi tutumlarına etkisinin incelenmesidir.

Gerek araştırmanın değişkenleri olan benliğin ayrımlaşması ve eş seçimi tutumları konularını ele alan çok az sayıda çalışmaya rastlanılması, gerekse benliğin ayrımlaşmasının bireylerin eş seçimi tutumlarıyla ilişkili olabilecek konuların açıklanması açısından bu iki kavramın incelenmesinin önem taşıdığı düşünülmektedir.

Ayrıca yapılan çalışmanın benliğin ayrımlaşması ve eş seçimi tutumları ile ilgili verilere katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Yukarda belirtilen açıklamalara bağlı olarak aşağıda verilen problem ve alt problemlere cevap aranmıştır.

1.1.2. Problem Cümlesi

Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşmasının eş seçimi tutumlarına etkisi nedir?

1.1.3. Alt Problemler

Bu problem doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- a) Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?
  - a.1) Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “*duygusal tepkisellik*” ile eş seçimi tutumları arasında anlamlı düzeyde ilişki var mıdır?
  - a.2) Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “*duygusal kopma*” ile eş seçimi tutumları arasında anlamlı düzeyde ilişki var mıdır?
  - a.3) Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “*başkalarına bağımlılık*” ile eş seçimi tutumları arasında anlamlı düzeyde ilişki var mıdır?
  - a.4) Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “*ben pozisyonu almak*” ile eş seçimi tutumları arasında anlamlı düzeyde ilişki var mıdır?
- b) Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşmasının eş seçim tutumlarını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
  - b.1) Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “*yalnız ve tek doğru*” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

- b.2)** Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “aşk yeterli” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
- b.3)** Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “beraber yaşama” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
- b.4)** Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “tam güven” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
- b.5)** Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “idealleştirme” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
- b.6)** Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “çaba göstermeme” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
- b.7)** Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “zıt kutuplar” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Belirli davranış kalıpları olan ve üyeleri arasında döngüsel bir etkileşim olan toplumsal sisteme “aile” denmektedir. Ailenin iletişim kalıplarını ve davranışlarını bu etkileşim dengede tutmaktadır. Aile kurumu, birey ve toplum bakımından oldukça kıymetli bir kurum olduğu halde dünyada ve Türkiye’de boşanma oranlarının giderek yükseldiği ve bu sorunla ilgili psikolojik yardım isteyen çift sayısının günden güne arttığı görülmektedir (Yaman ve Akdeniz, 2011).

Evliliği oluşturan eşlerden her biri kendi yuvalarına tüm geçmişlerini, bireysel tutum ve alışkanlıklarını, kişilik özelliklerini ve davranış kalıplarını da beraberinde getirmektedir. Çiftler kendilerine has benzer ve farklı kişilik özellikleri ve mevcut geçmişleri ile birbirlerine uyum sağlamaya çalışmaktadır (Özgüven, 2000).

Kişi köken ailesinden kültürü ve onun sebep olduğu sorunları öğrenmektedir. Kültürel değerler de aileden geçmekte ve her aile kültürel ve dini değerlerini diğer aileler ile paylaşmaktadır (Marchetti-Mercer ve Cleaver, 2000).

Eşlerin aralarındaki uyumun ve evliliklerinden sağlayacakları doyumun, önemli ölçüde eş seçiminin iyi yapılmasına bağlı olabileceği belirtilmektedir (Bilen, 1978; Özgüven, 2010). Evlilik yaşamı, çiftlerin köken ailelerinden öğrendikleri ve kendi evlilik

hayatlarına getirdikleri birtakım alışkanlıklar ve beklentiler silsilesinden oluşmaktadır. İki farklı aile ortamında yetişen bireylerin evlilik yaşamlarına getirecekleri bazı alışkanlık ve ritüelleri olabilmektedir. Çiftin ilişkisinin biçimlenmesinde yetiştikleri ailenin önemi, çiftlerin ailelerindeki ilişki biçimini ve aile göreneklerini kendi ilişkilerine taşımalarından kaynaklanmakta ve eşlerinden de buna göre davranmalarını beklemektedirler. Aileler de çocuklarının kendi ailelerinden ayrı kuracakları aile yapısına alışmakta güçlük çekmekte ve devamlı müdahale etmeleri halinde bu durum çiftin ilişkisinde birtakım zorluklar meydana getirebilmektedir. Bu sebeple evlilik veya ilişki sorunları ile çalışırken çiftin kök aile yapısının önemi göz ardı edilmemelidir (Velidedeoğlu, 2011).

Bowen Aile Sistemi Kuramı yapısının temelini benliğin ayrılaşması (*farklılaşması*) kavramı oluşturmaktadır. Bu kavram evrenseldir ve bireyleri, birleşme ve farklılaşma düzeylerine göre tanımlamaktadır. Benliğin ayrılaşması sürecinde anne-baba ile yaşanan ilişki temel sayılmaktadır. Kurama göre; aile bir sistemdir, ailenin her üyesi de bir bireydir ancak üyeler birbirleriyle birleşmekte ve kaynaşmaktadır (Papero, 1995).

Benliğin ayrılaşması ve “*ben*”in bireyselleşmesi, kişinin kök ailesine karşı kendini aşırı sorumluluk altında hissetmeden onlardan bağımsız bir şekilde davranabilmesi yeteneğini içermektedir. Bireyselleşmenin zıddı ise duygusal bütünleşmedir. Duygusal bütünleşme genel olarak aile veya çift ilişkisinde otonominin azalması ve bireyin kendisi için önemli olan diğer bireylerle karşılıklı etkileşiminde daha fazla duygusal tepkilerinin var olmasıyla kendini ortaya çıkarmaktadır. Bununla beraber kendi kendine sorumluluk almaktan kaçınma veya diğerlerinin yerine abartılı biçimde sorumluluk üstlenme tepkisiyle de kendini göstermektedir (Bray, 1995).

Bowen (1976), bireylerin evlenirken kendi ayrılaşma seviyelerine yakın kişileri eş olarak seçme eğilimi gösterdiklerini öne sürmüştür. Bowen’ın bu varsayımı “*farklılaşma ve evlilik kalitesi arasında güçlü ve pozitif ilişki*” bulmuş pek çok çalışmayla da desteklenmiştir (Miller, Anderson ve Keals, 2004; Aktaran: Gladding, 2015).

Türkiye’de üniversite öğrencilerinin eğitim, boş zaman, yerleşim, iş bulma, karşı cinsle ilişki düzeyleri, cinsiyet rolleri ve cinsellik vb. sorunları oldukça çok sayıda araştırmaya konu olsa da görüldüğü kadarıyla gençlerin evlilikle ilgili tercihlerini ortaya koyan oldukça az çalışmaya rastlanmaktadır.

Bu nedenle bu çalışma, gelecekte aile yaşamı kuracak olan üniversite öğrencilerinin evlilik ve aile hayatına ilişkin tutumlarının belirlenmesi; gençler arasında evlilik ve aileye yönelik bir bilinç oluşturmak ve genç kuşaklara farkındalık kazandırmak amacıyla planlanmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulguların, üniversitede öğrenim gören gençlere, aile ve evlilik danışmanlığı hizmeti veren ruh sağlığı çalışanlarına ve konu ile ilgili araştırma yapacak olan diğer araştırmacılara katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

1. Seçilen çalışma grubunun evreni temsil ettiği,
2. Kullanılan ölçeklerin ölçmek istenen özellikleri ölçtüğü,
3. Çalışma grubunun anketlere doğru yanıtlar verdiği varsayılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmanın verileri Mevlâna Üniversitesi'nde öğrenim gören üniversite öğrencileri ile,
2. Bu araştırmanın sonuçları Eş Seçimi ve Romantizm Ölçeği ile Benliğin Ayrışması Ölçeğinin ölçtüğü nitelikler ile,
3. Ulaşılan kaynaklarla,
4. Elde edilen bulgular ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

1.5.1. Üniversite

Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu (T.D.K., 2019b).

1.5.2. Öğrenci

Öğrenim görmek amacıyla herhangi bir öğretim kurumunda okuyan kimse. 2. Bir öğretmenin gözetimi ve yol göstericiliği altında belli bir konu üzerinde çalışan kimse (T.D.K., 2019a).

1.5.3. Benlik

İnsanı öteki bireylerden ayıran değer, tutum, davranış ve diğer özellikleri kapsar. Benlik hem edilgen bir nesne ve hem de davranışlara yön veren aktif bir kaynaktır (Newman, 2013; Aktaran: Başay, 2015).

1.5.4. Benliğin Ayrışması

Bireyin kendisini içinde büyüdüğü köken ailesinden gerek duygusal gerekse bilişsel düzeyde ayırmasıdır (Bowen, 1978; Aktaran: Gladding, 2015).

1.5.5. Eş seçimi

Erkek ve kadının birbirlerini görme ve tanıma sürecinden başlayarak flört, söz kesme, nişan, nikah, düğün gibi aşamalardan oluşan toplumsal bir süreçtir (Özgüven, 1997).

1.5.6. Tutum

Bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilimdir (Güvenç, 1972).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde benliğin ayrılaşması ve eş seçimi tutumları ile ilgili kuramsal açıklamalar ile yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Aile danışmanlığı ve aile terapisinin, yirmi ve yirmi birinci yüzyıllara ait bir evlilik sorunları çözme şekli olduğu düşünülse de esasında binlerce yıldır devam edegelen bir süreç olduğu görülmektedir. Ailelerle psikolojik danışma ve terapi yapmanın birden fazla yolu bulunmaktadır (Gladding, 2015). En fazla kullanılan yöntemler psikolojik danışma, terapi, eğitsel güçlendirme ve önlemedir. Ailelerin aldığı yardım hizmetini tanımlamak için şemsiye kavram ise aile terapisi. Aile terapileri, birbirinden farklı pek çok ekole ayrılmıştır. Tüm bu ekollerin amacı aynı olsa da kullandıkları strateji ve teknikler birbirinden farklılık göstermektedir (Broderick ve Weston, 2009). Karı koca ve ailelerle yapılan çalışmalarda kullanılan temel terapötik yaklaşımlardan birkaçı; bilişsel davranışçı çift terapisi, duygusal odaklı terapi, psikodinamik kuram, stratejik, çözüm-odaklı, öyküsel, Adlerci ve Bowen temelli yaklaşımlar olarak sıralanmaktadır (Gladding, 2015).

Çalışmanın bu bölümünde temel aile terapilerinden Bowen Kuşaklararası Aile Terapisi ve dayandığı temel kavramlarla birlikte benliğin ayrılaşması, eş seçim kuramları ile romantizm ve eş seçimi kavramları hakkında bilgi aktarımı yapılmıştır.

2.1.1. Bowen Kuşaklararası Aile Terapisi

Murray Bowen, 1951 yılından itibaren aileler ile çalışmaya yoğunlaşmış olan Amerikalı bir psikiyatrist, kuramcı ve aile terapistidir. Kendisi “*aile sistemleri*” teorisinin başlıca teorisyenleri arasında kabul edilmektedir. Ailesinin en büyük çocuğu olan Bowen, 1966 yılında ailesinde yaşanan duygusal bir kriz nedeniyle kişisel keşfine yönelmiş olup kuramını geliştirmiştir. Bowen’ın aile terapisi “*Bowen aile sistem teorisi*” veya “*Bowenian terapi*” olarak adlandırılmaktadır. Bowen’ın aile terapisi, sistemik temelli yaklaşımların ilki olarak bilinmektedir (Helm, 2014; Gladding, 2015). Beş çocuklu bir ailenin en büyük çocuğu olan Bowen’ın aile bireyleri ile ilişki kurmakta zorlandığı bilinmektedir. Bowen, bireyin sahip olduğu duyguların ilk kaynağının aile deneyimleri olduğuna inanmaktadır. Ona göre aile üyeleri birbirleri ile olan ilişkilerinde duygusal olarak bağımlı ve fonksiyoneldirler (Helm, 2014).

Bowen (1985), en az üç kuşak boyunca ailelerin değerlerini, inanç sistemlerini, davranış kalıplarını ve kaygılarını birbirine aktaran duygusal bir sistem olduğu görüşünü savunmaktadır. Ona göre, aile üyeleri birbirlerine düşündüklerinden daha bağımlıdır ve daha tepkisel davranmaktadırlar. Bowen, duygusal hayatlarımızdaki bağımsızlığımızın sandığımızdan çok daha sınırlı olduğunu düşünmektedir (Nichols, 2013).

Sistemik kurama göre “*aile*” belli bir geçmişi paylaşan, aralarında duygusal bağı olan, ailenin içinde yer alan üyelerin ve ailenin tümünün ihtiyaçlarını karşılamak için stratejiler planlayan bireylerden oluşmuş kompleks bir yapı olarak düşünülmektedir (Sabatelli ve Bartle, 1995).

Bowen’ın aile sistemleri kuramına göre;

- a) Aile, birbirine bağlı ya da bağımlı sistemlerden oluşmaktadır.
- b) Bireyi anlamak için bireyin aile sistemini anlamak gerekmektedir.
- c) Bir aile sisteminin üyesi olarak bütün üyeler birbirleri ile bağlantılı olmaktadır.
- d) Sistemin her üyesi diğerlerini etkilemektedir.

Kuramda, ailelerin kendilerinden birkaç kuşak önceki aile bireylerinin psikolojik özelliklerini kendi ailelerine nasıl aktardıkları ve aile içi etkileşimlerinin bu durumdan nasıl etkilendiği ortaya konulmaktadır (Acar ve Voltan-Acar, 2013). Bowen (1985), aile içi ve çift etkileşimlerinin birbirleri ile karşılıklı, kalıplaşmış ve tekrarlayıcı olma eğiliminde olduğundan söz etmektedir. Etkileşimsel kalıpların kuşaktan kuşağa aktarıldığını belirten Bowen, ailede kullanılan iletişim kalıplarının, aile üyelerinin ilişki yaşamakta olduğu kişiyle iletişim kurma biçimini etkilediğini belirtmektedir.

Sistemik aile terapisinde, terapinin odak noktasının birey değil, aile içi etkileşimler olduğu düşünülmektedir. Bowen’ın aile terapisi yaklaşımı ile çalışan bir aile terapisti, nesilden nesile aktarılan davranış kalıplarını değerlendirerek terapötik sürece başlamaktadır (Worden, 2013).

Bowen (1985)’a göre, ölen her insan bir iz bırakmakta ve birey geçmişi hakkında ne kadar çok şey bilirse kendini o kadar iyi tanımaktadır. Ailede var olan duyguların hepsi yaşayan tüm aile üyelerinde bulunmaktadır.

Bowen’ın “*Aile Sistemi Kuramı*” sekiz kavramdan oluşmaktadır. Bunlar:

- 1) Benliğin ayrılaşması
- 2) Sistemik üçgenler
- 3) Çekirdek ailenin duygusal sistemi

- 4) Aile yansıtma süreci
- 5) Kuşaklar arası geçiş süreci
- 6) Kardeş konumu
- 7) Duygusal yoksunluk kavramı
- 8) Toplumdaki duygusal süreç

Kurama göre, bunların her biri bireyin davranışlarını ve ailesini etkilemektedir (Papero, 1995). Terapist bu kavramlar aracılığıyla aileyi anlayabilmekte ve onları tedavi edebilmektedir (Aktaran: Gladding, 2015).

2.1.1.1. Benliğin ayrımlaşması (Differentiation of self)

Benliğin ayrımlaşması, kişinin duygularını düşüncelerinden ayırma yeteneği şeklinde tanımlanan duygusal ve düşünsel işleyişi dengelemek ve aile sistemi içerisinde kişinin bağımsızlık ile aşırı bağımlılığı ayırt etmesi şeklinde tanımlanan, yakınlık ve özerklikliği ayrı ayrı dengeleyebilme derecesi olarak tanımlanmaktadır (Bowen, 1978; Skowron ve Friedlander, 1998). Nitekim Gavazzi (1993)'de ailenin ayrımlaşmasını aile sisteminin bireysellik ile yakınlığa ilişkin tolerans düzeyi olarak tanımlamıştır (Gazioğlu ve Karataş, 2018).

Benliğin ayrımlaşması intrapsişik ve kişiler arası ilişkiler olarak sıralanan iki temel boyuta sahip çok boyutlu bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Benliğin ayrımlaşmasının intrapsişik boyutu, Duygusal Tepkisellik (*DT*) ve “*Ben*” Pozisyonu Alma (*BP*) alt boyutlarından oluşmaktayken, kişiler arası boyutu ise Başkalarına Bağımlılık (*BB*) ve Duygusal Kopma (*DK*) alt boyutlarından oluşmaktadır (Skowron ve Schmitt, 2003). *DT*, çevresel uyaranlara karşı verilen duygusal taşkınlık, duygusal karışıklık veya otomatik duygusal tepkiler şeklinde tanımlanmaktayken, *BP* ise açıkça tanımlanmış bir benlik duygusunu yansıtan ve baskı altında olsa bile kişinin kendi inançları doğrultusunda hareket etme becerisine sahip olması şeklinde tanımlanmaktadır. Benliğin ayrımlaşmasının kişiler arası boyutunu temsil eden *BB* de bireylerin kendisi için önemli olan diğer bireylerle duygusal olarak aşırı karışması ve herhangi bir sorgulama sürecine girmeden ebeveynin inançlarıyla, değerleriyle, beklentileriyle aşırı bir biçimde özdeşleşmesi şeklinde tanımlanmaktayken *DK* ise ilişkilerde yakınlıktan ya da ilişkinin içerisinde kaybolmaktan korkma ve bu korkuya eşlik eden savunma davranışları şeklinde karakterize edilmektedir (Skowron ve Schmitt, 2003). Yapılan çalışmalar bireyleşmenin

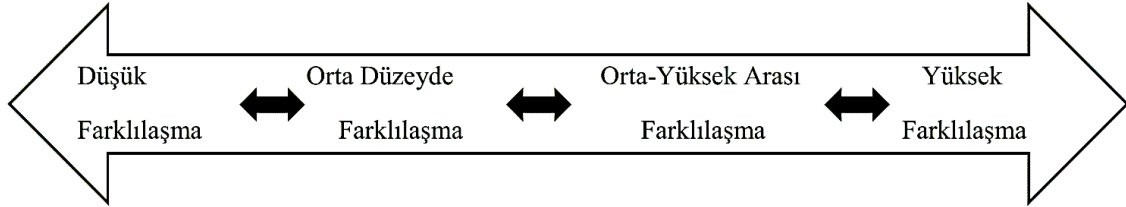
başarılı bir biçimde gerçekleşmesi için aile sistemi içerisinde bireyselliğe ve yakınlık kurmaya ilişkin yüksek düzeyde toleransın bulunması gerektiğini ifade etmektedir (Farley, 1979). Nitekim bu açıklamayı destekleyen bir biçimde birçok araştırmada da iyi ayrılmış ailelerin gelişimsel olarak uygun, özerkliğin sağlandığı ve karşılıklı saygı çerçevesinde yakınlığın sürdüğü, dolayısıyla da aile üyeleri arasında bireyselliğe ve yakınlığa duyulan toleransın yüksek oranda sağlandığı aileler olduğu belirtilmektedir (Anderson ve Sabatelli, 1992). Beliren yetişkinlik döneminde anne ve baba ile ilişkilerde bireyleşme ile benliğin ayrılaşması arasındaki ilişki Komidar, Zupančič, Puklek Levpušček ve Bjornsen (2016) tarafından ABD örneğinde tamamlanmış olan bir çalışma kapsamında incelenmiştir (Gazioğlu ve Karataş, 2018).

Benliğin ayrılaşması kavramı Bowerian terapinin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Kişinin hem duygu ve düşüncelerinin ayırımında olmasını hem de diğerlerinden özerk olarak var olmasını içermektedir (Corey ve Ergene, 2008). Ayrılaşma, bireyin güçlü bir benlik duygusuna sahip olmasını ve kimsenin etkisi altında kalmadan kendi hür iradesi ile tercihler yapması anlamına gelmektedir. Başka bir ifade ile bireyin kendini değerli görmesi ve kendi seçimlerini yapabilmesi olarak düşünülmektedir (Kerr ve Bowen, 1988). Benliğin ayrılaşması kavramının iki boyutu vardır ve bunlardan ilki, bireyin kendisini ailesinden duygusal ve bilişsel düzeyde ayrı tutabilmesi anlamına gelmektedir. Diğeri ise bireyin bilişsel ve duygusal süreçlerini birbirinden ayırmasını içermektedir. Bu iki boyutun varlık derecesi bireyin ayrılaşma düzeyinin önemli belirtileri olarak bilinmektedir (Bowen, 1978; Kerr ve Bowen, 1988). Bu anlatımdan yola çıkıldığı zaman, benliğin ayrılaşması, bireyin duygu ve düşüncelerini birbirinden ayırabilmesi, özgür ve başkalarının etkisi olmadan tercihler yapabilmesi, bu tercihlerin sorumluluğunu alabilmesi, güçlü bir benliğe sahip olması ve kendisinin ailesinden ayrı bir varlık olduğunu kavraması şeklinde tanımlanabilmektedir (Acar ve Voltan-Acar, 2013). Bowen'ın benliğin farklılaşması aralığına ait görsel bir anlatım Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil-1: Bowen'ın Benliğin Farklılaşması Aralığı

Düşük Düzeyde Farklılaşma:
Duygusal ve Düşünsel İç İçe
Geçme/ Başkalarına Bağımlılık

Yüksek Düzeyde Farklılaşma:
Benliğin farklılaşması/Özerklik

Kaynak: Gladding, 2015.

2.1.1.2. Üçgenler / üçgenleşme (Triangles / Triangulation)

Üç kişiden oluşan bir sistemdeki aktif dengeyi ifade eden üçgenleşme, iki kişi arasında oluşan stres ve bu stres sonucunda ortaya çıkan gerilim ve heyecanı azaltmak amacıyla bir üçüncü kişinin ilişkiye dâhil edilmesi olarak ifade edilmektedir (Kerr ve Bowen, 1988). Üçgenler daha çok, ailede kaygı ile başa çıkma yolu olarak kullanılır ve aile terapisinde de önemli bir yere sahiptir (Acar ve Voltan-Acar, 2013). Üçgenin temelinde sabit bir yapı ve sosyal çevre vardır. Üçgen ailenin duygusal sisteminin temeli olmakta ve en küçük sabit durağan etkileşim sistemi olarak adlandırılmaktadır. Üçgen sabit kaldığı sürece iki insan sistemi de sabit kalmakta ancak, kaygı artarsa dışarıdan birisi üçgeni kurmak için aileye girmektedir. Bu kişi aile ile çatışarak gerilimi açığa çıkarmaktadır. Kısacası üçgen, iki kişi arasındaki sorunu çözmek için kullanılan bir yöntem olmaktadır. Bu fonksiyona sahip olmasına rağmen üçgen, gerilimi her zaman azaltamayabilir (Bowen, 1976). Üçgenin olası dört çıktısı vardır. Bunlar;

1. Durağan bir çift üçüncü bir kişinin katılımı ile değişken hale dönüşebilmektedir,
2. Durağan bir çift üçüncü bir kişinin ayrılması ile bozulabilmektedir. Bir çocuğun herhangi bir sebepten evden ayrılması bu çıktıya en somut örnek verilebilmektedir.
3. Değişken bir çift üçüncü bir kişinin katılımı ile sabitleştirilebilmekte ve
4. Değişken bir çift üçüncü kişinin ayrılması ile sabitleştirilebilmektedir (Kerr ve Bowen, 1988).

2.1.1.3. Çekirdek ailenin duygusal sistemi (Nuclear Family Emotional System):

Bowen (1976, 1978) tarafından bireyin ayrılaşma düzeyini etkileyen dört faktör tanımlanmaktadır. Bu faktörler aynı zamanda çekirdek ailenin duygusal sürecini de etkilemektedir. Bunlardan ilkinde duygusal tepkisellik denmektedir. Duygusal tepkisellikte, duyguların düşünceleri bastırması sebebiyle bireyselleşmenin ya da ayrılaşmanın bastırılması söz konusu olmaktadır. İkinci faktör duygusal kopma veya duygusal ilişkiyi kesme olarak adlandırılmaktadır. Duygusal ilişkiyi kesmede aile üyeleri çözülmemiş bir duygusallık sebebiyle fiziksel ve psikolojik olarak birbirlerinden kaçmaktadırlar. Üçüncü faktör iç içe geçmedir ve duygusal-bilişsel yönlerin birbirine karışması sebebiyle kişinin kendine ve başkalarına karşı net algıyı kaybetmesi olarak kabul edilmektedir. Dördüncü faktör ise ben-pozisyonu alabilme olarak isimlendirilmektedir. Ben-pozisyonu alma, bireyin duygu ve düşüncelerini kişisel ve sorumlu bir biçimde ortaya koymasını ve diğer bireyleri kendi düşüncelerini açıklama konusunda cesaretlendirmesini içermektedir (Bowen, 1978; Kerr ve Bowen, 1988).

2.1.1.4. Aile yansıtma süreci (Family Projection Process)

Aile yansıtma sürecinde düşük düzeyde farklılaşabilmiş ebeveynlerin kendi olgunlaşmamış yapılarını çocuklarına yansıtması söz konusu olmaktadır (Bowen, 1978; Kerr ve Bowen, 1988). Yansıtma süreci, anne-baba ve çocuk üçgeni arasında olmakta ve aktarma daha çok savunmasız çocuğa karşı daha çok yapılmaktadır. Aktarımın savunmasız çocuğa yönelik yapılma nedeni, çocuğun henüz ayrılaşmamış olması ve duygusal olarak aileye bağımlı bulunması olmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına farklı davranmaları çocukların işlevlerinde de farklılaşmalara sebep olmaktadır. Yansıtma sürecinden en çok etkilenen çocuk, aile ile çok fazla iç içe geçmekte ve duygusal streslere karşı daha savunmasız duruma gelmektedir (Nazlı, 2003). Ailede aktarma süreci anne etrafında gerçekleşmekte çünkü evde üreten kişi anne olarak kabul edilmektedir. Annenin kaygısı bu süreci başlatmaktadır. Baba ise daha çok destekleyici rolde bulunmaktadır. Kaygılı ebeveyn çocuğa karşı meraklı, koruyucu ve endişeli davranmakta bu süreç neticesinde çocukta duygusal çöküş oluşmaktadır. Bu süreç evrenseldir ve her ailede farklı seviyelerde yer bulmaktadır (Bowen, 1976).

2.1.1.5. Kuşaklar arası geçiş süreci (Multigeneraitonal Transmission Process)

Bu süreçte stresle baş etme strateji ve örüntülerinin nesilden nesile aktarımı söz konusu olmaktadır. Kuşaklar arası aktarım süreci veya çok kuşaklı aktarım süreci önceki

ailenin duygusal süreçlerinin şimdiki ailenin duygusal süreçlerinde devam ettiğini ifade etmektedir (Gehart, 2014). Kuşaklar arası aktarım sürecinin ilk nesnesi çocuktur ve çocuğun ayrımlaşma düzeyi üzerinde ebeveynlerin farklılaşma süreci önemli bir rol oynamaktadır (Nazlı, 2003).

2.1.1.6. Kardeş konumu (Sibling Position)

Tolman'ın (1961) belirlemiş olduğu doğum sırası ve kişilik özelliklerinden yola çıkan Bowen, kardeş konumu kavramını ortaya atmaktadır. Bu kavrama göre çocuklar, ailedeki doğum sıralarına göre karakter özellikleri geliştirmektedirler (Goldenberg ve Goldenberg, 2012). Bireyler evlenirken eşlerini bu kardeş konumuna göre seçerlerse daha başarılı evlilikler yapabilmektedirler. En başarılı evlilikler en büyük kardeşin, en küçük kardeşle yaptıkları evlilikler olmaktadır. Aynı kardeş konumuna sahip kişilerin yaptıkları evlilikler ise daha başarısız evlilikler olarak sınıflandırılmaktadır (Goldenberg ve Goldenberg, 2012).

2.1.1.7. Duygusal yoksunluk kavramı (Emotional Cutoff)

Duygusal kopma, daha çok ebeveynle çocuk arasında yaşanan, kişinin kaygısını azaltmak için öbürü ile duygusal anlamda çok ilgilenmemesi durumu olmaktadır. Ayrımlaşma düzeyi düşük olan kişiler bu durumdan daha fazla etkilenmektedirler. Duygusal kopma hem fiziksel hem de psikolojik olarak gösterilebilmektedir. Başka bir şehre taşınmak fiziksel olarak uzaklaşma yöntemi duygusal kopmayı ifade etse de psikolojik olarak uzaklaşmada birey aynı fiziksel ortamı paylaşırsa bile hassas konularda uzak durma eğilimi göstermektedir. Duygusal kopma uzun süre veya hiç birbirini görmeme veya konuşmama şeklinde ortaya çıkabilmektedir (Gehart, 2014). Duygusal olarak geri çekilme çocuk ve ergenlerde de görülebilmektedir. Çocuklar ailede fazla stres algıladıklarında kendilerini aileden uzak tutabilmekte ve kaygı ve duygusal bağımlılığın düzeyi arttıkça ailedeki çocuklar daha fazla geri çekilme davranışı gösterebilmektedir (Kerr ve Bowen, 1988).

2.1.1.8. Toplumdaki duygusal süreç (Societal Regression)

Bowen Aile Terapisinin sekizinci ve son kavramı olarak düşünülmektedir. Bu kavramdaki en önemli nokta, toplumun da aile gibi bireyselleşmeye karşıt bir güç oluşturabileceği düşüncesidir. Kronik kaygının oluştuğu toplumsal ortamlarda birliktelik

duygusunda artış ortaya çıkmaktadır. Böylece aile üyelerinin toplumun nasıl işlediği ile ilgili öngörü kazanmaları önemli hale gelmektedir (Goldenberg ve Goldenberg, 2012). Bir toplum gerileyebilmekte veya ilerleyebilmektedir. Toplumsal gerilemenin göstergeleri olarak suç ve şiddet olaylarındaki artış, artan boşanma oranları, ekonomik dengesizlikler/krizler, ırksal gruplar arasındaki kutuplaşmalar, doğal afetler ve diğer travmalar gösterilebilmektedir. Toplumsal gerileme durumlarında bireyler uzun vadeli planlar yerine var olan endişelerini azaltacak yönde davranışlar ortaya koymaktadırlar. Başka bir anlatımla akılcı kararlar yerine duygusal kararlar verme eğilimine girmektedirler (Gladding, 2015).

Bowen (1985), bireyin ayrımlaşmadığı zaman, duygusal kaynaşma (*fusion*) ve duygusal kesinti yaşayacağından söz etmektedir. Ona göre, ailelerdeki en büyük sorun “*duygusal kaynaşma*”dır. Diğerlerine karşı duyulan içgüdüsel ihtiyaç sağlıklı bir şekilde aşırıya gidildiğinde duygusal kaynaşma meydana gelmektedir. Kaynaşma, bazılarında beraberlik gereksinimi olarak kendini doğrudan gösterirken bazı bireylerde ise sahte bir bağımsızlık görüntüsünün ardına gizlenmektedir. Terapideki temel hedef ise farklılaşma sağlamak olmalıdır. Benliği farklılaşmış birey, kendini izole etme gereksinimi duymadan diğerleriyle ilişkisini sürdürüp kendi bağımsızlığını koruyabilmektedir (Nichols, 2013).

Bowen’ın aile sistemleri kuramında çiftlerle ve ailelerle çalışırken ailelerdeki bilinçaltı güçlerin önemi vurgulanmakla beraber bilişsel stratejilerden de yararlanılmaktadır. Terapist bir koç, bir öğretmen, bir katalizör olarak çalışmaktadır. Bowerian teori, danışanlarına kendisinden önceki kuşaklardan ona aktarılmış olan problemleri davranışlarını yeniden düzenleme imkânı vermektedir (Bowen, 1985).

Kuşaklararası aile terapisi olarak adlandırılan terapi modeli, ailenin geçmişine vurgu yapmakla birlikte aynı zamanda şimdiye de odaklanmaktadır. Aile geçmişine, geçmiş örüntülerin fark edilmesine ve bu örüntülerle ilgilenilmesine önem veren Bowen aile kuramının amacı, bu davranışların kişilerarası ilişkilerde tekrar edilmesini önlemektir. Kuramda; aile yaşantısı üzerinde etkili olabilecek bireyin geçmişine ait, çocukluk ve sosyal yaşantılarının ve problemlerinin yarattığı bilinçaltı baskıların önemine değinilmektedir (Barker ve Chang, 2013; Gladding, 2015; Goldenberg ve Goldenberg, 2012; Gurman ve Kniskern, 1991; Aktaran: Canel, 2007).

Bowen terapisinin temel teknikleri içerisinde genogramlar, süreç soruları, ilişki deneyleri, üçgenden çıkma, rehberlik, “*ben konumu*” alma ve yer değiştirme hikayeleri bulunmaktadır (Nichols, 2013).

2.1.2. Benliğin Ayrışması (Farklılaşması)

Benliğin ayrışması (*farklılaşması*) kavramı, Bowen Aile Sistemi Kuramı yapısının temelini oluşturmaktadır çünkü bu kavram evrenseldir ve bireyleri, birleşme ve farklılaşma düzeylerine göre tanımlamaktadır. Benliğin ayrışması sürecinde anne-baba ile yaşanan ilişki temel sayılmaktadır. Kurama göre; aile bir sistemdir, ailenin her üyesi de bir bireydir ancak üyeler birbirleriyle birleşmekte ve kaynaşmaktadır (Papero, 1995).

Bowen, benliğin ayrışması kavramını oluştururken biyolojideki hücre gelişiminin kritik döneminden esinlenmiştir. Buna göre, basit hücreler farklı ve daha özellikli yeni bir hücre oluşturabilmek için eski ve daha az gelişmiş özelliklerini terk ederek ayrışmaktadırlar. Bowen, bu hücresel ayrışmayı bireylerin “*ayrılma*” ve “*beraberlik*” olarak birbirine zıt iki doğal gücü kontrol etme ve dengeleme kapasitesine uyarlamaktadır. Ayrılma kişinin bireyselliğine ve biricikliğine vurgu yaparken, beraberlik kişinin ait olma (*sevgi ve kabul görme*) gereksinimini gösteren bir güç olmaktadır. Bu iki gücün dengeli ve uyumlu bir şekilde bulunduğu ailelerde bireyler, birbirleri ile beraber hareket edebilirken kendi bireyselliklerini de ifade edebilme imkânı bulmaktadırlar (Shapiro, Kaslow ve Maxfield, 2011).

Teoride bireyin ayrışma seviyesini etkileyen 4 etken bulunmaktadır (Tuason ve Friedlander, 2000): Bunlar;

1. Duygusal Tepkisellik (*Emotional Reactivity*): Bireyin günlük yaşam enerjisinin büyük bir bölümünü duygularına harcaması (*düşük seviyede ayrışma*) veya duygularının farkında olması fakat duyguları yüzünden tükenmemesidir (*yüksek seviyede ayrışma*).
2. Duygusal Kopma (*Emotional Cutoff*): Yaşamış olduğu yoğun duygular ya da sosyal etkileşimler sebebiyle bireyin duygusal ilişkiyi keserek kendini yalnızlaştırması (*düşük düzeyde farklılaşma*) ya da ilişkilerinde kimliğini kaybetmekten korkmadan ailesine ve ilişkilerine olan duygusal bağlılığını kararlılıkla sürdürmesidir (*yüksek düzeyde farklılaşma*).

3. Başkalarıyla İç İçe Geçme (*Fusion With Others*): Yakın olduğu kişilere karşı bağlı olma hali (*düşük seviyede ayrımlaşma*) veya açık bir benlik algısına sahip olma ve ilişkilerinde bunu sürdürme becerisidir (*yüksek seviyede ayrımlaşma*).
4. “Ben” Pozisyonu Alma (*“I” Position*): Başkalarına olan bağımlılık sebebiyle kişinin kendi adına düşünememesi, hissedememesi ve harekete geçememesi (*düşük seviyede ayrımlaşma*) veya düşünce ve duygularını benimseyerek kendine güvenmesi, kendini diğerlerinin beklentilerine uyum sağlamaya zorlamaması ve bir konu ile bir konu hakkındaki duygu ve düşüncelerini net bir şekilde ifade ederken savunan ya da saldıran bir tutum içine girmemesidir (*yüksek düzeyde farklılaşma*). Ayrımlaşmanın ardındaki düşünce, kişilerin bilişsel ve duygusal benliklerini kontrol edebilecekleri, kendilerini diğerlerinden zorlayıcı olmayan bir biçimde ayırabilecekleri bir olgunluk düzeyine erişmiş olmalarıdır (Gladding, 2015; Kalkan, 2018).

Bowen (1985)’a göre, aile üyelerinde nesilden nesile aktarılan davranış kalıpları ile ilgili farkındalığın artırılması ve her bir aile üyesinin olabildiğince benliğinin ayrımlaşması önem kazanmaktadır.

Ayrımlaşma, bireyin güçlü bir benlik duygusuna sahip olması ve diğerlerinin etkisinde kalmadan davranışlarını seçebilmesi yeteneğini içermektedir (Fenell ve Weinhold, 2003; Aktaran: Acar ve Voltan-Acar, 2013). Benliği ayrımlaşmamış bireyler, daha katı olup kendilerini iyi hissetmek için diğerlerine duygusal olarak daha bağlı olmaktadır. Benliği ayrımlaşmış bireyler ise çevresindeki kişilerin duygularının farkında olup objektif davranabilmekte ve duygusal mesafelerini korumayı başararak kendi duygularını hissedebilmektedirler (Becvar ve Becvar, 2013).

Benliği ayrımlaştırma birey için son derece önem ve gereklilik arz etmektedir. Bunun gerçekleşmemesi halinde birey önceki kuşakta var olan ve işlevsel olmayan davranış, inanç ve değer kalıplarını bir sonraki nesle aktarmaya devam etmektedir (Kesici, Mert, Bayrakçı ve Kiper, 2014).

Sharf (2008)’a göre, bireyin bilişsel süreçlerini duygusal süreçlerinden ayırabilmesi de benliğin ayrımlaşmasının açık bir göstergesi sayılmaktadır (Aktaran: Acar ve Voltan-Acar, 2013).

Ailedeki kaygı düzeyi, aile içindeki bir bireyin duygusal ve bilişsel sisteminde bir karmaşaya neden olduğunda ve benzer bir durum ailenin genelinde görüldüğünde aile

içindeki sınırlar ve bireysel kimlikler kaybolmaktadır (Bowen, 1985). Böyle ailelerde var olan yoğun duygusal ilişkiler füzyona, iç içe geçmeye neden olmaktadır. Diğer yandan, anksiyete düzeyi düşük ailelerde aile üyeleri arasında otonomi ve ayrışma düzeyi oldukça yüksek gözlenmektedir (Kesici, Mert, Bayrakçı ve Kiper, 2014).

Benliğin yüksek seviyede ayrılaşması demek aynı zamanda bir başkasının kaygısını dindirebilme ve diğerleri tarafından var edilen, yıkıcı etkiye sebep olabilecek kaygıya karşı da dirençli olabilmeyi gerektirmektedir (Bowen, 1976; Kerr ve Bowen, 1988; Skowron, 2000). Kişiler arası düzeyde benliğin ayrılaşması ise başkaları ile yaklaşma ve özerklik becerilerini geliştirebilmeyi içermektedir. Ayrılaşma düzeyi yüksek olan bireylerin, evliliklerinde terkedilme ve baskı korkusu yaşamadan özerk bir yapı kurmaları ve eşlerini, kişiselliklerini ve özerkliklerini yitirmeden desteklemeleri beklenmektedir (Bowen, 1978).

Ayrılaşma düzeyi düşük kişilerin meydana getirdiği evlilikler düşük duygusal olgunluğa ve sınırlı bir ayrılma-birleşme potansiyeline sahip olmaktadır. Eşlerden her iki taraf da evliliklerindeki istikrarı sürdürebilmek için gelişme imkanlarını ve bağımsızlıklarını kaybetmektedirler. Düşük düzeyde ayrılaşma aynı zamanda kaygının yükselmesine ve evlilik çatışmalarına sebep olmaktadır. Kaygı ve çatışmanın olduğu aile ortamında ise eşlerden biri baskınken diğeri alttan alan taraf olmaktadır. Alttan alan eş, benliğinden ve bireysel varlığından ödünler vererek birey olma özelliğini yitirmektedir. Ayrılaşma düzeyi yüksek bireylerin oluşturdukları evliliklerin belirtileri ise büyük oranda rol esnekliği, yakın temas kurabilme, farklı görüşlere tolerans gösterme ve düşük duygusal tepkisellik olarak sıralanabilmektedir (Bowen, 1978; Kerr ve Bowen, 1988).

Farklılaşma becerisi, bireyin zorluklara uyum sağlamasına yardımcı olan, kendisine zarar verebilecek ve onun özerkliğini bastırarak yoğun ilişkileri engelleyen son derece önemli bir özellik olarak kabul edilmektedir. Bu sayede birey, içinde bulunduğu grubun işlevsel olmayan düşünce kalıplarını anlayabilmekte ve onları koşulsuz kabul etmemektedir (Bowen, 2011).

Benliğin ayrılaşması ve “ben”in bireyselleşmesi, kişinin kök ailesine karşı kendini aşırı sorumluluk altında hissetmeden onlardan bağımsız bir şekilde davranabilmesi yeteneği olarak düşünülmektedir. Bireyselleşmenin zıddı ise duygusal bütünleşme olarak isimlendirilmektedir. Duygusal bütünleşme genel olarak aile veya çift ilişkisinde otonominin azalması ve bireyin kendisi için önemli olan diğer bireylerle

karşılıklı etkileşiminde daha fazla duygusal tepkilerinin var olmasıyla kendini ortaya çıkarmaktadır. Bununla beraber kendi kendine sorumluluk almaktan kaçınma veya diğerlerinin yerine abartılı biçimde sorumluluk üstlenme tepkisiyle de kendini göstermektedir (Bray, 1995).

Tüm bu tanımlara bakılınca, benliğin ayrılaşması kavramı; bireyin duygu ve düşüncelerini birbirinden ayırması, güçlü bir benlik duygusuna sahip olması, kendi kararlarını diğerlerinin etkisi altında kalmadan vermesi ve kararlarının sorumluluğunu alması, kendisinin ailesinden ayrı bir birey olduğunu fark etmesi süreci olarak kabul edilebilmektedir. Ayrılaşma düzeyi yüksek bireylerin daha bağımsız olabildikleri, ayrılaşma düzeyi düşük bireylerin ise bağımlı olma özelliklerinin daha baskın olduğu düşünülebilmektedir (Acar ve Voltan-Acar, 2013).

Nichols (2013)'a göre, benliği ayrılaşmamış bireyler duygusal bakımdan kolaylıkla etki altına girmektedirler. Özellikle kaygı uyandıran konular söz konusu olduğunda benliği ayrılaşmamış bireyler özerkliklerini korumakta güçlük çekmektedirler. Onlara ne düşündükleri sorulduğu zaman ne hissettiklerini söylemektedirler. Başkalarının söylediği her şeye ya aynen katılmakta ya da her söyledikleri ile tartışmaya girmektedirler. Bu durumun tam aksine benliği ayrılaşmış bireyler ise düşünce ve duyguları arasında denge kurabilmektedirler. Bu bireyler derinlemesine düşünebilmekte, neye inanacaklarına karar verebilmekte ve inançları doğrultusunda hareket edebilmektedirler.

Bowen (1978)'a göre, benliği ayrılaşmış kişiler benlik algılarını yitirmeksizin diğerleriyle duygusal ilişkiler kurabilmekte, duygularını abartmadan dengeli bir şekilde başkalarına aktarabilmekte ve diğerlerine aşırı bağlanmadan duygusal ilişkilerini yürütebilmektedirler. Böyle bireyler ayrıca yoğun kaygı barındıran durumlarda bile düşüncelerini duygularından ayırt edebilmekte, duygusal duyarlılıklarını kaybetmeden akılcı kararlar verebilmekte, pek çok durumda daha esnek ve uyumlu davranabilmekte ve yaşamlarını belirledikleri düstur ve inançlar doğrultusunda sürdürebilmektedirler.

Bireye önem veren ve bireylerin özgürlüğüne destek olan toplumlarda, kişilerin benlik sınırlarının açık olduğu kabul edilmektedir. Bireyci toplumlarda bağımsızlığın korunması amacı ile bireyin davranışlarını planlarken diğerlerinin duygu, düşünce ve davranış tutumları yerine kendi duygu, düşünce ve davranış tutumlarını kullanması beklenmekte ve istenmektedir. Toplulukçu ve bireylerin bağımlılığını onaylayan

toplumlarda ise kişilerin benlik sınırları daha esnek olmaktadır. Toplulukçu toplumlarda yaşayan kişiler, davranışlarının seçiminde kendi duygu, düşünce ve davranış repertuarları baskın olmakla beraber, başkalarına ait duygu, düşünce ve davranış içeriklerini de kullanmaktadırlar (Markus ve Kitayama, 1991). Türkiye de anlatılan kuramsal bilgiler doğrultusunda toplulukçu toplumlar içerisinde ele alınabilmektedir.

Neticede, başkalarına bağımlılık kavramının tanımından ve yukarıda ifade edilen kuramsal açıklamalardan yola çıkıldığında, başkalarına bağımlılığın toplulukçu yapıdaki toplumlarda, Türkiye’de olduğu gibi, desteklenen ve istenen bir durum olduğundan bahsedilebilmektedir. Bütün bu açıklamalarla beraber, Bowen (1976, 1978), yaşanan kültür nasıl olursa olsun, benliğin ayrılaşmasının kişinin minimum seviyede geçerlilik kazanmasında etkin bir rol oynadığını belirtmekte; yapılan çalışmalar da bu görüşü desteklemektedir (Chung ve Gale, 2006; Peleg, Halaby ve Whaby, 2006).

Bowen (1976), bireylerin evlenirken kendi ayrılaşma seviyelerine yakın kişileri eş olarak seçme eğilimi gösterdiklerini öne sürmektedir. Bowen’ın bu varsayımı “*farklılaşma ve evlilik kalitesi arasında güçlü ve pozitif ilişki*” bulmakta ve pek çok çalışmayla da desteklenmektedir (Miller, Anderson ve Keals, 2004; Aktaran: Gladding, 2015).

Tepkisellik, duygusal ilişkiyi koparma veya iç içe geçmişlik düzeyleri düşük olan ve “*ben pozisyonu ile ilişki kurabilen*” çiftlerin “*en üst düzeyde evlilik doyumu yaşadıkları*” gerçeğini araştırmalar göstermektedir (Skowron, 2000: 233). Bu, özellikle de erkek partnerin duygusal olarak ilişkide var olabildiği durumda geçerli olmaktadır. Öte yandan, benzer olarak düşük seviyede farklılaşma düzeyinde olan eşler yakınlık kurmakta zorluk çekmekte çünkü onlar yalnızca “*...miş gibi yapan*” benler anlamına gelen “*sahte (sözde) benler*” (*pseudo selves*) geliştirmektedirler (Kerr ve Bowen, 1988: 43). Sahte benler duruma göre düzensiz olarak değişmekte ve çoğu zaman bu durum benlerin “*bunların arasında ego sınırlarının göz ardı edildiği ortak bir benle ve ortak bene doğru kişiselliğin yok olduğu bir benle iç içe girmesiyle neticelenmektedir*” (Bowen, 1976: 221). Çiftler kendileriyle benzer ayrılaşma düzeyinde olan çocuklar büyütmektedirler. Bowen bu süreci aile yansıtma (*projeksiyon*) süreci olarak tanımlamaktadır (Kilpatrick, 1980).

Benliğin ayrılaşması yüksek düzeyde olmayan eşler kendilerini kaygıdan uzak tutmak için birbirleriyle aralarına duygusal mesafe koymaktadırlar. Mesafe ihlal

edildiğinde ve kaygı yüksek düzeye eriştiğinde bu kaygı genellikle dört şekilde görünür hale gelmektedir:

1. Evlilik çatışmaları,
2. Eşlerden birinde fiziksel veya duygusal hastalık,
3. Problemin çocuklara yansıtılması veya
4. Bunların tümü (David, 1979).

Eğer ayrılaşma gerçekleşmezse bireyler savunmasız olmakta, aileleri arasında kalmakta ve kendilerine bir birey olarak bakamamaktadırlar. Bu yüzden de daha fazla heyecansal tepki vermekte, semptomlar geliştirmeye daha elverişli hale gelmektedirler (Velidedeoğlu, 2011).

Benliğin ayrılaşması çok boyutlu bir kavram olarak düşünülmekte ve bireyin kendi iç yaşantısına ve başkaları ile olan ilişkilerine yönelik iki ana boyut ve bu iki ana boyutun altında dört farklı alt boyutta incelenmektedir (Skowron ve Friedlander, 1998; Skowron ve Schmitt, 2003). Bu faktörler aynı zamanda çekirdek ailenin duygusal sürecini de etkilemektedirler. Kişinin kendi iç yaşantısına yönelik iki boyuttan biri “*Ben Pozisyonu Alma*” ve diğeri de “*Duygusal Tepkisellik*”tir. Kişinin başkalarıyla ilişkisine yönelik alt boyutlar ise “*Başkalarına Bağımlılık*” ve “*Duygusal Kopma*”dır. Duygusal tepkisellikte, duyguların düşünceleri bastırması sebebiyle bireyselleşmenin başka bir anlatımla ayrılaşmanın bastırılması söz konusu olmaktadır. İkinci faktör duygusal kopma veya duygusal ilişkiyi kesmedir. Duygusal kopmada aile üyelerinin çözülmemiş bir duygusallık sebebiyle fiziksel ve psikolojik olarak birbirlerinden kaçındıkları düşünülmektedir. Üçüncü faktör iç içe geçmedir ve duygusal-bilişsel yönlerin birbirine karışması sebebiyle kişinin kendine ve başkalarına karşı net algıyı kaybetmesidir. Dördüncü faktör ise ben-pozisyonu alabilmedir. Ben-pozisyonu alma, kişinin duygu ve düşüncelerin kişisel ve sorumlu bir şekilde ifade etmesinin, diğer bireyleri de kendi düşüncelerini ortaya çıkarma konusunda cesaretlendirmesi anlamına gelmektedir (Bowen, 1976; Kerr ve Bowen, 1988).

Evli çiftler ve ailelerle psikolojik danışma için çeşitli yollar bulunmaktadır. Aileye yardım etmenin şekli, aile sayısı kadar çoktur diye düşünülmektedir. En fazla kullanılan yöntemler psikolojik danışma, terapi, eğitsel güçlendirme ve önleme olarak sıralanabilmektedir. Ailelerin aldığı yardım hizmetini tanılamak için şemsiye kavram ise “*aile terapisi*” olarak isimlendirilmektedir. Karı koca ve ailelerle yapılan çalışmalarda

kullanılan temel terapötik yaklaşımlar; bilişsel davranışçı çift terapisi, duygusal odaklı terapi, psikodinamik kuram, stratejik, çözüm-odaklı, öyküsel, Adlerci ve Bowen temelli yaklaşımlar olarak sayılabilmektedir (Gladding, 2015).

Bowen, aile terapisinde (birey/aile ve düşünce/duyguya ilişkin) ayrılaşmanın geliştirilmesi üzerinde çalışmaktadır. Tedavi teknikleri arasında; genogramlar, eve geri gidiş, üçgeni bozma, bireyden bireye ilişkiler, benliğin ayrılaşması ve sorular sorma bulunmaktadır (Gladding, 2015).

2.1.3. Eş Seçimine İlişkin Kuram ve Yaklaşımlar

Evlilikte mutluluk, büyük ölçüde eş seçiminin doğru yapılmasına bağlı olmaktadır. Bu bakımdan evlenecek kişilerin konuyu en ince ayrıntısına kadar değerlendirip gerçekçiliği ve duygusallığı içeren “*mantıklı duygusal*” bir karar vermeleri önemli görülmektedir. Evlilik ve eş seçimi kararları farklı nedenlerle alınabilmekte ve açıklanabilmektedir. Bu nedenlerde de kişilerin birbirlerini çekici bulmaları son derece önemli olmaktadır. Kişilerin birlikte olmak istedikleri insanları neden çekici bulduklarını açıklayan farklı kuramsal görüşler bulunmaktadır (Bilen, 2009). Aşağıda bu görüşler anlatılmıştır.

2.1.3.1. Psikanalitik Yaklaşım

Freud’un psikanalitik kuramı en meşhur eş seçme yaklaşımı olarak bilinmektedir. Freud, kişinin eş seçiminin oral, anal, fallik ve genital olarak isimlendirilen psikoseksüel gelişim aşamalarında belirlendiğini savunmaktadır. Freud, eş seçiminde psikoseksüel gelişim basamaklarından fallik dönemde saplanmanın belirgin etkileri olduğunu, erkeğin çözülmemiş oidipal kompleksinin de bu dönemde olduğunu, onun kendi annesine benzeyen ve belki kendisinden yaş olarak büyük ya da bu özellikler bakımından annesinin tam tersi yapıda olan bir kadını eş olarak seçeceğini belirtmektedir. Freud’un psikanalitik kuramına göre, erkeklerin annelerine, kızların da babalarına benzeyen adayları, eş olarak seçecekleri ileri sürülmektedir (Parsons, 1997).

2.1.3.2. Benzerlik-Çekicilik Kuramı

Eş seçim kuramlarından bir diğeri ise benzerlik-çekicilik kuramı olarak adlandırılmaktadır. Bu kurama göre, eş seçiminde iki kişi birbirlerine özellikler açısından ne kadar fazla benzerlerse, birinin diğeri o kadar çekici geleceği öne sürülmektedir.

Benzerlik-çekicilik kuramına göre yaş, köken, inanç, eğitim ve zekâ, bireysel özellikler, dış görünüş, değerler ve sosyo-ekonomik faktörler gibi özellikler yönünden benzeyen kişilerin birbirleri ile daha az çatışma yaşayacakları belirtilmektedir (Parsons, 1997).

2.1.3.3. Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı

Bu kuramın kurucuları olan Winch, Ktsanes ve Ktsanes (1955)'e göre birey, kendisine benzeyen arkadaş grubu ya da kendisine uygun eş olabilecek kişilerden oluşan çevre içerisinde birtakım psikolojik faktörler bağlamında evleneceği kişiyi seçmektedir. Diğer bir ifadeyle, eş seçmede her bir birey, kendisine evlenebileceği kişiler grubu içinden ihtiyaçlarını en üst seviyede karşılayabileceğini düşündüğü kişiyi aramaktadır. Kuramın savunduğu başka bir düşünce ise, ihtiyaçların seviyesine göre benzerliklerin zıt olduğu düşüncesidir. Başka bir ifadeyle, örneğin kişinin baskın olma ihtiyacı yüksekse, aynı ihtiyaç sebebiyle düşük düzeyde olan başka biri tarafından çekileceği düşünülmektedir. Winch, Ktsanes ve Ktsanes (1955) bu şekilde birbirleri için tamamlayıcı olan gereksinimlere tip-I tamamlayıcıları adını vermektedirler. Freud'cu çıkarsama psikolojisinden ve Freud'un genel inanış sistemlerinden esinlenilerek oluşturulan başka bir varsayımın ise şöyle olduğu düşünülmektedir: Kadının bir gereksinim ya da özelliği, erkeğin başka bir gereksinim ya da özelliği ile tamamlanmaktadır. Bir örnekle ifade etmek gerekirse birindeki yüksek hükmetme gereksinimi, diğer birindeki yüksek itaatkarlık gereksinimi tarafından çekilmektedir. Bu şekilde Birbirini tamamlayan gereksinimler ise tip-II tamamlayıcıları olarak adlandırılmaktadır (Aktaran: Efe, 2013).

2.1.3.4. Süreç ve Süzgeç Kuramı

Eş seçimini açıklayan bir başka kuram da süreç ve süzgeç kuramıdır (*process and filter theory*). Kuram ilk olarak, Kerckhoff ve Davis (1962) tarafından, karşılanan ihtiyaçlar ve benzerlik kuramlarından etkilenilerek oluşturulmuştur. Kurama göre değerlerin uyumu, çiftlerin özellikle kısa süreli ilişkilerinde birbirlerini süzgeçleyerek gözden geçirmelerine olanak sağlamaktadır. Kısa dönemli ilişkilerin, daha uzun süren ilişkilere doğru ilerletilmesinde psikolojik uyum veya karşılanan ihtiyaçların etkisi daha fazla önem içermektedir. Eş tercihi sürecinin değişik aşamalarında, süzgeçler farklı özellikleri seçecek şekilde işlevselleşmektedir. Örnek olarak, din ve eğitim gibi bazı sosyal etkenler içindeki benzerliklerin süzgeçlenmesinden sonra, tutum ve değerlerin

benzerliklerini süzgeçleyen başka bir aşamaya geçilmektedir. Sonuncu aşama ise ihtiyaçların karşılanması süreci olmaktadır. Bu kurama göre ihtiyaçların karşılıklı tamamlanması, eşlerin tümüyle benzer olduğu durumlarda da gerçekleşmektedir. Örneğin ihtiyaçları bakımından birbirleri ile son derece benzeşen kadın ve erkek, bu ihtiyaçlarını gidermek amacıyla üstlenmeleri gereken rolleri birbirlerinin yerlerine geçerek de oynayabilmektedir (Aktaran: Efe, 2013).

2.1.3.5. Uyarın-Değer-Rol Kuramı

Murstein (1970) tarafından geliştirilmiş olan uyarın-rol-değer kuramına göre, ilişkinin gelişimi içinde alınan karmaşık kararlar, üç basamakta izlenerek bir değiş-tokuş kuramı olarak düşünülmektedir. Modelin ilk evresinde çiftler, statü ve fiziksel çekicilik gibi denk uyarın değişkenlerini önemsemektedirler. Karşılıklı olumlu uyarın değişimi, çiftlerin ilişkinin ikinci aşaması olan birbirleri ile ilgili algıladıkları değerleri karşılaştırabilecekleri aşamaya doğru sürdürülebilmektedir. Değer aşaması, ilgiler, tutumlar, inançlar ve ihtiyaçların karşılıklı olarak sözlü anlatımlarını kapsamaktadır. Çiftlerin değerlerinin benzerliği hakkında ulaştıkları farkındalık, üçüncü basamak olan rol aşamasına doğru ilerlemelerini hızlandırmaktadır. Bazı çiftler henüz bu basamakta evlenebilmektedir. Başka bir anlatımla bu basamakta, değerler gerçek hayat şartlarında gözlenmeden ya da denenmeden evlilik kararı alınabilmektedir. Üçüncü basamak ise ilk iki basamağa göre daha karmaşık olan, rol aşaması olarak kabul edilmektedir. Bu basamakta çiftler, karşılıklı ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığını ya da davranışlarının gerçekte bahsedilen değerlere uygun olup olmadığını gözleme ve değerlendirme imkânı bulmaktadırlar. Çiftler ilişkide iken karşılıklı oynadıkları rollere göre birbirlerine uygun olup olmadıklarını belirlemektedirler. Erkeğin, kadının davranışlarına yönelik düşüncesi, onun kadının rolüne dair beklentilerini tanımlamaktadır. Başka bir anlatımla, bu algının bazı kısımları, algılayanın kendine has yapısından etkilenmektedir. Bu algılar, benzer bir toplumda yaşadığı halde diğer bir erkek ya da kadın için daha farklı olabilmektedir. Örneğin bir erkek, ahlaklı ve dindar olmasını beklerken bir diğeri iyi bir anne olmasını isteyebilmektedir. Böylece rol aşaması, çiftlerin birbirlerinin ihtiyaçlarına uygun rolleri oynama kabiliyeti üzerine odaklanmış karmaşık sosyal, kişilerarası ve bireysel parçaları olan algılardan etkilenmektedir (Murstein, 1976; Aktaran: Efe, 2013).

2.1.3.6. Cinsel Stratejiler Kuramı

Bu kurama göre evrimsel tarih içinde kadın ya da erkek tüm insanlar neslin devamını sağlamak amacıyla (*üreme*) özellikle faydalı koşullarda uzun ya da kısa süreli ilişkileri sürdürme eğilimi içine girmektedirler (Buss ve Schmitt, 1993). Cinsel stratejileri hayata uygulamaya çalışırken ortaya çıkan uyum sorunları ile ilgili olarak, farklı çözüm yollarının bulunması gündeme gelmektedir. Cinsler arasında, aileye ait yatırım konusunda oluşan asimetriden dolayı, erkekler kadınlara göre eşleşme çabalarının büyük çoğunluğunu kısa dönemli ilişkilere harcamaktadırlar.

Aileye ve geleceğe yatırım yapma ile ilgili olarak erkek ve kadın arasında büyük farklılıklar söz konusu olmaktadır. Bu nedenle erkekler kadınlara göre eşleşme çabalarını daha çok kısa süreli ilişkilere yoğunlaştırmaktadırlar.

Hem kadın hem de erkek için üreme fırsatları ve sınırlılıkları hem uzun süreli hem de kısa süreli cinsel stratejiler için de farklı olmaktadır. Kadın ve erkek için aynı sorunlar baş göstermiş olsa da her iki cins için farklı çözüm yollarına girildiği görülmektedir. Kadın ve erkek için baş edilmesi gereken uyum sorunları görülmektedir. Özellikle erkekler üreme için eşleşebilecekleri doğurgan kadın bulma ile ilgili sınırlı şansa sahip olmaktadır. Bu sınırlılıklar, kısa süreli ilişki beklentisi içinde olan erkeğin, çözmesi gereken dört sorun ortaya çıkarmaktadır. Bunlar, (a) eş sayısı, (b) cinsel olarak hangi kadına ulaşabileceği, (d) kadınlardan hangisinin doğurgan olduğunu belirleyebilme, (e) bağlılık ve yatırımı minimuma ulaştırma sorunu olarak belirlenmektedir. Uzun süreli cinsel stratejiler geliştirmede de evrimsel anlamda üreme sınırlılıklarına sahip olan erkeğin çözmesi gereken dört sorunu ortaya çıkmaktadır. Bunlar, (a) doğurmaya uygun kadını bulma, (b) babalık yapabilme sorunu, (c) ev ve aile ile ilgili konularda becerikli kadını bulma (d) uzun süreli ilişkiye istekli olan kadını bulma sorunu olarak tespit edilmektedir. Tarihi anlamda doğurabilme başarısına ulaşan kadınlar cinsellik için uygun erkek bulmakta zorlanmazken hem kendisi hem de çocukları için güvence verebilecek yeterli kaynaklara sahip erkek bulmakta zorlanmakta hatta erkeğin sağlıklı ve nitelikli genlere sahip olup olmadığı ile ilgili de problemler yaşamaktadırlar. Bu problemler, (a) az vakitte verimli kaynakları tespit edebilme, (b) gelecekteki eş adayını uzun süreli ilişki için değerlendirme. Aynı zamanda üreme ile ilgili bu sınırlılıklar, kadının uzun dönemde farklı uyum problemleri yaşamasına da sebep olmaktadır. Bunlar, (a) kendisi ve çocukları için yeterli imkanlara sahip erkeği belirleme, (b) uzun vadede kendisine ve çocuklarına

bakmaya gönüllü erkeği belirleme, (c) babalık becerileri iyi gelişmiş erkeği belirleme, (d) uzun süreli ilişkiye en yatkın ve istekli erkeği belirleme, (e) kadını ve çocuklarını başkalarından ve dışsal tehlikelerden korumaya istekli erkeği belirleme sorunu olmaktadır. Bu stratejiler ne erkek ne de kadın tarafından açıkça ifade edilmese de bilinç ve farkındalık dışı üretilen çözümler olarak ortaya çıkmaktadırlar (Aktaran: Efe, 2013).

2.1.3.7. Evrimsel Kuram

Caporaal (1997)'in geliştirdiği ve temelini Darwin'in evrim kuramından alan evrimsel kurama göre hem sosyo-biyoloji hem de evrimsel psikolojinin kökeni her duruma uyum ve bencil gen kavramına dayanmaktadır. İnsan davranışları ve öğrenme doğal evrelerden geçerek insanın bağışıklık sisteminde olduğu gibi evrimleşmektedir. Evrim kuramına göre günümüz insanının eş tercihi yöntemleri, yaşamış olduğu tarihsel evrimin neticesi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda, erkek ve kadınlar değişik stratejiler geliştirmek durumunda kalmaktadır. Buss (1999)'ın araştırmalarına göre, erkekler doğurgan kadınları eş olarak seçmektedirler. Çünkü erkekler soylarını sürdürmek istemektedirler. Bu nedenle, sağlıklı olan ve fiziki anlamda gösterişli kadınlarla evlenmeye çalışmaktadırlar. Yıldırım (2016)'a göre ise kadınların doğurganlığı ve üretkenliği, erkeklere nazaran yaş, sağlık ve dış görünüşle daha fazla ilgili olmaktadır. Erkeklerin kadınlara dair yaş ve sağlık durumlarını direkt anlamaları zor olduğu için, bunların göstergesi olan durumları yakalamaya çalışmaları da kaçınılmaz olmaktadır. Fiziki çekiciliğin, sağlıklılığın en sağlam delili olduğu düşünülmektedir. Symons (1979)'a göre bu deliller; düzgün ve mükemmel bir cilt, parlak saç, inci gibi dişler, berrak gözler ve kalın dudaklar, zinde bir yürüyüş ve diri bir vücut olarak sayılabilmektedir (Aktaran: Yıldırım, 2016). Buss (1994)'a göre kadınların erkeklerden beklentisi çok daha farklı olmaktadır. Kadınlar daha çok ebeveyn olarak güvence vermelerini beklemektedirler. Diğer bir anlatımla hem çocuklarına hem de kendisine uzun dönemli dayanak olacak, kendisini gebe bırakıp gitmeyecek eş aramaktadırlar. Evrimsel olarak bu arayışın kökeninde, üreme güdüsünün erkekler için kısacık bir yatırım olmasına rağmen, kadın için çok uzun süreli bir durum olması bulunmaktadır. Bunun yanında kadınlar ekonomik anlamda güç, statü, hırs ve çalışma kapasitesi, güvenilirlik ve azim, zekâ, bedensel zindelik, sağlıklılık, sevgi ve bağlılık gibi özellikleri önemsemektedirler (Buss, 1994). Sonuç olarak evrimsel kuramcılar; erkeklerin

kadınlarda dış görünüşe, kadınların ise erkeklerde maddi duruma önem verdiklerini düşünmektedir (Buss, 1999; Aktaran: Efe, 2013).

2.1.3.8. Sosyal Rol Kuramı

Confer ve ark. (2010)'na göre insanın kişiliği, gelişimi ve cinsiyet farkları üzerinde sosyalleşme süreci son derece önemli bir etkiye sahiptir. Çeşitli araştırmalarla insanın gelişimi üzerine varılan noktada her ne kadar insan davranışlarının evrimleştiği düşünülse de pekçok sosyalleşme kuramına göre insan halen boş bir tabloya benzetilmekte ve bu tablo aile öğretmen ve sosyal çevre tarafından şekillendirilerek insan davranışlarına yön verildiği düşünülmektedir (Pinker, 2002). Bunun yanında evrimsel psikologlar, bugün insan davranışları üzerinde çevrenin etkisinin nasıl olduğunu önemsemeden kabullenerek, evrimsel psikoloji çözümlenmeleriyle birlikte sosyalleşme kuramlarının daha belirginleşeceğini savunmaktadırlar (Buss, 2008; Ellis, Jackson ve Boyce, 2006). Örneğin, ailelerin çocuklarını deneyimledikleri evrimsel uyum mekanizmalarına bağlı olarak toplumsal cinsiyet rol yüklemeleriyle uyumlu bir şekilde yetiştirmeleri neticesinde, kız çocukları erkek çocuklara göre cinsel anlamda daha dikkatli davranmayı öğrenmektedirler (Perilloux, Fleischman ve Buss, 2008). Yıldırım (2016)'ın da söylediği gibi, sosyal rol kuramı, kadın ve erkeğin toplumsal rollerindeki farklılaşmalara bağlı olarak eş seçme tercihlerinde görülen cinsler arası farklılıkları açıklamaktadır. Sosyal rol kuramına göre cinsiyete dayalı iş birliği, kadın ve erkeğin oynadıkları roller, kadın ve erkekten beklenen görevler, nasıl büyütüldükleri, sınıf ve cinsler arası eşitsizlikler, ataerkil düşünce yapısı ve sosyalleşme süreci kişinin eş seçiminde etkili olmaktadır. Örneğin Brehm (1985) Amerikan toplumunda erkeklerin maddi güçlerinin gösterge sayıldığını; kadınların ise dış görünüşlerine göre değerlendirildiğini söylemektedir. Aynı şekilde Cameron, Oskamp ve Sparks (1977) da Amerikan toplumundaki kadınların genel olarak uzun boylu, yaş bakımından kendilerinden büyük, zeki ve mevki sahibi erkekleri eş olarak seçtiklerini söylemektedirler. Yıldırım (2016)'a göre erkeklerin maddi imkanlarına, kadınlarınsa dış görünüşlerine verilen sosyal değer neticesinde, toplumsal roller sürekli olarak yeniden üretilmektedir. Böylece erkek ve kadınların eş olarak tercih ettikleri bireylere dair seçimleri de ait oldukları toplumun cinsiyete yüklediği görevler doğrultusunda şekillenmektedir (Aktaran: Efe, 2013).

2.1.4. Romantizm ve Eş Seçimi

Bireylerin üniversite zamanlarında yaşadıkları romantik ilişkiler kişinin duygusal, bilişsel ve sosyal gelişimi açısından oldukça önem içermektedir. Üniversite öğrencileri, üniversitenin ilk yıllarında ergenlikten genç yetişkinliğe geçerken arkadaşlık ilişkilerine de yeni bir bakış açısı getirmektedirler. Karşı cinsle kuracakları bu romantik ilişki sürecinde, partneriyle olumlu ve olumsuz deneyimler edinerek ve bunları göz önüne alarak bir eş seçimine yönelmektedirler (Kılınçer ve Tuzgöl, 2013).

Gençler üniversite yıllarında artık ne istediklerinin farkına varmakta ve hayatlarının geri kalan bölümünde nasıl bir eşle beraber yaşamak istediklerini belirlemeye başlamaktadırlar. Üniversitede sınıflar yükseldikçe ve üniversiteli gençlerin yaşları ilerledikçe evliliğe daha da yaklaşmakta ve bu yönde uygun eş seçimini yapmaktadırlar (Ondaş, 2007).

Bireyler eş seçerken pek çok kriteri göz önüne alarak karar vermekte ve bu durumda karmaşık bir seçim sürecine girmektedirler (Tüzemen ve Özdağoğlu, 2007). Bireylerin birbirleriyle uyumlu olması, ilişkinin sağlıklı bir şekilde devam etmesi için önemli bir unsur olarak düşünülmektedir. Eş seçimi yaparken bireyler, kişilik özelliklerini, fiziksel özellikleri, ekonomik durumu, mesleki statüyü, dini ve ideolojik görüşü göz önünde bulundurarak tercihlerini yapmaktadırlar (Ondaş, 2007). Eş seçimi ve evlilik, kişinin yaşamında son derece önemli bir yer tutmakta ve bireyin belli bir olgunluğa varması sonucunda oluşmaktadır (Kasapkara ve Kasapkara, 2014).

Evlilik bireylere; psikolojik, sosyal ve ekonomik faydalar sağlamakta ve daha sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sunmaktadır. İnsanlar evlenip mutlu bir yuva kurmak istemektedir. Bu açıklamalar altında sağlıklı evliliklerin insanların yaşam kalitelerini arttırmadaki rolünün çok büyük olduğu söylenebilmektedir. Sağlıklı sürdürülen bir evlilik ise bireylere; sosyal, psikolojik ve ekonomik anlamda daha kaliteli bir hayat sunmaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2013).

Evlilik yaşamından elde edilen doyum bireylerin tüm hayatını etkilemekte ve ilişkilerde rasyonel düşünme yapısına sahip olmak da ilişkilerden alınan doyumunu arttırmaktadır. Evlilikte yaşanan sorunlar ve rasyonel olmayan inançlara sahip olmak önce kişilerin psikolojik açıdan yıkımına, sonrasında ise sağlıklı çocuklar yetiştirmeye sebep olmaktadır. Bu yüzden iyi bir eş seçiminin, huzurlu ve mutlu evliliklerin oluşmasına neden olduğu ve sağlıklı nesillerin yetiştirilmesine katkıda bulunarak toplum refahını yükselttiği düşünülmektedir (Ceylan, 1994).

Evlilikte mutluluk iyi bir eş seçimiyle mümkün olmaktadır. Başarılı bir eş seçimi içinse bireyin evlilikten beklentisini iyi belirlemesi, bu beklentilerin ne kadar gerçekçi olduğunu saptayabilmesi gerekmektedir. Daha çok ortak paydada buluşan kişiler evlilikte daha yüksek başarıya ulaşabilmekte fakat farklı iki cinsin birbirine tıpatıp benzemesi ve her anlamda uyumlu olmalarını beklemek de gerçekçi bir beklenti olmamaktadır. Bu yüzden evlilik, ilişkisinin ihtiyaç duyduğu gereksinimleri karşıt ya da birbirini tamamlayan ihtiyaçları doyuracak özellikte olması gerekmektedir. Eş seçimi ile ilgili “*Homogami*” ve “*Heterogami*” adında iki çeşit görüş öne sürülmektedir (Bilen, 1983).

a) Homogami: Bu görüşe göre evlenecek bireylerin benzer taraflarının çok olması evlilikte başarıyı arttırmaktadır. Böyle evliliklerde ekonomi, din, ırk, eğitim, yaş, sosyal değerler açısından büyük ölçüde benzerlikler ve yakınlıklar olduğundan anlaşmazlıklar ve çatışma durumları daha az yaşanmaktadır. Ayrıca bu tür evliliklerde meydana gelebilecek sorunları çözümlenmek daha kolay olmaktadır.

b) Heterogami: Bu görüş ise eş seçiminde zıt özelliklerin geçerli olduğunu savunmaktadır.

İnsanın hayatını daha anlamlı yaşayabilmesi için başkalarıyla ilişkiler kurması ve bu ilişkileri geliştirmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu ilişkiler arasında evlilik, yapısı gereği daha farklı sorumluluk ve beklentileri içermesi yönüyle diğer ilişkilerden daha özel bir konuma sahip olmaktadır. İnsanlar, nesillerinin devamını sağlamak, çocuk sahibi olmak, cinselliği toplum tarafından onaylatmak, kendilerini güvende hissedip, ait olma, sevme ve sevilme gereksinimlerini karşılamak amacıyla evlenmeyi seçmektedirler (Efe, 2013). Her insanı evliliğe yönlendiren pek çok sebep var olmaktadır. Kadın ve erkekler cinsiyet rollerine has değişik sebeplerin meydana getirdiği beklentilerini karşılamak amacıyla evliliğe karar vermektedirler (Çaplı, 1992).

Özellikle geri kalmış topluluklarda eş seçimi kişisel olmaktan çok farklı şekilde gerçekleşmektedir. Olayla aile, uzak yakın akrabalar, hatta devlet bile ilgilenebilmektedir. Pek çok durumda evlenecek kişilerin görüşleri bile söz konusu olmamaktadır (Alkan, 1981). Gelişmiş toplumlarda ise eş seçimi çevresel faktörlerden etkilense de kişisel tercihler daha etkili olmaktadır. Alkan (1981)’a göre eğitim ve gelir düzeyi ile kentleşme olgusu eş seçme davranışı üzerinde önemli ölçüde etkili olmaktadır.

İnsanların eş seçimi konusunda birbirinden farklı beklentileri olsa da asıl seçimler denklik ilkesine göre yapılmakta, insanlar daha çok kendisiyle benzeşen kişileri eş olarak

seçmektedirler. Bu bağlamda ihtiyaçları anlamında birbirine benzeyen çiftlerin evlilikte daha fazla uyum yakalayacağı da söylenebilmektedir (Ceylan, 1994).

Eşlerin evlilikte kimler tarafından ve nasıl seçildiği de evlenme şekillerinin belirlenmesinde oldukça önem kazanmaktadır. Görücü usulü/tanıştırılarak yapılan evliliklerde eşler genel olarak anne, baba, akraba gibi yakınların belirlediği kriterlere göre seçilmektedir. Severek/flört ederek evlenmede ise anne, baba, akraba gibi yakın çevrenin etkisi olmakla beraber kişiler eşlerini kendi kriter ve iradelerine göre seçmektedir (Çimen, 2007). Bu anlamda, evlilik türleri kişinin içinde yetiştiği kültürel yapı bakımından ele alınabilmektedir. Modern ve bireyci kültürlerde kişilerin benlik sınırları daha belirginleşmekte ve kişiler davranışlarını planlarken kendi duygu, düşünce ve davranış deneyimlerini kullanmaktadırlar. Geleneksel ve toplulukçu kültürlerde ise kişinin benlik sınırları daha hassas olmakta ve kişi, davranışlarını organize ederken sadece öz duygu, düşünce ve davranış kalıplarını değil yakın çevresindeki kişilerin de duygu, düşünce ve davranış deneyimlerini kullanmaktadır (Markus ve Kitayama, 1991; Aktaran: Polat, 2014)

Pek çok insan, romantik ilişki yaşadığı kişiye karşı duygusal olarak bir şeyler hissetmesi ve yaşadıkları ilişkiden karşılıklı olarak doyum almaları gerektiği gibi inançlarla bir ilişkiye başlamaktadır (Küçükarslan ve Gizir, 2013).

Romantik ilişki içindeki rasyonel olmayan inançlar ve gerçeklikten uzak beklentiler, bireylerde bu beklentilerin gerçekleşmemesinden kaynaklanan hayal kırıklıklarına sebep olmaktadır (Kalkan, 2006). Romantik ilişki inançları, rasyonel ve rasyonel olmayan inançlar şeklinde ikiye ayrılmaktadır (Eidelson ve Epstein, 1982). İlişkilerde rasyonel olmayan inançların, abartılı akıldan uzak ve katı özellikleri barındırdıkları ve ilişkileri güçlü bir şekilde etkiledikleri ifade edilmektedir (Gizir, 2013). Üniversitede okuyan öğrencilerin ilişki yaşarken karşılaştıkları temel problemlerin başında romantik ilişki sürecinde yaşadıkları zorlanmalar geldiği düşünülmektedir. Bu zorlanmalara neden olan en önemli etkenlerden birinin de rasyonel olmayan romantik ilişki inançları olduğu ve ilişkilerin başlayıp ilerlemesini önemli ölçüde etkilediği düşünülmektedir (Gizir, 2013). Bu inançların sayısı ne kadar azalırsa ilişkilerden sağlanan doyumun o kadar artacağı ifade edilmektedir (Sharp ve Ganong, 2000; Aktaran: Kalkan, 2006).

İnsanlar için yakın ilişki genel olarak; ideal yaşam, evlilik, aşk ve arkadaşlık anlamlarına gelmektedir. Romantik ilişki içerdiği farklı anlamlarla diğer ilişki türlerinden ayrılmaktadır (Büyüksahin, 2006). Araştırmalar, sağlıklı romantik ilişkiler sürdüren kişilerin yüksek özgüven ve benlik algısına sahip olduklarını ortaya koymaktadır (Kalkan, Hamamcı ve Yalçın, 2012). Ayrıca bireylerin kişilik, duygusal, sosyal ve akademik gelişimleri üzerinde romantik ilişkinin etkisinin büyük olduğu belirtilmektedir. Özellikle ilk yetişkinlik yıllarında deneyimlenen romantik ilişkiler, gençlerin yetişkin rollerini geliştirme aşamasında olmalarından dolayı ayrı bir önem kazanmaktadır. Bu anlamda, bireylerin ilk yetişkinlik dönemini içeren üniversite zamanlarında yaşadıkları romantik ilişkilerin yetişkinlik zamanında kurulacak yakın ilişkilerin kalitesini ve evlilik sürecinde eş seçimlerini belirlediği ifade edilmektedir (Furman, 2002; Aktaran: Gizir, 2013).

Bireyler kendilerini dünyaya getiren ailelerini seçemese de eşlerini seçebilmektedir. İyi bir eş seçimi; iyi bir aile ve sağlıklı nesiller anlamına gelmektedir. İnsanlar yapmış oldukları eş seçimi tercihleriyle yaşamlarının kalan kısmını iyi ya da kötü bir şekilde sürdürmektedirler. Evlilik süreci, insan hayatının önemli bir zaman dilimini kapsadığı için eş seçimi konusunda verilecek karar da oldukça önemli olmaktadır. Bireyler verecekleri bu kararlarla beraber, bundan sonra yaşamlarını kiminle sürdürmek istediklerine, kimden çocuk sahibi olup, bu çocuğu kiminle büyüteceklerine karar vermiş olmaktadır (Şenel, 2004).

Tüm bu nedenlerden eş seçimi kişinin hayatında önemli bir dönüm noktası olabilmektedir. Eş seçimi ile ilgili yapılan çalışmalar, bu kararın toplum ve zaman etkisine göre değiştiğini göstermektedir. Yapılan araştırmalarda eş seçimini etkileyen birçok faktörün olduğu görülmektedir. Bu faktörler; cinsiyet, kişilik özellikleri, fiziksel özellikler, etnik köken, ekonomik durum, sosyokültürel özellikler, yaşanılan yer, iletişim tarzı ve buna benzer özellikler olarak sıralanabilmektedir. Bireylerin eş seçimlerini nasıl yaptıklarıyla ilgili birçok kuram ve tez bulunmaktadır (Özdoğan, 2009). Bu kuramlar, eş seçiminin bilinçli ve amaçlı bir seçim olduğunu göstermektedir.

Bireyin, öncelikle kendisi için önemli olan kriterleri, evlilik kararını verdikten sonra, deneme-yanılma yöntemiyle veya şans eseri olarak anlamak yerine, karar vermeden önce eş seçimine ve evliliğe dair doğru kararı nasıl verebileceğini öğrenmesi gerekmektedir. Kendi kişisel özelliklerinin farkına varan birey, evlilik kararı vermeden

önce kendisi için nelerin öncelikli olduğunu ve evleneceği kişide ne gibi özellikler aradığını çok iyi bilmelidir. Bunun ardından bu özelliklerin eş adayında ne ölçüde var olup olmadığını iyi bir şekilde gözlemlemesi, tüm bunlardan sonra eş seçimine karar vermesi gerekmektedir. Bunun sebebi bu kararın insan hayatının en önemli ve özel kararlarından birisi olması olarak düşünülmektedir (Şenel, 2004).

2.2. İlgili Araştırmalar

İlgili literatüre bakıldığında yurt dışında, benliğin ayrımlaşması ve eş seçimi tutumları ile ilişkilendirilebilecek tarama ve deneysel modele dayalı pek çok çalışmanın yapılmış olduğu tespit edilmektedir. Türkiye’de ise eş seçimi ile ilgili çeşitli çalışmalar bulunmasına rağmen, benliğin ayrımlaşması ile ilgili araştırmaların az sayıda olduğu ve bu sınırlı sayıdaki çalışmaların da son yıllarda gerçekleştiği görülmektedir. Aşağıda Türkiye’de ve yurt dışında bu konularla ilgili yapılan çalışmalardan bazılarına yer verilmektedir.

2.2.1. Benliğin Ayrımlaşması ile ilgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Bowen’ın Aile Sistemleri Yaklaşımını benimsemiş uygulamacılar ve araştırmacılar tarafından benliğin ayrımlaşma seviyesini ölçmek için birçok ölçme aracı geliştirilmiştir (McCollum, 1991; Anderson ve Sabatelli, 1992; Skowron ve Friedlander, 1998; Haber, 2003; Licht ve Chabot, 2006; Schnarch ve Regas, 2012). Bu ölçme araçlarından en çok kullanılan ve tercih edilenlerden bir tanesi de Skowron ve Friedlander (1998) tarafından geliştirilen ve daha sonra Skowron ve Schmitt (2003) tarafından revize edilen “*Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği (Differentiation of Self Inventory)*”dir. Bu ölçek Çince, İbranice, Korece gibi birçok farklı dile çevrilmiş ve farklı kültürler için uyarlama çalışmaları yapılmıştır (Chung ve Gale, 2006; Lam ve Chan-So, 2013; Peleg, 2002, 2008).

Bradbury, Fincham ve Beach (2000), karı kocanın aralarındaki en önemli sorunların başında, bu da çiftlerin %20’si, evliliğin 10 yılına kadar azalan tatminin ve eşlerin arasındaki memnuniyetsizliklerden kaynaklanan sorunların olduğunu belirtirmiştir.

Ayrıca, yapılan araştırmalar sonucunda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşma düzeyi ile algılanan psikolojik ve kişilerarası stres (Skowron, Stanley ve Shapiro, 2009), psikolojik gelişim (Jenkins, Buboltz, Schwartz ve Johnson, 2005), üniversiteye uyum (Skowron, Wester ve Azen, 2004), psikolojik uyum ve sosyal problem çözme becerileri (Skowron, 2004), sosyal bağ kurma ve utanç (Williamson, Sandage ve

Lee, 2007) gibi psikolojik kavramlar ile yakından ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle üniversite döneminde belirtilen birçok psikolojik kavramla yüksek düzeylerdeki ilişkisi, benliğin ayrılaşma düzeyini ve bu kavramla ilişkili olan diğer kavramları araştırmayı, bu çalışmalar için gerekli olan bir ölçme aracının üniversite öğrencileri için Türkçeye uyarlama çalışmalarının yapılmasını önemli hale getirmektedir.

Bowen (1978) bireylerin, kendi ayrılaşma düzeylerine benzer kişileri eş olarak seçtikleri görüşünü savunmaktadır. Bowen'ın görüşü ile ilgili birtakım çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde, Kerr ve Bowen (1988) on sekiz ay ve daha az süredir evli olan çiftlerle çalışmış ve bireylerin benzer ayrılaşma düzeylerine sahip olduklarını belirlemiştir (Skowron, 2000). Rovers ve ark. (2007) tarafından yapılan araştırmada 81 çift ile çalışılmış ve çiftlerin büyük bir oranın (%66,7) benzer farklılaşma seviyelerine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuçların tersine Bartle (1993) ile Day, St Clair ve Marshall (1997) yaptıkları araştırmalarda Bowen'ın tezi ile ilgili benzer bir netice elde edememişlerdir. Aynı zamanda, Skowron (2000) yaptığı araştırmada, kişilerin benzer ayrılaşma düzeyine sahip bireyleri eş olarak seçtikleri tezini doğrulayacak bir kanıt bulamamıştır (Polat, 2014).

Benliğin ayrılaşması ile psikolojik göstergeler arasındaki ilişkilere bakıldığı zaman; düşük düzeyde farklılaşma ile işlevsel olmayan davranış kalıpları, psikolojik sıkıntı, zihinsel hastalıkların belirtilerinin gelişimi, fizyolojik semptomlar, psikiyatrik belirtiler, yüksek düzeyde stres, depresyon ve yeme bozuklukları, ayrılma anksiyetesi ve sosyal kaygı arasında pozitif ilişki belirlenmiştir. Bireyin farklılaşması ile zihinsel sağlık arasındaki ilişkide Bowen (1985), savunduğu gibi düşük düzeyde ayrılaşmanın psikopatolojik sendromların sıklığı ve şiddeti ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Yüksek düzeyde ayrılaşma ile kişiler arası ilişkilerde, evlilik doyumunda ve psikolojik iyi oluş arasında yüksek düzeyde korelasyon saptanmıştır. Yapılan başka bir çalışmada farklılaşma düzeyi düşük olan bireylerin stresli olaylar karşısında duygusal durumunu yönetmekte daha fazla güçlük yaşayacağı belirtilirken, farklılaşma faktörlerinin psikolojik sıkıntı ile direkt olarak ilişkili olabileceği de öngörülmüştür (Jankowski ve Hooper, 2012; Aktaran: İzçınar, 2018).

Yine yapılan pek çok araştırmada hem kadınlarda hem de erkeklerde benliğin farklılaşma seviyesinin psikolojik mutluluğa anlamlı bir katkı sağladığı gözlenmiştir. (Bohlander, 1999; Aktaran: Hanımoğlu ve Akbaş, 2018).

Skowron ve Friedlander tarafından benliği ayrılmış bireylerin, olumsuz şartlar altında güçlü duyguları yaşamayı da sakin kalmayı da başarabildiği, ussal muhakemeler yapabildiği, daha uyumlu, stresle daha iyi başa çıkabilen kişiler oldukları söylenmektedir (Skowron ve Friedlander, 1998; Aktaran: İzçınar, 2018).

Benliğin ayrılmaması ve duygu etkileşimiyle ilgili literatür incelendiğinde Biadsky-Ashkar ve Peleg (2013), Arap Müslüman kadınlarla İsraili Yahudi kadınlar arasında yaşam doyumu ve benlik farklılaşmasını kıyasladığı ve farklı iki etnik grup için de yaşam memnuniyetinin duygusal ilişkiyi kesmeyle ilişkili olduğu, duygusal ilişkiyi kesmenin yaşam doyumunu olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Arap kadınların, evlilik süreleri ve eğitim durumlarının yaşam doyumu ve ben pozisyonu alma ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Kültürlerarası farklılık incelendiğinde Arap kadınların daha yüksek duygusal tepki seviyeleri olduğu, Yahudi kadınların daha fazla ben pozisyonu alma tepkisi gösterdikleri gözlenmiştir. Bu araştırmanın bulguları, Aile Sistemleri Teorisinin genellenebilir olduğunu ve benliğin ayrılmamasının duyguyu değiştirebilecek etkin bir faktör olduğunu göstermektedir.

Aile Sistemleri kuramının evrenselliğine dikkat çeken başka bir kültürel araştırmada, sosyal kaygıyı azaltmaya çalışırken benlik farklılaşmasının incelenmesinin de önemine değinilmiştir (Peleg ve Zoabi, 2014). Literatürde bulunan çalışmalar, yaşanan güçlüklerin duygusal, bilişsel ve davranışsal problemlerin düzenlenmesini zorlaştırdığını (Garner ve Hinton, 2010; Dennis, 2007), bunun da çok önemli psikopatolojilere neden olabileceğini göstermektedir (Aldao, Nolen-Hoeksema ve Schweizer, 2010; Aktaran: İzçınar, 2018)

Diğer bir araştırmada bir İspanyol, çiftlerinden oluşan örneklerle benliğin ayrılmaması, eş seçimi ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Bowen teorisi doğrultusunda, Çiftlerin benliğin ayrılmamasındaki daha büyük benliğin ayrılmaması ve daha büyük benzerlik faktörleri her bir çift için daha büyük evlilik uyumu olduğunu ortaya koymuştur. Teorinin aksine, Cinsiyet farklılıkları, erkeklerde gözlenen puanlama kadınlarda gözlenen puanlamaya göre S-DSI üzerinde daha yüksek bulunmuştur. Benliğin ayrılmaması ve eş seçimi arasındaki hipotez bağıntı gözlemlenmemiştir (Varol, 2015; Rodríguez-González, Skowron, Cagigal de Gregorio ve Muñoz San Roque, 2016).

2.2.2. Benliğin Ayrılmaması ile ilgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Benliğin Ayrışmasının Türkiye’de henüz yeni çalışılmaya başlanmış bir konu olması nedeniyle bu konuda yapılan çalışmaların son derece sınırlı olduğu görülmektedir.

Bunlardan Hanımoğlu ve Akbaş (2018), benliğin farklılaşma düzeyi ile aile fonksiyonlarının algılanan stres, kaygı ve depresyon seviyesini yordayıp yordamadığını tespit etmek amacıyla yaptığı tez çalışması sonucunda duygusal tepkisellik, duygusal kesinti, ben pozisyonunun, algılanan stres düzeyini anlamlı şekilde yordadığını göstermiştir. Aynı şekilde duygusal tepkisellik, duygusal kesinti, ben pozisyonunun depresyon düzeyinin anlamlı yordayıcıları olduğu belirlenmiştir. Ayrıca duygusal tepkisellik, duygusal kesinti, ben pozisyonunun sürekli kaygı düzeyinin anlamlı yordayıcıları olduğu da saptanmıştır.

Acar ve Voltan-Acar (2013), “*Babam ve Oğlum*” filmini benliğin ayrışması kavramları açısından değerlendirmiş ve filmdeki aileyi Bowen Aile Terapisi’ne ait sekiz temel kavrama göre açıklamaya çalışmıştır. Yapılan çalışmada ilk olarak çok kuşaklı aile terapisinin temel kavramları olan benliğin farklılaşması, üçgen oluşturma, kuşaklararası geçiş süreci, ailenin duygusal sistemi, aile yansıtma süreci, duygusal kopma, kardeş durumu, toplumsal gerileme ve terapi tekniği olarak kullanılan genogram kavramları ile ilgili açıklama yapılarak bu kavramların daha iyi kavranması için “*Babam ve Oğlum*” adındaki Türk filmi ile bağlantılar kurulmuştur.

Polat (2014), evli çiftlerde uyumu ve bazı psikolojik belirtileri benliğin ayrışması yönünden incelediği tez çalışması sonucunda benliğin ayrışmasının evli bireylerde çift uyumunu, depresyon, kaygı ve stresi anlamlı düzeyde yordadığını tespit etmiştir. Benliğin farklılaşması alt boyutlarına göre değerlendirildiğinde, duygusal kopma ve ben pozisyonu alma alt boyutları çift uyumunu; duygusal tepkisellik, duygusal kopma ve ben pozisyonu alma alt boyutları depresyonu; duygusal tepkisellik ve ben pozisyonu alma alt boyutları kaygıyı; duygusal tepkisellik, duygusal kopma ve ben pozisyonu alma alt boyutları ise stresi anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Genogram temelli yürütülen psikolojik danışma sürecinin evlilik uyumu, duygusal bağlılık, evlilikte problem çözme ve benliğin ayrışma düzeylerine etkisinin incelendiği başka bir çalışmada ise Genogram (*Soy ağacı*) ışığı altında geliştirilmiş beş seanslık danışmanlık süreci ve bu danışmanlık sürecinin yukarıdaki kavramlara etkisi deneysel olarak sınanmış ve sonuç olarak çiftlerin evlilik uyumu, evlilikte problem çözme ve benliğin ayrışma düzeyleri üzerinde etkili olduğu gözlenmiştir (Varol, 2015).

Mert ve Topal (2018), üniversite öğrencilerinin benliğin farklılaşması ile manevi yönelim düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek ve cinsiyet, ekonomik seviye, sınıf ve anne baba eğitim düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesini amaç edinen çalışmaları sonucunda kadınların erkeklere göre daha çok duygusal tepkisellik ve başkalarına bağımlılık yaşadığını, ekonomik gelir bakımından duygusal kopma boyutunda anlamlı farklılık olduğunu, ekonomik seviye arttıkça duygusal kopmanın da arttığını, manevi yönelimle benlik ayrımlaşması arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu gözlemişlerdir.

Benlik farklılaşması ile ruminasyon ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişkiye değinilen bir başka çalışmada ise ruminatif düşünce biçimi ile duygusal tepkisellik, duygusal kopma ve başkalarına bağımlılık ayrımlaşma boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Diğer yandan, ruminatif düşünce biçimi ile “*ben pozisyonu alma*” arasında ilişkiye rastlanmamıştır (İzçınar, 2018).

2.2.3. Eş Seçimi ile ilgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Priest ve ark. (2009) ilişkilerdeki yozlaşmanın eş seçim tercihleriyle ilgili inançları ne oranda etkilediğini araştırmışlardır. 261 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilen araştırma, ilişkilerinde ayrılık yaşayan ve yaşamayanlar arasında görülebilir farklılıklar olduğunu göstermektedir. Eş seçimine dair mitleri daha az sürdürenlerin ilişkilerinde ayrılık yaşayanlar olduğu görülmüştür. Bilhassa bu bireylerin, bir ilişkinin başarıya ulaşmasında sevginin yeterli olduğu, kendileri ve partnerlerinin kusursuz olmaları gerektiği ve beraber olabilecekleri sadece tek bir doğru kişinin var olduğuna dair inançlarına daha çok sahip oldukları tespit edilmiştir. Birden çok ayrılık yaşayan kişilerin, başarılı bir ilişki için sevginin yeterli olacağına ve kendisine benzemeyen kişilerle birbirlerini tamamlayacaklarına dair inançlarının daha az olduğu belirlenmiştir. Kadınlar, başarılı bir ilişki için çok emek vermenin gerekliliğine erkeklerden daha çok inanmaktadırlar. Nişanlı ya da evli olan kişilerin, hiç evlenmemiş kişilerle kıyaslandığında, bir eş seçmenin zor olmaması gerektiği ve ilişkideki başarı için sevginin şart olduğuna dair inançlarının daha az olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmada bireyler ne kadar çok ilişki deneyimine sahiplerse, eş tercihlerine dair gerçekçi olmayan inançlarını daha az sürdürdükleri gözlenmiştir.

Evlilik hakkında üniversite öğrencilerinin aşırı romantik ve gerçekçi olmayan inançlarını değiştirmede bütünleştirici öğretim yöntemlerinin etkililiğinin araştırıldığı bir çalışmada erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek düzeyde gerçekçi olmayan ve romantik inançları sürdürdükleri, bu inançların değişime karşı daha dirençli oldukları bulunmuştur (Sharp ve Ganong, 2000).

Bekar üniversite öğrencilerinin evlilik hakkındaki mitlerine dair inançlarının araştırıldığı çalışmada, kadınların erkeklere göre daha az evlilik miti seçtikleri buna göre de kadınların erkeklere göre evlilik yaşamına daha hazır oldukları belirtilmiştir. Benzer biçimde daha az duygusal öğrencilerin, duygusal öğrencilere göre; evlilik aile eğitim programını bitiren öğrencilerin bitirmeyen öğrencilere göre daha az evlilik miti seçtikleri gözlemlenmiştir (Larson, 1988).

Stinnett (1969) ve Greenberg ve Nay (1982) üniversite öğrencilerinin evlilik hakkındaki mitlerine ilişkin inançlarına dair veri elde etmenin üç sebep yüzünden önemli olduğunu belirtmişlerdir. Birincisi öğrencilerin evlilik mitlerine dair inançlarının henüz bilinmemesi, ikincisi bir kişinin evlilik konusundaki inançlarının onun evlilik doyumunu, evlilikteki davranışlarını, evlilik beklentilerini, evlenme yaşını ve eş seçimini önemli seviyede etkilemesi, üçüncüsü ise evlilikteki mitlerine olan inançların tanımı, aile yaşam eğitiminin içeriğinin tespit edilmesine yardımcı olacağına düşünülmesidir.

Yine literatüre bakıldığı zaman, bu konuda hazırlanmış bazı ölçme araçlarına rastlanmaktadır. A Belief Pattern Scale for Measuring Attitudes Toward Romanticism (*Romantizm'e karşı tutumları ölçen bir inanç örüntü ölçeği*) (Gross, 1944), Assessment of Wife Assault with the Conflict Tactics Scale: Using Couple Data to Quantify the Differential Reporting Effect (*Çatışma Taktikleri Ölçeği İle Eş Tecavüzlerinin Değerlendirilmesi: Farklılık gösteren kayıtları (raporları) ölçmek için çift verisinin kullanımı*) (Browning ve Dutton, 1986), Marital Intimacy Needs Questionnaire: Preliminary Report (*Evlilikte yakınlık gereksinimleri anketi: Ön Raporu*) (Bagarozzi, 1997), Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads (*Çift Uyumu Ölçümü: Evli ve benzer çiftlerin nitelik değerlendirmesi için yeni ölçekler*) (Spanier, 1976) bunlar arasında yer almaktadır.

English ve Pearson (1993)'in evlilikten beklentileri belirlemek amacıyla liseli öğrencilerle yaptığı bir çalışmada kız ve erkek öğrencilerin, evlilikten beklentileri olarak, arkadaşlık, cinsel doyum, aşk, çocuk, yuva ve güvenceye verdikleri önem

dereceleri araştırılmış ve sonuçta kız ve erkek öğrencilerin evlilikten beklentilerine verdikleri önem sıralamasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kızların daha çok aşk, çocuk, yuva ve güvence, erkeklerin ise arkadaşlık ve cinsel doyum gibi konulara önem verdikleri izlenmiştir.

Yine eş seçiminde, Johns ve ark. (1962)'nin aynı konuda yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre ise gençlerin eş seçimine yönelik arkadaşlıkta aradıkları özelliklerin önem sırası bir hayli değişmiştir. Eş olarak seçilecek kişide cazip bir görünüş, sohbet etmekte yetenekli olmak bir grupta birleşmeye heveslilik gibi özelliklerin ilk sıralarda yer aldığı görülmüştür.

Hudson ve Henze (1969), kolej öğrencilerinin, gelecekteki eşlerinin yedi bireysel özelliğe verdikleri önem sırasının 28 yıl içinde neredeyse hiç değişmediğini tespit etmişlerdir. Güvenilir karakter, dengeli duygusallık, sevimli mizaç, karşılıklı çekicilik, sağlıklı oluş, yuva ve çocuk isteği ve zarafet, incelik olarak adlandırılan bu kişilik özelliklerinin 28 yıl içinde yapılan üç farklı çalışmada sıralamalarında önemli bir değişiklik gözlenmemiştir (Uraz, 1979; Aktaran: Ceylan, 1994).

Metis ve Cupach (1990), tarafından yapılan çalışmada, 322 ilişkisi olan üniversite öğrencisinin duygusal ilişkilerinde ilişkilerde problem çözme cevapları, yakın ilişkiler ve akılcı olmayan inançları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığı zaman yıkıcı problem çözme ile duygusal olmayan inançlar cevaplarından olan terk etme ve ihmal alt boyutları arasında negatif, olumlu problem çözme cevaplarından sesli dile getirme ve sadakat arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Bu sonuçlar da problem çözme cevaplarının, rasyonel olmayan ilişkiler ve inançlardaki doyum arasındaki bağlantıya aracılık ettiği hipotezi için destek sağladığı görülmüştür.

Sprecher, Sullivan ve Hatfield (1994), tarafından gerçekleştirilen çalışmaya göre, kişilerin eş seçimindeki tercihlerinin sosyo-demografik değişkenlerin, dış görünüş ve yaş; yaş gruplarına, ırka ve cinsiyete göre değişip değişmediği sonuçlarına ulaşmak amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultuda araştırma, A.B.D'de 19-35 yaş aralığında toplam 1329 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre; kadınlar erkeklere oranla eş olarak seçilecek kişinin yaşının, maddi gücünün ve eğitiminin kendilerinden daha fazla olmasını tercih ettikleri görülmüştür. Bu düşüncede olan kadınların daha çok 19-22 yaşları arasında olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında erkeklerin eş olarak seçecekleri kişinin yaş olarak kendilerinden daha küçük olmasını tercih ettikleri saptanmıştır. Bu tercihte bulunan

erkeklerin daha çok 28-35 yaşları arasında yer aldıkları gözlenmiştir. Erkeklerin, eş olarak seçecekleri kişinin dış görünüşünü, kadınlara oranla daha fazla önemsedikleri neticesine varılmıştır.

Shipman (2011)'ın, Modern Hindistan'da Eş Seçimi hakkında yaptığı çalışmasında, kadınların tercih edecekleri eşin arkadaşlarına ve ailelerine uyum sağlayacak kişiler oldukları, erkeklerin ise ailelerinin şartlarından rahatsız oldukları ifade edilmiştir. Kadınlar eş tercihlerinde erkeklerin kültürel inançlarına, dini ve ekonomik güçlerine daha çok dikkat ederken erkekler, kadınların tercih ettikleri özelliklerin çoğuna ilaveten, dış görünüşe daha fazla önem verdikleri görülmüştür.

Toro-Morn ve Sprecher (2003), tarafından yapılan araştırmada; Çin Halk Cumhuriyeti'nden 735 ve Kuzey Amerika'dan 648 üniversite öğrencileri üzerinde eş seçimi kriterlerinin bu kültürler arasındaki farklar incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığı zaman; her iki kültürde de erkeklerin kadınlara göre dış görünüşünü daha ön planda tuttuğu, kadınların ise maddi gücüne, sosyal statüsüne ve gelir düzeyine eş seçimlerinde daha fazla önem verdikleri sonucuna varılmıştır. İki kültür arasındaki farklılıklarda ise Çin Halk Cumhuriyeti'nin cinsiyet rollerine yönelik Kuzey Amerika'ya göre daha geleneksel bir tutum içinde olduğu gözlenmiştir.

Kandiyoti (1984); ebeveynlerin eş seçimine etkisini gözleyen araştırmasında, anne ve babanın, çocuklarının ilerdeki refah düzeyini iyileştirecek imkanlara sahip olduğu durumlarda eş tercihleri üzerindeki etkilerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Sharp ve Ganong (2000) gerçekçi olmayan inançların evlilikle ilgili verilen eğitim sayesinde azaltılıp azaltılamayacağını araştıran bir çalışma yapmışlardır. Eğitim, evliliğin anlamı ve evlilikle ilgili gerçekçi olmayan inançlara dayanan grup içi ve tartışmaya dayanmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, bu eğitimi alan öğrencilerin evlilikle ilgili gerçekçi olmayan inançlarında azalma görülmüştür. Özellikle kadın katılımcıların gerçekçi olmayan inançlarında daha yüksek düzeyde azalma görülmüştür (Aktaran: Özteke, 2015).

2.2.4. Eş Seçimi ile ilgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Türkiye'de yapılan yakın ilişkilerle ilgili araştırmalar incelendiğinde, karşı cinsle olan ilişkileri gözlemlemeye yönelik pek çok ölçek (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004; Kalkan, 2006; Kışlak-Tutarel, 1997; Sakallı ve Curun, 2001; Sümer ve Güngör, 1999;

Vural ve Temel, 2010) olduğu görülsede eş seçimindeki sınırlandırıcı inançları ölçen bir araç bulunmamaktadır. Bu amaçla konuya bakıldığı zaman, literatüre katkı sağlamak için Güngör, Yılmaz ve Çelik (2011) tarafından Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlandığı görülmektedir.

Güngör, Yılmaz ve Çelik (2011) Türkçe'ye uyarladıkları “*Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği*” çalışmasında ölçeğin yedi temel boyutu olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca toplam puana göre cinsiyet açısından bir farka rastlanmazken; “*Yalnız ve tek doğru*” inancında kadınların lehine, “*Beraber yaşama*” inancında erkeklerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur (Aktaran: Özteke, 2015).

Eş seçimi hakkında yapılan bir çalışmada gençlerin büyük bir kısmının eşlerini kendileri seçmek istedikleri görülmüştür (Tezcan, 1981). Cinsiyetler arası bir karşılaştırma yapmak amacıyla hazırladığı bir çalışmada Kandiyoti (1984), ekonomik refah, mesleki statü, atılganlık, fiziki çekicilik gibi vasıfların evlenilecek eşte, evlenecek kişilere göre ne ölçüde bulunması gerektiğini incelemiştir. Araştırma sonucunda belirtilen vasıfların erkeklerdeki beklenti düzeyi kızlara oranla daha yüksek bulunmuştur (Durmazkul, 1991).

Eş seçiminde cinsiyet rollerine ilişkin olarak yapılan bir başka çalışmada üniversite öğrencilerine bir grup rol dağılımı verilmiş ve bu rollerin erkek ve kadın rolleri olarak değerlendirilmesi istenmiştir. Buna göre yemek pişirmek ve ev işleri yapmak, güzel görünmek kadın rolü olarak değerlendirilirken, hırslı ve gayretli olma, eğitilmiş ve zeki olma, uygun sosyal statüye sahip olma ve yeterli gelir sahibi olma gibi roller ise erkek rolü olarak değerlendirilmiştir (Durmazkul, 1991).

Eş seçimine dair üniversite öğrencileri ile yapılan bir başka çalışmada ise öğrencilerden evlenmeyi istedikleri kişide görmek istedikleri tek bir özelliği yazmalarını istenmiştir. Verilen cevaplara göre özellikler şöyle belirlenmiştir: Güvenilir olmak, zeki olmak, anlayışlı olmak, olgun olmak sevecen olmak, eğitilmiş ve kültürlü olmak, sorumluluk duygusuna sahip olmak, cazip bir görüntüye sahip olmak, ilgili olmak (Bilen, 1983).

Durmazkul (1991)'un cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin eş seçimleriyle ilgili yaptığı çalışmada kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre evlenecekleri kişinin ekonomik durumunun, yaşının, atılganlığının kendilerinden daha fazla olmasını, ideolojik görüşleri bakımından kendilerine benzer olmasını istemişlerdir. Bütün öğrenciler evlenecekleri

kişinin kendileri kadar fiziken çekici olmasını ve evlenecekleri kimseyi kendileri seçerek hayatı bir eşle paylaşmanın da evliliği düşünme nedenleri arasında ilk sırada olduğunu belirtmişlerdir.

Bacanlı (2008)'nın, yaptığı araştırmada; eş tercihinde dikkate alınan faktörler incelenmiş ve bu çalışma, muhtemel eşte aranan özellikleri tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Ankara Üniversitesinden 59 kız ve 61 erkek öğrenci ve Konya Selçuk Üniversitesinden 51 kız ve 49 erkek öğrenci ile yürütülmüştür. Üniversite öğrencilerine evliliğin anlamı ve eş tercihinde kullanılan ölçütlerin önem dereceleri sorularına verilen cevaplarla sonuca varılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, kızların daha çok ekonomik ve toplumsal statü, erkeklerin ise doğurganlık özellikleri aradıkları; Konya'dan seçilen öğrencilerin geleneksel (*muhafazakâr*), Ankara'dan seçilen öğrencilerin ise daha modern (*liberal*) seçimler yaptıkları bulgularına ulaşılmıştır.

İlgili literatür incelendiği zaman romantik ilişki, eş seçimi ve evlilik ile ilgili birçok çalışma olduğu (Bayoğlu ve Atli, 2014; Efe, 2013; Hamamcı, Buğa ve Duran, 2011; Koçak ve Köse, 2015; Sarı, 2008; Türkarıslan ve Suleymanov, 2010), çeşitli araştırmalarda, romantik ilişkilerin daha uzun sürmesinde ve boşanmaların daha az gerçekleşmesinde evlilik öncesinde yapılan bilgilendirmelerin önemi ve gençlerin evlilik öncesi gereksinimlerinin tespit edilmesi amacı ile evlilik öncesi bilgilendirme amaçlı olarak hangi kaynaklara başvurdukları belirtilmiştir (Hamamcı, Buğa ve Duran, 2011; Koçak ve Köse, 2015). Bilgilendirme çalışmalarının olumlu sonuçlanması bu alanla ilgili yürütülen çalışmaları arttırmıştır. Yapılan araştırmalarda, yakın dönemde evliliğe yönelik tutumlardaki değişiklikler sebebiyle alanda yürütülen çalışma sayısında artış olduğu ifade edilmektedir (Bayoğlu ve Atli, 2014). Çeşitli araştırmalarda üniversite öğrencilerinin eş seçme tercihlerinde erkek ve kadınların birbirinden farklı beklentilerinin olduğu, kadın ve erkeklerin eş seçiminde farklı özellikler aradıkları belirtilmiştir (Bugay ve Tezer, 2008; Efe, 2013). Eş seçimine dair her birey için farklı, önemli yönler, özellikler veya faktörler olabilmektedir. Bunların neler olacağı, önem dereceleri tamamen kişinin kendi seçimleriyle ilgili olmaktadır. Evliliğin kişiler arasında doyum verici ve uyumlu olması için eş seçiminin doğru yapılması oldukça önemli kazanmaktadır. Evlilikteki uyum, eşleri ve ailelerini duygusal, fiziksel ve sosyal yönden etkilemektedir (Kalkan, Hamamcı ve Yalçın, 2012; Şimşek, 2018).

Bireylerin evlilik kararını verme yaşı ile ilgili görüşlerini inceleyen bazı araştırmalar mevcuttur. Ondaş (2007) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada, araştırmaya katılan bireylerin %52'si en uygun evlenme yaşı olarak 26-29 yaşları olduğunu belirtmişlerdir. Türkarıslan ve Suleymanov (2010) ise yapmış oldukları çalışmada üniversite öğrencilerinin en uygun evlenme yaşı olarak 22-25 yaş aralığını gösterdiklerini ortaya koymuşlardır. Ekşi (2005)'de evliliğe hazırlık aşamasındaki bireylerle sürdürdüğü çalışmasında, evlenmek üzere olan katılımcıların % 42'sinin yaşlarının 20-24 arasında olduğunu ve % 40'ının da 25-29 yaş aralığında olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda değerlendirildiğinde kuramsal görüşler ve yapılan araştırmalar bireylerin özellikle üniversite yıllarında evlilik kararını verme aşamasında olduklarını göstermiştir.

Saraç (2013) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada romantik ilişki doyumunun yordanmasında akılcı olmayan inançlar ile evlilik öncesi ilişki algılarının rolü inceleme altına alınmıştır.

Küçükarslan ve Gizir (2015) tarafından yapılan çalışmada da üniversite öğrencilerinin sahip oldukları romantik ilişki inançları ile üniversite öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumları çeşitli değişkenler açısından incelemiştir.

Beştav (2007) ise bağlanma, cinsiyet, romantik ilişki doyumu, aşka ilişkin tutumlar ve rasyonel olmayan inançlar arasındaki ilişkileri ele almıştır. Bu çalışmada ise üniversite öğrencilerinin sahip oldukları evliliğe ilişkin tutumlar ile romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının sınıf ve bir romantik ilişkiye sahip olma değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek araştırmanın diğer bir amacını oluşturmuş, belirtilen yetişkinlik döneminde bulunan üniversite öğrencilerinin evlilik kararını vermelerini etkileyen değişkenleri ortaya koyması bakımından önemli bir çalışma oluştur.

Park ve Rosén (2013)'a göre bireylerin evlilik kararını vermelerini ve evlilik konusu ile ilgili tutumlarını etkileyen pek çok değişken bulunmaktadır. Bireylerin evlilik konusu ile ilgili yerleşik olan olumlu ve olumsuz tutumları, ilişkiler konusundaki inançları, ilişkilerindeki davranış şekilleri gibi unsurların bireylerin evlilikle ilgili olan davranışlarını ve kararlarını etkilediği görülmektedir (Karabacak ve Çiftçi, 2015).

Günay ve Bener (2013), Karabük Üniversitesinde öğrenim gören 528 erkek, 403 kız olmak üzere toplamda 931 öğrenci ile yapılan araştırmada gençlerin aile ve evlilik yaşamına dair tutumları incelenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin aile yaşamına ve evliliğe ilişkin tutumlarında hem öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine hem de cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Bu çalışma ile elde edilen bulgular incelendiğinde üniversite de eğitimlerine devam eden öğrencilerin aile yaşamına ve evliliğe daha duyarlı olduğu ve daha olumlu baktıkları sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite birinci sınıfa devam eden öğrenciler diğer sınıflarda öğrenimini devam ettiren öğrencilere göre ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre evliliğe daha geleneksel baktıkları gözlenmiştir.

Pınar (2008)'in üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğe bakış açısını saptamak için yaptığı araştırmada, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi son sınıf öğrencilerinden ilişkisi olan 70 öğrenci incelenmiştir. Katılımcıların %7.1'i partneri ile birlikte yaşamaktadır ve %88.6'sı sözlü, %4.3'ü nişanlıdır. Araştırma sonuçlarına göre en uygun evlilik yaşının 25-29 aralığı olduğu, katılımcıların eş adaylarında aradıkları özelliklerin eğitim ve ahlak olduğu, evlenmeye karar verdikten sonra ise aile onayının alınması gerektiğini bulmuşlardır. Ayrıca sanal ortam (*sosyal medya*) üzerinden tanışılarak yapılan evliliklere ilişkin frekanslar yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan gençlerin büyük bir çoğunluğunun evlilikte iletişim problemleri yaşanması durumunda bu sorunu çözebilecekleri inancına sahip olduğu, cinsel sorunlar hakkında ise güven sorunu yaşadıkları ve evlilik öncesi cinsellik konusunda eğitime gereksinim duydukları tespit edilmiştir.

Karabacak ve Çiftçi (2015) 744 üniversite lisans öğrencisi üzerinde bir araştırma yapmış, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları ile evliliğe ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda ilişkisi olan öğrencilerin evliliğe dair tutumlarının, partneri olmayan öğrencilere göre daha pozitif olduğu saptanmıştır.

Özgüven ve Bilge (2016)'nin Ankara'da çeşitli üniversitelerde öğrenim gören 569 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerini karşı cins arkadaşlığı, ilişkiler, amaç ve sorunlar yönünden ele alınmıştır. Sonuç olarak karşı cins arkadaşlığının kızlarda biraz daha fazla olmak üzere her iki cinsin eş seçimlerinde önemli olduğu gözlenmiştir.

Keldal (2015) yaptığı çalışmada 718 üniversite öğrencisinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak eş seçme stratejileri ve cinsiyet rol algılarını incelemiştir. Sonuç olarak Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının, eş seçme stratejileri, cinsiyet rolleri ve bazı sosyo-demografik (*cinsiyet, ilişki durumu ve yaş*) değişkenlerin anlamlı olarak yordayıcısı olduğunu gözlemlemiştir.

Ekşi, Özgen ve Kardaş (2017) yaptıkları çalışmada 213 kişiden oluşan katılımcılar üzerinde evlenmemiş bireylerin duygusal ilişki tercihleri üzerinde eş seçim stratejilerinin mükemmeliyetçi tutumlarının ve değer tercihlerinin etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların duygusal ilişki içerisinde olup olmamaları üzerinde eş seçim stratejilerinden aile kurumu ve güven ile fiziksel özellik değişkeni, değer tercihlerinden ise yeniliğe açıklık ve öz aşkınlık değerlerinin etkisi olduğu bulunmuştur.

Başay (2015), Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin çeşitli bölümlerinde 3. ve 4. Sınıfta öğrenim görmekte olan 171 erkek ve 374 kadın katılımcı üzerinde benlik yapısı ve eş seçimi kriterlerini incelemiş, sonuç olarak benlik yapıları ve eş seçmede tercih edilen kriterlerin cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Özteke (2015)'nin, romantik ilişki yaşayan bireylerin bağlanma stilleri, eş seçiminde sınırlandırıcı inançları ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik mükemmeliyetçiliklerini yordayıp yordamadığını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirdiği çalışmaya, 12 aydan uzun süreli romantik ilişkisi olan 404 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile aşk yeterli ve tam güven sınırlandırıcı inançları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmakta, zıt kutuplar inancı arasında ise negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Romantik mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından partnere yönelik mükemmeliyetçilik ile çaba göstermeme ve idealleştirme sınırlandırıcı inançları arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler tespit edilirken, aşk yeterli boyutu arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki gözlenmiştir.

Altuntaş ve Atlı (2015)'nin, 708 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışma bulguları neticesinde, eş seçme stratejilerinin belirlenmesinde kullanılmak üzere “*Eş Seçme Stratejileri Envanteri*” geliştirmişlerdir. Ölçeğin yedi alt boyutunu; Aile Kurumu ve Güven, Sosyo-ekonomik Durum, Dini ve Siyasi Benzerlik, Fiziksel Özellik, Bekaret, Çocuk Bakımı, Aşk oluşturmaktadır.

Çalışkan, Taşhan, Orhan ve Nacar (2015) yaptıkları araştırmada partneri olan ve olmayan öğrencilerin eş seçimi tercihlerini karşılaştırmışlardır. Araştırmaya, 750'si kız, 696'u erkek olmak üzere 1446 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, 699'u partneri olan, 744 partneri olmayan öğrencilerdir. Araştırmada, partneri olan öğrencilerin, annelerin eğitim düzeyinin daha yüksek olduğu kaydedilmiştir. Partneri olan üniversite öğrencileri eş seçiminde “*kişiliğin iyi olmasını*” kriterini daha fazla tercih etmişlerdir. Partneri olmayan öğrencilerin ise eş tercihini mantığını kullanarak yapacaklarını belirtmişlerdir. Ayrıca eşinin dindar olmasını tercih etmişler, siyasi görüş farklılıkları ve ailelerin uyumsuzluğunu daha fazla sorun olarak görmüşlerdir. Bu araştırmanın sonuçları, partner varlığının, eş seçimi tercih kriterlerini etkileyebileceğini göstermektedir.

Altuntaş ve Atlı (2015)'nin, 708 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirdikleri araştırma bulguları sonucunda, eş seçme stratejilerinin tespit edilmesinde kullanılmak için “Eş Seçme Stratejileri Envanteri” geliştirmişlerdir.; Aile Kurumu ve Güven, Sosyo-ekonomik Durum, Dini ve Siyasi Benzerlik, Fiziksel Özellik, Bekaret, Çocuk Bakımı ve Aşk ölçeğin yedi alt boyutunu oluşturmaktadır.

Çalışkan, Taşhan, Orhan ve Nacar (2015) hazırladıkları çalışmada ilişkisi olan ve olmayan öğrencilerin eş seçme tutumlarını karşılaştırmışlardır. Çalışmaya, 750'si kız, 696'u erkek olmak üzere 1446 öğrenci dahil olmuştur. Bu öğrencilerin, 699'u ilişkisi olan, 744 ilişkisi olmayan öğrencilerdir. Çalışmada ilişkisi olan öğrencilerin, annelerinin eğitim seviyesinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İlişkisi olan üniversite öğrencileri eş seçiminde “*kişiliğin iyi olması*” kriterini daha çok işaretlemişlerdir. İlişkisi olmayan öğrenciler ise eş seçimini mantığını kullanarak yapacaklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca seçtikleri eşlerinin dindar olmasını istemişler, ailelerin farklılıklarını ve siyasi görüş ayrılıklarını daha fazla problem olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçları, ilişkinin olmasının, eş seçimi tercih kriterlerini etkileyebileceğini göstermektedir.

Kul (2019)'un yaptığı araştırmada, Bursa ilinde 19 yaş üstü 409 kişiden oluşan katılımcılar üzerinde kuşaklara göre yakın ilişkilerde yaşantılar, romantizm ve eş seçimi tutumları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutum ölçeği puanlarının kuşak değişkenine göre Z kuşağı 18-22

yaşındakilerin daha yüksek aşk yeterli ve tam güven alt boyutu puanlarına sahip olduğunu bulmuştur.

Tuzer (2016)'in yaptığı araştırmada, 307 kişiden oluşan katılımcılar üzerinde üniversite öğrencilerinin bireysel özelliklerinin eş seçimi tutumlarına etkisi incelenmiştir. Sonuç olarak, “*Öğrencilerin rest ölçeği ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark vardır.*” hipotezini kısmen desteklediğini bulmuştur.

Kalkan (2018), evlilik ilişki kalitesini benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük bağlamında inceleyen araştırma yapmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, çevrim içi form kullanılarak ulaşılan 18 – 63 yaş aralığında, 328'i kadın, 275'i erkek olmak üzere toplam 603 kişiden oluşmaktadır. Yaptığı analizler sonucunda, evlilik ilişki kalitesi, benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük arasında anlamlı ilişkiler elde edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli; evren ve örnekleme, araştırmaya katılanların demografik dağılımları, veri toplama aracı/araçları ve özellikleri, araştırma verilerinin toplanması ve çözümü ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinde benlik farklılaşmasının, eş seçimi tutumlarına etkisinin araştırıldığı ilişkisel tarama ve nedensel karşılaştırma türünde bir çalışma olarak hazırlanmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok değişken arasındaki değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu modeller, verilerin korelasyon ve karşılaştırma olmak üzere iki şekilde çözümlenmesi ile elde edilen ilişkileri kapsamaktadır (Başol, 2008; Büyüköztürk ve ark., 2013; Karasar, 2006). Nedensel-karşılaştırma türü araştırmalar ise var olan durumun veya olayın neden ortaya çıktığını; durumun ortaya çıkmasında nelerin etkili olduğunu belirlemek amacı ile yapılmaktadır. Kısaca, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2013).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini Mevlana Üniversitesinde 2015 – 2016 eğitim-öğretim yılında farklı fakültelerde okuyan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem seçimi ise Mevlana Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesi ve Mühendislik Fakültesinde farklı sınıflarda öğrenim gören toplam 471 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğrenciler seçkisiz yolla seçilmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Çalışma grubuna ait demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo-1: Örneklem Grubun Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Değerler

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Cinsiyeti	Erkek	269	57.1
	Kadın	202	42.9
	Toplam	471	100.0
Medeni Hali	Bekar	462	98.1

	Evli	9	1.9
	Toplam	471	100.0
Yaş Aralığı	18 altı	4	0.8
	18 – 20	209	44.4
	21 – 23	212	45.0
	24 – 26	40	8.5
	26 üstü	6	1.3
	Toplam	471	100.0
Alanı	Mühendislik	285	60.5
	Eğitim Bilimleri	186	39.5
	Toplam	471	100.0
Sınıfı	1. Sınıf	232	49.3
	2. Sınıf	94	20.0
	3. Sınıf	121	25.7
	4. Sınıf	24	5.0
	Toplam	471	100.0

Çalışma grubunun 186'sı (%39.5) Eğitim Fakültesine ve 285 (%60.5) Mühendislik Fakültesine devam etmektedir. Çalışma grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı 269'u (%57.1) erkek ve 202 (%42,9) kadındır.

Öğrencilerin yaşlarına bakıldığında 4 kişinin (% 0.8) 18 yaşının altında olduğu, 209 kişinin (% 44.4) 18-20 yaş aralığında olduğu, 212 kişinin (% 45.0) 21-23 yaş aralığında olduğu, 40 kişinin (% 8.5) 24-26 yaş aralığında olduğu ve 6 kişinin (% 1.3) ise 26 yaş ve üzeri olduğu görülmüştür. Çalışma grubunun yaş ortalaması 22 olup, yaşları 17 ile 27 arasında değişmektedir.

Çalışma grubunun öğrenim gördükleri sınıflara bakıldığında 232 kişinin (% 49.3) 1. sınıfta öğrenim gördüğü, 94 kişinin (% 20.0) 2. sınıfta öğrenim gördüğü, 121 kişinin (% 25.7) 3. sınıfta öğrenim gördüğü ve 24 kişinin (% 5.0) 4. sınıfta öğrenim gördüğü görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, benliğin farklılaşma düzeyini ölçmek amacıyla Skowron ve Schmitt (2003) tarafından geliştirilen, Işık ve Bulduk (2013)

tarafından Türkçe'ye uyarlanan Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ); ve eş seçimi konusundaki sınırlandırıcı inançları ölçmek için Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlanması ve geçerlilik güvenilirliği 2007-2008 yılında, Güngör, Yılmaz ve Çelik (2011) tarafından yapılan Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST) kullanılmıştır. Bunlara ek olarak demografik bilgilerin toplanması amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilen “*Kişisel Bilgi Formu*” kullanılmıştır.

3.3.1. Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ)

Bowen (1976, 1985) geliştirmiş olduğu Aile Sistemleri Kuramının merkezine Benliğin Ayrışması / Farklılaşması (*Differentiation of Self*) kavramını koymaktadır. Benliğin ayrışmasıyla anlatılmaya çalışılan, kişinin başkalarının etkisinde kalmadan kendi kararlarını verebilmesi, güçlü bir benlik duygusuna sahip olabilmesidir. Benliğin farklılaşması, kişinin ailesine aidiyet duygusunu kaybetmeden onlarla birliktelik içinde öz benliğini tamamladığı bir süreçtir (Bowen, 1985). Acar ve Voltan-Acar (2013) benliğin ayrışmasını kişinin bireyselleşmesi sürecinde aile bağlarıyla bireyselliği arasında denge kurması olarak tanımlamışlardır. Bugün halen geçerliliğini koruyan bir kavram olan benliğin ayrışması konusunda Türkiye’de özellikle son yıllarda ilginin arttığı gözlenmektedir (Acar ve Voltan-Acar, 2013; Işık ve Bulduk, 2015; Kararımak, Hacıfazlıoğlu ve Şirin, 2014; Özdemir, 2012). Bu konuda daha fazla araştırma yapılabilmesi ancak geçerli ve güvenilir ölçme araçlarıyla mümkün olacaktır.

Benliğin Ayrışması Ölçeği (*DSI – Differentiation of Self Inventory*) Skowron ve Friedlander (1998) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 1 “*bana hiç uygun değil*” ile 6 “*bana tamamen uygun*” şeklinde değer alan 6 dereceli Likert tipi toplam 43 madde ve dört alt ölçekten oluşmaktadır. Alt ölçeklerden *Duygusal Tepkisellik* (ER – Emotional Reactivity) 11 maddeden oluşmakta ve kişinin çevresel uyarıcılara karşı göstermiş olduğu duygusal taşkınlık ve dengesizlik ile aşırı duyarlılığın seviyesini göstermektedir. *Ben Pozisyonu Alma* (IP – Take an I-Position) alt ölçeği 11 maddeden oluşmakta ve kişinin açıkça tanımlanmış olan benlik algısını ve çevreden kaynaklı baskı altında dahi benlik algısını koruyarak düşüncelerine bağlı davranma becerisini ölçmektedir. *Duygusal kopma* (EC – Emotional Cutoff) alt ölçeği 12 maddeden oluşmakta ve kişinin yakın ilişkilerinde hissettiği tehdit düzeyi ile başkaları ile olan ilişkilerindeki kırılabilirlik seviyesini göstermektedir. Bu alt ölçek için kişinin, ilişkilerinde kaybolma korkusu yaşaması ve

bunun sonucunda geri çekilme veya mesafe koyma gibi savunma davranışları göstermesi olası olmaktadır. Dördüncü ve son alt ölçek olan *Başkaları İle İç İç Geçme* (FO – Fusion with Others) alt ölçeği 9 maddeden oluşmakta ve kişinin başkaları ile duygusal anlamda içi içe geçmesini ve benlik sınırlarını kaybetmesini yansıtmaktadır (Skowron ve Friedlander, 1998). Ölçeğe ait Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ölçeğin tamamı için .88; alt ölçekler içinse .84 (*Duygusal Tepkisellik*), .83 (*Ben Pozisyonu Alma*), .82 (*Duygusal kopma*) ve .74 (*Başkaları ile iç içe geçme*) olarak saptanmıştır (Skowron ve Friedlander, 1998). Daha sonra yapılan çalışmalarda, Başkaları ile iç içe Geçme alt ölçeğinin düşük güvenilirlik katsayıları (.57 ile .74 aralığında) göstermesi sebebiyle ölçek gözden geçirilmiş ve 46 maddeden oluşan *Differentiation of Self Inventory–Revised (DSI-R)* ölçeği geliştirilmiştir (Işık ve Bulduk, 2013). Gözden geçirilen ölçeğin tamamına ait güvenilirlik katsayısı .92; alt ölçeklere ait güvenilirlik katsayıları ise .89 (*Duygusal Tepkisellik*), .81 (*Ben Pozisyonu Alma*), .84 (*Duygusal kopma*) ve .86 (*Başkaları ile iç içe Geçme*) olarak bulunmuştur (Skowron ve Schmitt, 2003).

Bu araştırmada kullanılan ölçek, Işık ve Bulduk (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan Benliğin Ayrışması Ölçeğinin gözden geçirilmiş sürümüdür. Ölçeğin Türkçe uyarlaması ile güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Işık ve Bulduk (2013) tarafından yapılmıştır. Ölçeğe ait yapı geçerliğinin belirlenmesi amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçek maddelerinden 26 tanesi ölçekten çıkarılmıştır. Geriye kalan 20 madde kullanılarak “*Benliğin Ayrışması Ölçeği-Türkçe*” (BAÖ) oluşturulmuştur. Ölçek, Duygusal tepkisellik (DT), Ben pozisyonu alma (BP), Başkalarına bağımlılık (BB) ve Duygusal kopma (DK) olmak üzere 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekteki 15 madde (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 20) tersine çevrilerek puanlanmaktadır. Yapılan değerlendirme sonucu ölçekten alınan toplam puan ve alt ölçekler için alınan puanın yüksekliği, benliğin ayrışma düzeyinin yüksekliğini ifade etmektedir. Ölçek, 1 “*hiç uygun değil*” ile 6 “*çok uygun*” şeklinde değer alan 6 dereceli Likert tipi maddelerden ve 4 alt ölçekten meydana gelmektedir. Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi amacı ile iç tutarlık ve test tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. İç tutarlıktan elde edilen güvenilirlik katsayısı ölçeğin tamamı için .81; alt ölçekler içinse .78 (*Duygusal Tepkisellik*), .75 (*Ben Pozisyonu Alma*), .77 (*Duygusal kopma*) ve .74 (*Başkaları ile iç içe Geçme*) bulunmuştur. Ölçeğe ait test tekrar test güvenilirlik çalışmasında ise rasgele seçilen 63 katılımcıya 5 hafta

ara ile ölçek uygulanmış ve test tekrar test güvenilirlik katsayısı .74 bulunmuştur (Işık ve Bulduk, 2013).

3.3.2. Romantizm ve Eş Seçim Ölçeği (REST)

Bu çalışmada eş seçimi konusundaki sınırlandırıcı inançları ölçmek için Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilen Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST) kullanılmıştır. Ölçek 32 maddeden oluşan 5’li Likert tipi ölçek şeklindedir. Öğrencilerden ölçekte yer alan her bir durumun kendisine ne kadar uyduğunu 1-5 arasında derecelyerek göstermeleri istenmektedir. Maddelere verilen tepkiler, (5) “Tamamen katılıyorum”, (4) “*Katılıyorum*”, (3) “*Kararsızım*”, (2) “*Katılmıyorum*”, (1) “*Hiç katılmıyorum*” şeklinde derecelendirilmektedir. Ölçekteki, 6, 10, 16, 24 ve 29. maddeler tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin 1, 9, 20 ve 30. maddeleri çeldirici maddeler olup, puanlama sürecinde hesaplanmamaktadır. Ölçek hem alt boyutlarda hem de toplamda bir puan vermektedir. Ölçeğin toplamından alınabilecek en düşük puan 28, en yüksek puan ise 140’dır. Ölçekten düşük puan alınması eş seçimindeki sınırlandırıcı inanç düzeyinin düşüklüğünü göstermekte, yüksek puan ise yüksekliğini ifade etmektedir. Ölçek hem bireysel hem de grup olarak uygulanabilmekte olup cevaplama süresi yaklaşık 15 dakikadır. Güngör, Yılmaz ve Çelik (2011) tarafından Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST)’nin Türkçeye uyarlanması ve geçerlilik güvenilirliği 2007 – 2008 yılında yapılmıştır.

Aşağıdaki tabloda orijinal çalışmalara ve yapılan bu çalışmadaki ölçeklere ait iç tutarlılık (*Cronbach alfa güvenilirlik*) kat sayılarına ve bazı değerlere ilişkin bulgulara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo-2: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Tümüne ve Alt Boyutlarına Ait İç Tutarlılık Katsayılarının Orijinal Çalışmalar ile Karşılaştırılması

Ölçekler	Alt Boyutlar	α^1	α^2	$\bar{X}$	Ss
	Tüm Ölçek	.81	.73	80.44	10.66
Benliğin Ayrışması Ölçeği	Duygusal Tepkisellik	.78	.75	16.11	4.55
	Duygusal Kopma	.77	.73	23.02	3.94
	Başkalarına Bağımlılık	.74	.76	20.76	4.40

	Ben Pozisyonu Alma	.75	.75	20.56	4.66
	Tüm Ölçek	.65	.65	88.16	10.12
	Beraber Yaşama	.98	.84	9.95	4.54
	Yalnız ve Tek Doğru	.40	.83	5.99	1.98
Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği	Aşk Yeterli	.62	.74	20.49	4.24
	Çaba Göstermeme	.33	.73	10.64	2.17
	İdealleştirme	.56	.65	12.56	2.47
	Zıt Kutuplar	.71	.75	10.43	2.89
	Tam Güven	.63	.75	18.10	3.52
α^1: Ölçeğin orijinal formuna ait iç tutarlılık katsayısı.					
α^2: Bu araştırmada elde edilen iç tutarlılık katsayısı.					

Bu araştırmadaki güvenilirlik çalışmalarında iç tutarlık Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı Benliğin Ayrışması Ölçeğinde .73 bulunmuştur. Benliğin Ayrışması Ölçeğinin alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” .75, “*Duygusal Kopma*” .73, “*Başkalarına Bağımlılık*” .76 ve “*Ben Pozisyonu Alma*” .75 olarak bulunmuştur. Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeğinde ise .65 bulunmuştur. Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeğinin alt boyutlarından “*Beraber Yaşama*” .84, “*Yalnız ve Tek Doğru*” .83, “*Aşk Yeterli*” .74, “*Çaba Göstermeme*” .73, “*İdealleştirme*” .65, “*Zıt Kutuplar*” .75 ve “*Tam Güven*” .75 olarak bulunmuştur.

3.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyeti, medeni hali, yaş aralığı, alanı, sınıf düzeyi ve bölümü gibi bilgileri belirlemek amacıyla geliştirilmiş kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında 2015-2016 eğitim öğretim yılında Konya ili, Mevlâna üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerden, benliğin ayrışmasının eş

seçimi tutumlarına etkisini inceleme amacı doğrultusunda bilgi toplamak için iki farklı ölçme aracı kullanılarak araştırma verileri elde edilmiştir. Bu doğrultuda araştırma verileri “*Benliğin Ayrışması Ölçeği*” ve “*Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği*” ve “*Kişisel Bilgi Formu*” toplanmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanması ders saatlerinde, tek oturumda ve 30 dakika sürede gerçekleştirilmiştir. Uygulanmaya başlamadan önce araştırmacı tarafından çalışma grubuna gerekli açıklamalar yapılmış ve ölçeklerden önce verilen yönergeler ile çalışma grubunun ölçekleri içtenlik ve samimiyetle doldurmaları istenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Veri toplama araçları ile elde edilecek veriler SPSS 25.0 paket programı ile analiz edilmiştir.

Araştırma sürecinde, uygulanan ölçekler incelenmiş ve ölçeklerin değerlendirilmesini olumsuz etkileyeceği için boş bırakılmış soruları olan 11 katılımcıya ait ölçek formu değerlendirme dışı bırakılmıştır. Ayrıca anket formundaki tüm cevapları aynı işaretlediği belirlenen 2 kişi daha değerlendirmeden çıkarılmıştır. Sonuç olarak, yapılan eksik ve aykırı değer analizleri sonucunda veri setinde 471 gözlem bırakılmış; verilerin analizi için gerekli varsayımlar sağlanmıştır.

Daha sonra işleme alınan ölçekler SPSS programına aktarılmış ve en fazla %2'ye kadar olan kayıp verilerin boş bırakılan maddeleri aritmetik ortalama yolu ile doldurulmuştur.

Aşağıdaki tabloda çarpıklık (*Skewness*) ve basıklık (*Kurtosis*) katsayılarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-3: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Tümüne ve Alt Boyutlarına Ait Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) Katsayıları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)	Min. – Maks.
	Tüm Ölçek	-.141	-.068	20 – 120
Benliğin Ayrışması Ölçeği	Duygusal Tepkisellik	.088	-.060	5 – 30
	Duygusal Kopma	-.466	-.038	5 – 30
	Başkalarına Bağımlılık	-.295	-.185	5 – 30

	Ben Pozisyonu			
	Alma	-.140	-.210	5 – 30
	Tüm Ölçek	-.084	.345	28 – 140
	Beraber Yaşama	.189	-1.078	4 – 20
	Yalnız ve Tek Doğru	-.063	-.484	2 – 10
Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği	Aşk Yeterli	-.151	-.133	6 – 30
	Çaba Göstermeme	-.202	-.148	3 – 15
	İdealleştirme	.188	.112	4 – 20
	Zıt Kutuplar	.060	-.159	4 – 20
	Tam Güven	-.490	.345	5 – 30

Tablo 3 incelendiğinde tüm veriler için basıklık (*Skewness*) ve çarpıklık (*Kurtosis*) katsayıları -1.5 ve +1.5 arasında değiştiği görülmektedir. Bu sonuçlara göre verilerin normal dağılım sayıtlısını karşıladığı söylenebilir. Veri setinde aykırı değer incelemesi için Mahalanobis uzaklık katsayıları ve z puan incelemesi yapıldığında uçlarda yer alan veriye rastlanmamıştır.

Daha sonra, benliğin farklılaşması ile eş seçimi tutumları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacı ile Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu analizi ile benliğin farklılaşmasının eş seçimi tutumlarındaki etkisini belirlemek amacı ile basit ve çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. En son aşamada ise benliğin ayrımlaşması ve eş seçimi tutumlarının farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla her birine ayrı olarak cinsiyete göre bağımsız gruplar için t testi analizi uygulanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir

4.1. Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrışması ile Eş Seçimi Tutumları Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında yapılan üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışması ve alt boyutları ile romantizm ve eş seçimi tutumları ve alt boyutları düzeylerine ilişkin korelasyon analiz sonucunda elde edilen bulgu ve açıklamalara yer verilmiştir.

4.1.1. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışması ile romantizm ve eş seçimi ve alt boyutları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular

Aşağıdaki tabloda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışması ile romantizm ve eş seçimi ve alt boyutları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-4: Benliğin Ayrışması ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

	Beraber Yaşama	Yalnız ve Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Göstermeme	İdealleştirme	Zıt Kutuplar	Tam Güven	REST Toplam
BAÖ Toplam	.013	-.046	-.093*	-.042	.004	-.056	-.065	-.089*
p	.386	.159	.022	.184	.468	.112	.079	.027

*: Puan, $p < .05$

Tablo 4'teki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu katsayı değerleri incelendiğinde bağımsız değişken olan BAÖ toplam puanları ile bağımlı değişken olan REST toplam puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu ($r = -.089$, $p = .027$) görülmüştür.

BAÖ toplam puanları ile REST'in alt boyutlarından "Aşk Yeterli" puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu ($r = -.093$, $p = .022$) görülmüştür.

BAÖ'nün toplam puanları ile REST'in diğer alt boyutlarından "Beraber Yaşama", "Yalnız ve Tek Doğru", "Çaba Göstermeme", "İdealleştirme", "Zıt Kutuplar" ve "Tam Güven" arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.1.2. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışması alt boyutlarından “duygusal tepkisellik” ile eş seçimi tutumları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular

Aşağıdaki tabloda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışması alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” ile romantizm ve eş seçimi ile alt boyutları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-5: Benliğin Ayrışmasında “Duygusal Tepkisellik” Alt Boyutu ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

	Beraber Yaşama	Yalnız ve Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Göstermeme	İdealleştirme	Zıt Kutuplar	Tam Güven	REST Toplam
Duygusal Tepkisellik (DK)	.095*	-.059	-.200**	-.166**	-.077**	.150**	-.258**	-.154**
p	.020	.100	.000	.000	.047	.001	.000	.000

*: Puan, $p < .05$

** : Puan, $p < .01$

Tablo 5’deki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu katsayı değerleri incelendiğinde bağımsız değişken olan BAÖ alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” puanları ile bağımlı değişken olan REST toplam puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu ($r = -.154$, $p = .000$) saptanmıştır.

BAÖ alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” puanları ile REST’in alt boyutlarından “*Beraber Yaşama*” ($r = .095$, $p = .020$) ve “*Zıt Kutuplar*” ($r = .150$, $p = .001$) puanları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu bulunmuştur.

BAÖ alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” puanları ile REST’in alt boyutlarından “*Aşk Yeterli*” ($r = -.200$, $p = .000$), “*Çaba Göstermeme*” ($r = -.166$, $p = .000$), “*İdealleştirme*” ($r = -.077$, $p = .047$) ve “*Tam Güven*” ($r = -.258$, $p = .000$) puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

BAÖ alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” puanları ile REST’in alt boyutlarından “*Yalnız ve Tek Doğru*” puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.1.3. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışması alt boyutlarından “duygusal kopma” ile eş seçimi tutumları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular

Aşağıdaki tabloda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Duygusal Kopma*” ile romantizm ve eş seçimi ile alt boyutları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-6: Benliğin Ayrılaşmasında “Duygusal Kopma” Alt Boyutu ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

	Beraber Yaşama	Yalnız ve Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Göstermeme	İdealleştirme	Zıt Kutuplar	Tam Güven	REST Toplam
Duygusal Kopma (DK)	-.151**	.023	.061	-.039	.013	-.177**	.034	-.082*
p	.000	.311	.093	.202	.389	.000	.232	.038

*: Puan, $p < .05$

** : Puan, $p < .01$

Tablo 6’deki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu katsayı değerleri incelendiğinde bağımsız değişken olan BAÖ alt boyutlarından “*Duygusal Kopma*” puanları ile bağımlı değişken olan REST toplam puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu ($r = -.082$, $p = .038$) bulunmuştur.

BAÖ alt boyutlarından “*Duygusal Kopma*” puanları ile REST’in alt boyutlarından “*Beraber Yaşama*” ($r = -.151$, $p = .000$) ve “*Zıt Kutuplar*” ($r = -.177$, $p = .000$) puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır.

BAÖ alt boyutlarından “*Duygusal Kopma*” puanları ile REST’in alt boyutlarından “*Yalnız ve Tek Doğru*”, “*Aşk Yeterli*”, “*Çaba Göstermeme*”, “*İdealleştirme*” ve “*Tam Güven*” puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.1.4. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “başkalarına bağımlılık” ile eş seçimi tutumları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular

Aşağıdaki tabloda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Başkalarına Bağımlılık*” ile romantizm ve eş seçimi ile alt boyutları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-7: Benliğin Ayrılaşmasında “Başkalarına Bağımlılık” Alt Boyutu ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

	Beraber Yaşama	Yalnız ve Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Göstermeme	İdealleştirme	Zıt Kutuplar	Tam Güven	REST Toplam
Başkalarına Bağımlılık (BB)	.058	-.042	-.132**	-.038	-.031	.027	-.071	-.071
p	.106	.180	.002	.204	.251	.277	.061	.063

** : Puan, $p < .01$

Tablo 7’deki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu katsayı değerleri incelendiğinde bağımsız değişken olan BAÖ alt boyutlarından “*Başkalarına Bağımlılık*” puanları ile bağımlı değişken olan REST toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

BAÖ alt boyutlarından “*Başkalarına Bağımlılık*” puanları ile REST’in alt boyutlarından “*Aşk Yeterli*” ($r = -.132$, $p = .002$) puanı arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

BAÖ alt boyutlarından “*Başkalarına Bağımlılık*” puanları ile REST’in alt boyutlarından “*Beraber Yaşama*”, “*Yalnız ve Tek Doğru*”, “*Çaba Göstermeme*”, “*İdealleştirme*”, “*Zıt Kutuplar*”, ve “*Tam Güven*” puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.1.5. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “ben pozisyonu almak” ile eş seçimi tutumları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular

Aşağıdaki tabloda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Ben Pozisyonu Almak*” ile romantizm ve eş seçimi ile alt boyutları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-8: Benliğin Ayrılaşmasında “Ben Pozisyonu Almak” Alt Boyutu ile Romantizm ve Eş Seçimi ve Alt Boyutlarının Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

	Beraber Yaşama	Yalnız ve Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Göstermeme	İdealleştirme	Zıt Kutuplar	Tam Güven	REST Toplam
Ben Pozisyonu Almak (BP)	.012	-.027	.055	.135**	.102*	-.151**	.142**	.083*
p	.399	.281	.118	.002	.014	.001	.001	.036

---

*: Puan, $p < .05$, **: Puan, $p < .01$

Tablo 8'deki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu katsayı değerleri incelendiğinde bağımsız değişken olan BAÖ alt boyutlarından “*Ben Pozisyonu Almak*” puanları ile bağımlı değişken olan REST toplam puanları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu ($r = .083$, $p = .036$) tespit edilmiştir.

BAÖ alt boyutlarından “*Ben Pozisyonu Almak*” puanları ile REST'in alt boyutlarından “*Çaba Göstermeme*” ($r = .135$, $p = .002$), “*İdealleştirme*” ($r = .102$, $p = .014$) ve “*Tam Güven*” ($r = .142$, $p = .001$) puanları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu bulunmuştur.

BAÖ alt boyutlarından “*Ben Pozisyonu Almak*” puanları ile REST'in alt boyutlarından “*Zıt Kutuplar*” ($r = -.151$, $p = .001$) puanı arasında negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır.

BAÖ alt boyutlarından “*Ben Pozisyonu Almak*” puanları ile REST'in alt boyutlarından “*Beraber Yaşama*”, “*Yalnız ve Tek Doğru*” ve “*Aşk Yeterli*” puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.2. Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrışmasının Romantizm ve Eş Seçim Tutumlarını Anlamlı Bir Şekilde Yordamakta mıdır?

Araştırma kapsamında yapılan üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışması ve alt boyutları ile romantizm ve eş seçimi tutumları ve alt boyutları düzeylerinin basit doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizleri sonucunda elde edilen bulgulara ve açıklamalara yer verilmiştir.

4.2.1. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışmasının ve alt boyutlarının eş seçimi tutumlarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Aşağıdaki tablolarda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışmasının ve alt boyutlarının, eş seçimi tutumları düzeylerini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-9: Romantizm ve Eş Seçimi ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcı	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
-----------	---	-----------	------------------	---	---	---	--------------	---	---

Sabit	94.933	3.546		26.774	.000				
BAÖ						.089	.008	3.714	.055
Toplam	-.084	.044	-.089	-1.927	.055				

Bağımlı Değişken: REST toplam puanı

Tablo 9 incelendiğinde, BAÖ toplam puanlarının REST toplam puanlarını anlamlı bir şekilde yordamadığı ($F = 3.714$, $p = .055$) ve toplam varyansa katkısının %0.8 ($\Delta R^2 = .008$) olduğu görülmektedir.

Tablo-10: Romantizm ve Eş Seçimi ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcılar	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	93.240	3.715		25.097	.000				
Duygusal Tepkisellik	-.299	.113	-.134	-2.639	.009**				
Duygusal Kopma	-.137	.122	-.053	-1.118	.264	.179	.032	3.861	.004
Başkalarına Bağımlılık	-.024	.121	-.010	-.200	.841				
Ben Pozisyonu Alma	.165	.101	.076	1.630	.104				

Bağımlı Değişken: REST toplam puanı
 **: Puan, $p < .01$

BAÖ alt boyutları puanlarının, REST toplam puanları üzerindeki yordayıcı gücü ise Tablo 10'da incelenmiş olup; BAÖ alt boyutları puanlarının, toplam varyansa katkısının %3.2 ($\Delta R^2 = .032$) olduğu ve REST toplam puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı ($F = 3.861$, $p = .004$) sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu değişkenler arasından duygusal tepkisellik ($t = -2.639$, $p = .009$) boyutu REST toplam puanına, negatif yönde etki etmiştir. Duygusal kopma, başkalarına bağımlılık ve ben pozisyonu alma alt boyutlarının anlamlı bir katkısı olmadığı görülmüştür.

4.2.2. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “yalnız ve tek doğru” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Aşağıdaki tablolarda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşmasının ve alt boyutlarının, eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “*Yalnız ve Tek Doğru*” düzeyini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-11: Romantizm ve Eş Seçiminde Yalnız ve Tek Doğru Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcı	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	6.675	.696		9.591	.000				
BAÖ Toplam	-.009	.009	-.046	-.998	.319	.046	.002	.996	.319

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “*Yalnız ve Tek Doğru*” puanı

Tablo 11 incelendiğinde, BAÖ toplam puanlarının REST’in “*Yalnız ve Tek Doğru*” alt boyutunun puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı ($F = .996$, $p = .319$) ve toplam varyansa katkısının %0.2 ($\Delta R^2 = .002$) olduğu görülmektedir.

Tablo-12: Romantizm ve Eş Seçiminde Yalnız ve Tek Doğru Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcılar	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	6.396	.737		8.680	.000				
Duygusal Tepkisellik	-.025	.022	-.058	1.131	.259				
Duygusal Kopma	.021	.024	.041	.847	.397	.079	.006	.723	.576
Başkalarına Bağımlılık	-.011	.024	-.025	-.472	.637				
Ben Pozisyonu Alma	-.012	.020	-.027	-.577	.564				

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “*Yalnız ve Tek Doğru*” puanı

BAÖ alt boyutları puanlarının, REST’in “*Yalnız ve Tek Doğru*” alt boyutunun puanı üzerindeki yordayıcı gücü ise Tablo 12’de incelenmiş olup; BAÖ alt boyutları puanlarının, toplam varyansa katkısının %0.6 ($\Delta R^2 = .006$) olduğu ve REST’in “*Yalnız ve*

Tek Doğru” alt boyutu puanını anlamlı düzeyde yordamadığı ($F = .723$, $p = .576$) sonucuna varılmıştır. Duygusal tepkisellik, duygusal kopma, başkalarına bağımlılık ve ben pozisyonu alma alt boyutlarının anlamlı bir katkısı olmadığı bulunmuştur.

4.2.3. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “aşk yeterli” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Aşağıdaki tablolarda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşmasının ve alt boyutlarının, eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “*Aşk Yeterli*” düzeyini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-13: Romantizm ve Eş Seçiminde Aşk Yeterli Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcı	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	23.471	1.484		15.817	.000				
BAÖ						.093	.009	4.105	.043
Toplam	-.037	.018	-.093	-2.026	.043*				

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “*Aşk Yeterli*” puanı
*: Puan, $p < .05$

Tablo 13 incelendiğinde, BAÖ toplam puanlarının REST’in “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordadığı ($F = 4.105$, $p = .043$) ve toplam varyansa katkısının %0.9 ($\Delta R^2 = .009$) olduğu görülmektedir.

Tablo-14: Romantizm ve Eş Seçiminde Aşk Yeterli Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcılar	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	21.056	1.534		13.730	.000				
Duygusal Tepkisellik	-.166	.047	-.178	-3.540	.000**				
Duygusal Kopma	.131	.050	.122	2.600	.010**	.243	.059	7.313	.000
Başkalarına Bağımlılık	-.095	.050	-.099	-1.914	.056				

Ben					
Pozisyonu	.051	.042	.057	1.235	.218
Alma					
Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “ <i>Aşk Yeterli</i> ” puanı					
** : Puan, $p < .01$					

BAÖ alt boyutları puanlarının, REST’in “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanı üzerindeki yordayıcı gücü ise Tablo 14’de incelenmiş olup; BAÖ alt boyutları puanlarının, toplam varyansa katkısının %5.9 ($\Delta R^2 = .059$) olduğu ve REST’in “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanını anlamlı düzeyde yordadığı ($F = 7.313$, $p = .000$) sonucuna varılmıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanına duygusal kopma ($t = 2.600$, $p = .010$) boyutu pozitif yönde katkı sağlamıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanına, duygusal tepkisellik ($t = -3.540$, $p = .000$) boyutu negatif yönde etki etmiş, başkalarına bağımlılık ve ben pozisyonu alma alt boyutlarının ise anlamlı bir katkısı olmadığı bulunmuştur.

4.2.4. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “beraber yaşama” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Aşağıdaki tablolarda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşmasının ve alt boyutlarının, eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “*Berber Yaşama*” düzeyini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-15: Romantizm ve Eş Seçiminde Beraber Yaşama Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcı	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	9.493	1.595		5.953	.000				
BAÖ						.013	.000	.084	.772
Toplam	.006	.020	.013	.290	.772				
Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “ <i>Berber Yaşama</i> ” puanı									

Tablo 15 incelendiğinde, BAÖ toplam puanlarının REST’in “*Berber Yaşama*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordadığı ($F = .084$, $p = .772$) ve toplam varyansa katkısının %0.0 ($\Delta R^2 = .000$) olduğu görülmektedir.

Tablo-16: Romantizm ve Eş Seçiminde Beraber Yaşama Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcılar	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	11.703	1.656		7.069	.000				
Duygusal Tepkisellik	.105	.051	.105	2.069	.039*				
Duygusal Kopma	-.217	.054	-.189	-3.990	.000**	.206	.042	5.144	.000
Başkalarına Bağımlılık	.066	.054	.064	1.223	.222				
Ben Pozisyonu Alma	.010	.045	.010	.220	.826				

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “*Beraber Yaşama*” puanı
 *: Puan, $p < .05$
 **: Puan, $p < .01$

BAÖ alt boyutları puanlarının, REST’in “*Beraber Yaşama*” alt boyutu puanı üzerindeki yordayıcı gücü ise Tablo 16’da incelenmiş olup; BAÖ alt boyutları puanlarının, toplam varyansa katkısının %4.2 ($\Delta R^2 = .042$) olduğu ve REST’in “*Beraber Yaşama*” alt boyutu puanını anlamlı düzeyde yordadığı ($F = 5.144$, $p = .000$) sonucuna varılmıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “*Beraber Yaşama*” alt boyutu puanına, duygusal tepkisellik ($t = 2.069$, $p = .039$) boyutu pozitif yönde katkı sağlamıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “*Beraber Yaşama*” alt boyutu puanına, duygusal kopma ($t = -3.990$, $p = .000$) boyutu negatif yönde etki etmiştir. Başkalarına bağımlılık ve ben pozisyonu alma alt boyutlarının ise anlamlı bir katkısı olmadığı görülmüştür.

4.2.5. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “tam güven” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Aşağıdaki tablolarda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşmasının ve alt boyutlarının, eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “*Tam Güven*” düzeyini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-17: Romantizm ve Eş Seçiminde Tam Güven Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcı	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	19.832	1.236		16.051	.000				
BAÖ Toplam	-0.22	.015	-0.065	-1.413	.158	.065	.004	1.996	.158

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “*Tam Güven*” puanı

Tablo 17 incelendiğinde, BAÖ toplam puanlarının REST’in “*Tam Güven*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı ($F = 1.996$, $p = .158$) ve toplam varyansa katkısının %0.4 ($\Delta R^2 = .004$) olduğu görülmektedir.

Tablo-18: Romantizm ve Eş Seçiminde Tam Güven Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcılar	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	17.762	1.253		14.170	.000				
Duygusal Tepkisellik	-.206	.038	-.266	-5.390	.000**				
Duygusal Kopma	.076	.041	.085	1.837	.067	.299	.089	11.426	.000
Başkalarına Bağımlılık	.000	.041	-.001	-.011	.991				
Ben Pozisyonu Alma	.094	.034	.124	2.750	.006**				

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “*Tam Güven*” puanı
 **: Puan, $p < .01$

BAÖ alt boyutları puanlarının, REST’in “*Tam Güven*” alt boyutu puanı üzerindeki yordayıcı gücü ise Tablo 18’de incelenmiş olup; BAÖ alt boyutları puanlarının, toplam varyansa katkısının %8.9 ($\Delta R^2 = .089$) olduğu ve REST’in “*Tam Güven*” alt boyutu puanını anlamlı düzeyde yordadığı ($F = 11.426$, $p = .000$) sonucuna varılmıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “*Tam Güven*” alt boyutu puanına, ben pozisyonu alma ($t = 2.750$, $p = .006$) boyutu pozitif yönde katkı sağlamıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “*Tam Güven*” alt boyutu puanına, duygusal tepkisellik ($t = -5.390$, $p = .000$) boyutu negatif yönde etkilemiştir. Duygusal kopma ve başkalarına bağımlılık alt boyutlarının anlamlı bir katkısı olmadığı görülmüştür.

4.2.6. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “idealleştirme” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Aşağıdaki tablolarda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşmasının ve alt boyutlarının, eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “*İdealleştirme*” düzeyini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-19: Romantizm ve Eş Seçiminde İdealleştirme Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcı	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	12.489	.868		14.931	.000				
BAÖ						.004	.000	.007	.935
Toplam	.001	.011	.004	.081	.935				

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “*İdealleştirme*” puanı

Tablo 19 incelendiğinde, BAÖ toplam puanlarının REST’in “*İdealleştirme*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı ($F = .007$, $p = .935$) ve toplam varyansa katkısının %0.4 ($\Delta R^2 = .004$) olduğu görülmektedir.

Tablo-20: Romantizm ve Eş Seçiminde İdealleştirme Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcılar	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	11.870	.913		13.002	.000				
Duygusal Tepkisellik	-.035	.028	-.065	-1.271	.204				
Duygusal Kopma	.020	.030	.033	.682	.496	.129	.017	1.968	.098
Başkalarına Bağımlılık	-.015	.030	-.027	-.511	.609				
Ben Pozisyonu Alma	.054	.025	.101	2.160	.031*				

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “*İdealleştirme*” puanı
*: Puan, $p < .05$

BAÖ alt boyutları puanlarının, REST'in "*İdealleştirme*" alt boyutu puanı üzerindeki yordayıcı gücü ise Tablo 20'de incelenmiş olup; BAÖ alt boyutları puanlarının, toplam varyansa katkısının %1.7 ($\Delta R^2 = .017$) olduğu ve REST'in "*İdealleştirme*" alt boyutu puanını anlamlı düzeyde yordamadığı ($F = 1.968$, $p = .098$) sonucuna varılmıştır. Bu değişkenler arasında REST'in "*İdealleştirme*" alt boyutu puanına, ben pozisyonu alma ($t = 2.160$, $p = .031$) boyutu pozitif yönde katkı sağlamıştır. Duygusal tepkisellik, duygusal kopma ve başkalarına bağımlılık alt boyutlarının ise anlamlı bir katkısı olmadığı bulunmuştur.

4.2.7. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından "çaba göstermeme" alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Aşağıdaki tablolarda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrımlaşmasının ve alt boyutlarının, eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından "*Çaba Göstermeme*" düzeyini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-21: Romantizm ve Eş Seçiminde Çaba Göstermeme Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcı	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	11.324	.760		14.891	.000				
BAÖ						.042	.002	.813	.368
Toplam	-0.008	.009	-.042	-.902	.368				

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu "*Çaba Göstermeme*" puanı

Tablo 21 incelendiğinde, BAÖ toplam puanlarının REST'in "*Çaba Göstermeme*" alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı ($F = .813$, $p = .368$) ve toplam varyansa katkısının %0.2 ($\Delta R^2 = .002$) olduğu görülmektedir.

Tablo-22: Romantizm ve Eş Seçiminde Çaba Göstermeme Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcılar	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	10.713	.790		13.564	.000	.208	.043	5.266	.000

Duygusal Tepkisellik	-.077	.024	-.162	-3.199	.001**
Duygusal Kopma	-0.007	.026	-.012	-.255	.799
Başkalarına Bağımlılık	.008	.026	.016	.299	.765
Ben Pozisyonu Alma	.057	.021	.122	2.642	.009**

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “Çaba Göstermeme” puanı
 **: Puan, $p < .01$

BAÖ alt boyutları puanlarının, REST’in “Çaba Göstermeme” alt boyutu puanı üzerindeki yordayıcı gücü ise Tablo 22’de incelenmiş olup; BAÖ alt boyutları puanlarının, toplam varyansa katkısının %4.3 ($\Delta R^2 = .043$) olduğu ve REST’in “Çaba Göstermeme” alt boyutu puanını anlamlı düzeyde yordadığı ($F = 5.266$, $p = .000$) sonucuna varılmıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “Çaba Göstermeme” alt boyutu puanına, ben pozisyonu alma ($t = 2.642$, $p = .009$) boyutu pozitif yönde katkı sağlamıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “Çaba Göstermeme” alt boyutu puanına, duygusal tepkisellik ($t = -3.199$, $p = .001$) boyutu negatif yönde etki etmiştir. Duygusal kopma ve başkalarına bağımlılık alt boyutlarının ise anlamlı bir katkısı olmadığı görülmüştür.

4.2.8. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “zıt kutuplar” alt boyutunu anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

Aşağıdaki tablolarda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşmasının ve alt boyutlarının, eş seçimi tutumlarının alt boyutlarından “Zıt Kutuplar” düzeyini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla basit doğrusal ve çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-23: Romantizm ve Eş Seçiminde Zıt Kutuplar Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcı	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	11.649	1.013		11.497	.000				
BAÖ Toplam	-0.015	.012	-0.056	-1.217	.224	.056	.003	1.480	.224

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “Zıt Kutuplar” puanı

Tablo 23 incelendiğinde, BAÖ toplam puanlarının REST’in “Zıt Kutuplar” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı ($F = 1.480$, $p = .224$) ve toplam varyansa katkısının %0.3 ($\Delta R^2 = .003$) olduğu görülmektedir.

Tablo-24: Romantizm ve Eş Seçiminde Zıt Kutuplar Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Yordayıcılar	B	Std. Hata	Beta (β)	t	p	R	ΔR^2	F	p
Sabit	13.740	1.029		13.355	.000				
Duygusal Tepkisellik	.106	.031	.167	3.378	.001**				
Duygusal Kopma	-.161	.034	-.219	-4.745	.000**	.295	.087	11.068	.000
Başkalarına Bağımlılık	.025	.033	.038	.739	.460				
Ben Pozisyonu Alma	-.089	.028	-.144	-3.193	.002**				

Bağımlı Değişken: REST alt boyutu “Zıt Kutuplar” puanı
 **: Puan, $p < .01$

BAÖ alt boyutları puanlarının, REST’in “Zıt Kutuplar” alt boyutu puanı üzerindeki yordayıcı gücü ise Tablo 24’de incelenmiş olup; BAÖ alt boyutları puanlarının, toplam varyansa katkısının %8.7 ($\Delta R^2 = .087$) olduğu ve REST’in “Zıt Kutuplar” alt boyutu puanını anlamlı düzeyde yordadığı ($F = 11.068$, $p = .000$) sonucuna varılmıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “Zıt Kutuplar” alt boyutu puanına, duygusal tepkisellik ($t = 3.378$, $p = .001$) boyutu pozitif yönde katkı sağlamıştır. Bu değişkenler arasında REST’in “Zıt Kutuplar” alt boyutu puanına, duygusal kopma ($t = -4.745$, $p = .000$) ve ben pozisyonu alma ($t = -3.193$, $p = .002$) boyutu negatif yönde etki etmiştir. Başkalarına bağımlılık alt boyutunun anlamlı bir katkısı olmadığı görülmüştür.

4.3. Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrışması ile Eş Seçimi Tutumları Düzeylerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ile romantizm ve eş seçimi tutumları düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşma durumuna ilişkin elde edilen bulgular ve açıklamalar yer verilmiştir.

4.3.1. Üniversite Öğrencilerinde Benliğin Ayrılaşması ve Alt Boyutları Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tabloda üniversite öğrencilerinde benliğin ayrılaşması ve alt boyutları düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla bağımsız gruplar için t testi analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-25: Romantizm ve Eş Seçiminde Zıt Kutuplar Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	t	p
BAÖ Toplamı	Erkek	269	81.125	10.146	1.615	.107
	Kadın	202	79.525	11.261		
Duygusal Tepkisellik	Erkek	269	16.667	4.426	3.124	.002*
	Kadın	202	15.357	4.603		
Duygusal Kopma	Erkek	269	20.828	4.506	-1.782	.075
	Kadın	202	20.189	4.851		
Başkalarına Bağımlılık	Erkek	269	22.743	4.106	.739	.460
	Kadın	202	23.396	3.687		
Ben Pozisyonu Alma	Erkek	269	20.887	4.424	1.475	.141
	Kadın	202	20.584	4.372		

*: Puan, $p < .05$

Tablo 25’de görüldüğü gibi erkek ve kadın durumuna göre benliğin ayrılaşması ve alt boyutlarının puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t testi ile yapılan analiz sonucunda erkeklerin, kadınlara göre benliğin ayrılaşmasının alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” ($t = 3.124$, $p = .02$) puanının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani “*Duygusal Tepkisellik*” alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Benliğin ayrılaşmasının toplam puanı ($t = 1.615$, $p = .107$) ile alt

boyutlarından “*Duygusal Kopma*” ($t = -1.782$, $p = .075$), “*Başkalarına Bağımlılık*” ($t = .739$, $p = .460$) ve “*Ben Pozisyonu Alma*” ($t = 1.475$, $p = .141$) puanları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı görülmüştür.

4.3.2. Üniversite Öğrencilerinde Romantizm ve Eş Seçimi Tutumları ve Alt Boyutları Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tabloda üniversite öğrencilerinde romantizm ve eş seçimi tutumları ve alt boyutları düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla bağımsız gruplar için t testi analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo-26: Romantizm ve Eş Seçiminde Zıt Kutuplar Alt Boyutu ile İlgili Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	t	p
REST	Erkek	269	11.074	4.205	-.111	.912
Toplamı	Kadın	202	8.455	4.538		
Beraber Yaşama	Erkek	269	5.665	2.018	6.465	.000*
	Kadın	202	6.416	1.852		
Yalnız ve Tek Doğru	Erkek	269	20.558	4.176	-4.142	.000*
	Kadın	202	20.400	4.330		
Aşk Yeterli	Erkek	269	10.484	2.106	.402	.688
	Kadın	202	10.858	2.228		
Çaba Göstermeme	Erkek	269	12.319	2.365	-1.863	.063
	Kadın	202	12.877	2.571		
İdealleştirme	Erkek	269	10.567	2.772	-2.442	.002*
	Kadın	202	10.240	3.029		
Zıt Kutuplar	Erkek	269	17.447	3.679	1.221	.223
	Kadın	202	18.973	3.102		
Tam Güven	Erkek	269	88.115	10.580	-4.760	.000*
	Kadın	202	88.219	9.509		

*: Puan, $p < .05$

Tablo 26’de görüldüğü gibi erkek ve kadın durumuna göre romantizm ve eş seçimi tutumları ve alt boyutlarının puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t testi ile yapılan analiz sonucunda kadınların, erkeklere göre romantizm ve eş seçimi tutumları alt boyutlarından “*Beraber Yaşama*” ($t = 6.465$, $p = .000$) ve “*Tam Güven*” ($t = -4.760$, $p = .000$) puanlarının anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmektedir. Erkeklerin, kadınlara göre romantizm ve eş seçimi tutumları alt boyutlarından “*Yalnız ve*

Tek Doğru” ($t = -4.142, p = .000$) ve *“İdealleştirme”* ($t = -2.442, p = .002$) puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani *“Yalnız ve Tek Doğru”* ve *“İdealleştirme”* alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Romantizm ve eş seçimi tutumlarının toplam puanı ($t = -.111, p = .912$) ile alt boyutlarından *“Aşk Yeterli”* ($t = .402, p = .688$), *“Çaba Göstermeme”* ($t = -1.863, p = .063$) ve *“Zıt Kutuplar”* ($t = 1.221, p = .223$) puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen bulgular, literatür bilgileri ve diğer araştırma bulguları ışığında tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1. Benliğin Ayrışma Düzeyine İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırma bulgularını tartışmaya başlamadan önce bulguların daha iyi anlaşılması ve herhangi bir karışıklığa sebep olmaması adına Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ) ile ilgili bir açıklama yapmanın yararlı olacağı düşünülmektedir. BAÖ toplam puanlarının ve alt boyut puanlarının (*duygusal tepkisellik, duygusal kesme, başkalarıyla iç içe geçme ve ben pozisyonu alma*) artması kişinin benliğinin farklılaşma düzeyinin arttığı anlamına gelmektedir ve bu istenen bir durum olarak değerlendirilebilir. Fakat alt boyut puanlarının yorumlanmasıyla ilgili bir anlam karmaşası yaşanması ihtimal dahilindedir. Örneğin; “*kişinin daha az duygusal tepkisellik göstermesi*” demek daha yüksek duygusal tepkisellik puanı aldığı anlamına gelmektedir ve bu kişi açısından olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Bunun yanı sıra “*kişinin daha fazla başkalarıyla iç içe geçmesi*” demek, daha az başkalarıyla iç içe geçme puanı aldığı anlamına gelmektedir ve bu kişi açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir (Kalkan, 2018).

Benliğin ayrışması toplam puanları ile romantizm ve eş seçimi toplam puanları değerlendirildiği zaman aralarında negatif yönde ve düşük düzeyde korelasyon ilişkisi bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinde benliğin ayrışma düzeyi artarken romantizm ve eş seçimi düzeyinin azaldığı söylenebilir. Buna göre benliği ayrışmış bireyler eş seçerken daha az evlilik mitine inanmakta ve daha mantıklı eşler seçebilmektedirler. Bowen (1978)’a göre, yüksek düzeyde farklılaşmış bireyler benliklerini yitirmeden ötekiyle duygusal ilişki ihtiyacını giderebilir, duygusal süreçlerini dengeli bir şekilde yürütebilirler ve ilişkilerini diğerine aşırı bağımlılık göstermeden sürdürebilirler. Bu kişiler yüksek kaygılı durumlarda bile esnek ve uyumlu davranabilir ve hayat felsefeleri çerçevesinde kararlarını verebilirler. Çünkü farklılaşma bireyin özerkliğini, duygusal süreçlerini akılcı ve bağımsız olarak yönetebilmesini sağlar. Kişinin ben pozisyonu alabilmesini kolaylaştırır (Ghadiri ve ark., 2013; Aktaran: İzçınar, 2018). Bu durum yapılan araştırmada benliğin ayrışma düzeyinin alt boyutlarından “*Ben Pozisyonu Alma*” puanları ile pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkili olduğu, yani üniversite öğrencilerinin “*Ben Pozisyonu Alma*” düzeyleri artarken romantizm ve eş seçimi

düzeylerinin de arttığı sonucuyla örtüşmektedir. Ayrıca, “*Duygusal Tepkisellik*” ve “*Duygusal Kopma*” puanları ile romantizm ve eş seçimi toplam puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde korelasyon ilişkisi bulunmuştur. “*Duygusal Tepkisellik*” ve “*Duygusal Kopma*” düzeyleri artarken romantizm ve eş seçimi düzeyinin azaldığı belirtilebilir. Alan yazın incelendiği zaman benliğin farklılaşmasının, kişinin iyilik halini belirten depresyon (Chung ve Gale, 2006) gibi olumsuz psikolojik durumlarla negatif yönlü, öznel iyi oluş (Yousefi, Etemadi, Bahrami, Fatehezade, Ahmadi ve Beshlideh, 2009) yaşam doyumu (Jung ve Kim, 2015), psikolojik sağlık (Sohrabi, Asadi, Habibollahzade ve Pana-Ali, 2013), pozitif duygulanım (Sandage ve Jankowski, 2010) gibi olumlu durumlarla ise pozitif yönlü ilişki içinde olduğu görülmektedir (Aktaran: Karababa, Mert ve Çetiner, 2018). Tüm bu araştırmalara bakıldığında, benliğin ayrılaşması kavramı; bireyin duygu ve düşüncelerini birbirinden ayırması, güçlü bir benlik duygusuna sahip olması, kendi kararlarını diğerlerinin etkisi altında kalmadan vermesi ve kararlarının sorumluluğunu alması, kendisinin ailesinden ayrı bir birey olduğunu fark etmesi süreci olarak kabul edilebilir. Ayrılaşma düzeyi yüksek bireylerin daha bağımsız olabildikleri, ayrılaşma düzeyi düşük bireylerin ise bağımlı olma özelliklerinin daha baskın olduğu düşünülebilir (Acar ve Voltan-Acar, 2013).

Benliğin ayrılaşması toplam puanları ile romantizm ve eş seçiminin “*Beraber Yaşama*” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Ayrıca benliğin ayrılaşma düzeyinin alt boyutlarına bakıldığında, “*Duygusal Tepkisellik*” puanı ile arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde, “*Duygusal Kopma*” puanları ile arasında negatif yönde ve düşük düzeyde korelasyon ilişkisi bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” düzeyi artarken romantizm ve eş seçimi düzeyinin arttığı fakat benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Duygusal Kopma*” düzeyi atarken romantizm ve eş seçiminin “*Beraber Yaşama*” alt boyutu düzeyinin azaldığı söylenebilir. Ayrıca “*Başkalarına Bağımlılık*” ve “*Ben Pozisyonu Alma*” puanları ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Duygusal tepkisellik düzeyinin yükselmesi bireyin bilgi işleme sürecini duyguların etkisinden ayırt edememesine ve durumlara mantıklı bir tepki gösterememesine neden olmaktadır (Bowen, 1976, 1978). Duygularına esir düşmüş bir kişinin çevresindeki dinamikleri, fırsatları, ilişkileri fark etmesi ve bunları kendi potansiyeli doğrultusunda kullanabilme gücünün düşebileceği söylenebilir. Bir

anlamda daha yüksek düzeyde benlik ayrılaşmasına sahip bireyler hem içsel olarak hem de çevresindeki kişiler ve durumlar ile ilgili duygu-düşünce dengesini sağlayabildikleri için daha mantıklı değerlendirmeler yapabilmektedir. Böylece eş seçerken evlilik mitlerine olan inançları azalmakta ve daha gerçekçi eş seçimi yapabilmektedirler. Farklılaşma düzeyi yüksek olan bireyler; yakın ilişkilerdeki samimiyet konusunda rahattırlar, birliktelik-bireysellik dengesini doğru bir şekilde kurarak ilişkilerinde ben pozisyonlarını yitirmezler ve duygusal kesmeyle ilişkili olarak yoğun duyguları nedeniyle kendilerini yalnızlaştırmaktansa kimliklerini kaybetmekten korkmadan duygusal bağılıklarını kararlılıkla sürdürebilirler (Skowron ve Platt, 2005; Skowron ve Schmitt, 2003; Tuason ve Friedlander, 2000; Aktaran: Kalkan, 2018).

. Benliğin ayrılaşması toplam puanları ile romantizm ve eş seçiminin “*Yalnız ve Tek Doğru*” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Ayrıca benliğin ayrılaşma düzeyinin alt boyutlarına bakıldığında, “*Duygusal Tepkisellik*”, “*Duygusal Kopma*”, “*Başkalarına Bağımlılık*” ve “*Ben Pozisyonu Alma*” puanları ile de istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Ayrıca Benliğin ayrılaşması toplam puanları ile romantizm ve eş seçiminin “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanları arasında negatif yönde ve düşük düzeyde korelasyon ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin benliğin ayrılaşması düzeyi artarken romantizm ve eş seçiminin “*Aşk Yeterli*” alt boyutu düzeyinin de azaldığı belirtilebilir. Ayrıca benliğin ayrılaşma düzeyinin alt boyutlarına bakıldığında, “*Duygusal Tepkisellik*” ve “*Başkalarına Bağımlılık*” puanları ile arasında negatif yönde ve düşük düzeyde korelasyon ilişkisi bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin benliğin ayrılaşmasının alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” ve “*Başkalarına Bağımlılık*” düzeyleri artarken romantizm ve eş seçiminin “*Aşk Yeterli*” alt boyutu düzeyinin azaldığı söylenebilir. Buna rağmen “*Duygusal Kopma*” ve “*Ben Pozisyonu Alma*” puanları ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Aşk yeterlidir, inancına sahip kişi, evlilik için sevginin yeterli olduğuna inanmaktadır. Bu duygusal bakış açısı sevgi temelli ilişkilerde seçimlerden çok tesadüflere yer vermektedir (Özgüven, 2017; Tuzer, 2016). Eş seçimi ile ilgili yapılan çalışmalarda (Bozgeyikli ve Toprak, 2013; Buss ve ark., 2001; Efe, 2013) aşk boyutunun önemli olduğu görülmüştür. Aşka verilen değer ya da bireylerin aşık olarak evlenme isteği evlilikle ilgili olumsuzluk veya zorlukların göz önüne getirilmemesine ve evliliğe ilişkin tutumların olumlu olarak

artmasını sağlayabilmektedir. Bu yüzden aşık iken yapılan eş seçimi ve verilen evlenme kararı doğru olarak nitelendirilememektedir (Keldal, 2015).

Benliğin ayrılaşması toplam puanları ile romantizm ve eş seçiminin “*Çaba Göstermeme*” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiş olsa da benliğin ayrılaşma düzeyinin alt boyutlarına bakıldığında, “*Ben Pozisyonu Alma*” puanı ile arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde, “*Duygusal Tepkisellik*” puanları ile aralarında negatif yönde ve düşük düzeyde korelasyon ilişkisi olduğu saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Ben Pozisyonu Alma*” düzeyi artarken romantizm ve eş seçiminin “*Çaba Göstermeme*” alt boyutu düzeyinin arttığı fakat benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” düzeyi atarken romantizm ve eş seçiminin “*Çaba Göstermeme*” alt boyutu düzeyinin azaldığı belirtilebilir. “*Duygusal Kopma*” ve “*Başkalarına Bağımlılık*” puanlarıyla ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisi olmadığı görülmektedir. Özgüven ve Bilge (2016), üniversite öğrencilerine yöneltilen “*Evlilik öncesinde bireylerin flört etmesini uygun buluyor musunuz?*” sorusuna, öğrencilerin %82’si, kızların %86’sı ve erkeklerin %77’si “*evet*” şeklinde yanıtlamışlardır. Aynı çalışmada, karşıt cins arkadaşlığının en önemli sorunlarından birinci sırayı “*güvensizlik*” (%23), ikinci sırayı “*sevgi ve saygı yoksunluğu*” (%17) almıştır. Araştırma sonuçlarının gösterdiği gibi eş seçiminde flört etmeyi uygun bulanlar için önceliği güven ve sevgi almaktadır. Görücü usulüyle evlenmeyi düşünen katılımcılar için eş ile tanışma ortamlarının planlayıcısı aileler, yakın akrabalar ve tanıdıklardır. Bu etkinin kişideki çaba gösterme eğilimini azalttığı söylenebilmektedir. Seçim kolay olmalı inancı Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından çaba göstermeme olarak adlandırıldığından partnerine yönelik katı standartlar belirleyen bireyler ilişkide gerekli çabayı göstermeyerek her şeyi karşı taraftan bekleyebilmektedir (Aktaran: Özteke, 2015). Yapılan çalışmalara bakıldığında bu çalışmanın sonuçlarının literatür bilgileri ile örtüştüğünü göstermektedir.

Benliğin ayrılaşması toplam puanları ile romantizm ve eş seçiminin “*İdealleştirme*” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Ayrıca benliğin ayrılaşma düzeyinin alt boyutlarına bakıldığında, “*Ben Pozisyonu Alma*” puanı ile arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde, “*Duygusal Tepkisellik*” puanları ile arasında negatif yönde ve düşük düzeyde korelasyon ilişkisi tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Ben*

Pozisyonu Alma” düzeyi artarken romantizm ve eş seçiminin “*İdealleştirme*” alt boyutu düzeyinin arttığı fakat benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” düzeyi artarken romantizm ve eş seçiminin “*İdealleştirme*” alt boyutu düzeyinin azaldığı söylenebilir. Buna rağmen “*Duygusal Kopma*” ve “*Başkalarına Bağımlılık*” puanları ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisi olmadığı saptanmıştır. Evlenmemiş bireylerin eş seçim ile ilgili yaşadıkları baskıların yanında kendilerine, aradıkları eşe ya da ilişkiye karşı olan mükemmeliyetçi tutumları da eş seçim tercihlerinde etkili olabilmektedir. Bilindiği üzere mükemmeliyetçilik, kusursuzluk için çaba gösterme, kendine son derece yüksek standartlar belirleme ve kendini aşırı eleştirel biçimde değerlendirme olarak tanımlanmaktadır (Habke, Hewitt ve Flett, 1999; Frost, Marten, Lahart ve Rosenblate, 1990). Mükemmeliyetçilik tüm hayat alanlarında olduğu gibi romantik ilişkilerde de kendini göstermektedir (Stoeber, 2012). Mükemmeliyetçi bireylerin evliliğe ve evlenecekleri kişi ile ilgili de mükemmeliyetçi algıları devam edecektir. Bu konuda Larson (1992)’un evliliğe yönelik gerçek olduğuna dair bir kanıt olmamasına rağmen, yaygın olarak kabul edilen inanç olarak tanımladığı evlilik mitlerinden mükemmel eş, mükemmel ben ve mükemmel ilişki mitleri, bireylerin eş seçerken yakın ilişkiye olan doyumunu azaltırken, kişinin bu tarz sorgulamaları çokça yaptığından ötürü yanlış kararlar vermesine yol açmaktadır (Larson, 2000; Aktaran: Güngör, Yılmaz ve Çelik, 2011). Larson (1992) tarafından tanımlanan sınırlandırıcı inançlarda biri olan “mükemmel partner” inancı, Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından hazırlanan ölçekte “idealleştirme” boyutu olarak adlandırılmıştır (Özteke, 2015). Yapılan bu çalışmadaki sonuçlar, literatürdeki bilgilerle büyük oranda örtüşmektedir (Aktaran: Tuzer, 2016).

Benliğin ayrımlaşması toplam puanları ile romantizm ve eş seçiminin “*Zıt Kutuplar*” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca benliğin ayrımlaşma düzeyinin alt boyutlarına bakıldığında, “*Duygusal Tepkisellik*” puanı ile arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir korelasyon ilişkisi olduğu saptanmıştır. Yine “*Duygusal Kopma*” ve “*Ben Pozisyonu Alma*” puanları ile aralarında negatif yönde ve düşük düzeyde korelasyon ilişkisi bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” düzeyi artarken romantizm ve eş seçiminin “*Zıt Kutuplar*” alt boyutu düzeyinin arttığı fakat benliğin ayrımlaşması alt boyutlarından “*Duygusal Kopma*” ve “*Ben Pozisyonu Alma*”

düzeyleri artarken romantizm ve eş seçiminin “*Zıt Kutuplar*” alt boyutu düzeyinin azaldığı belirtilebilir. Ayrıca “*Başkalarına Bağımlılık*” puanı ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisi olmadığı saptanmıştır. “*Zıt kutuplar*” boyutu, kişinin eş adayı olarak kendisinden farklı özellikleri olan kişileri aramasını ifade eden düşünce biçimidir ve tamamlayıcılık ilkesi ile açıklanabilir. Zıt kutuplar boyutunu incelendiğinde, aşkın benzerliklerden çok farklılıklarla ilişkili görülmesi ve farklı özelliğe sahip kişilerin birbirine daha çekici gelmesi söz konusudur (Özgüven, 2017). Alan yazın incelendiğinde bu sonuçlara benzer bulgulara rastlanmaktadır. Özgüven (1994)’in araştırmasında öğrencilere, “*Evlilik denince ilk akla gelen şeyin ne olduğu*” sorulmuştur. Öğrencilerin, %52’si sorumluluk, %28’i yuva, %13’ü arkadaşlık cevaplarını vermişlerdir. Araştırma bulguları göstermektedir ki gençlerin önemli bir kısmı evliliği sorumluluk olarak nitelendirmektedir. Buna göre benliği ayrılaşmamış bireyler sorumluluk almaktan kaçınarak bunu da eş adaylarından beklemekte ve buna uygun “*mükemmel eş*” bulmayı beklemektedirler.

Benliğin ayrılaşması toplam puanları ile romantizm ve eş seçiminin “*Tam Güven*” alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Ayrıca benliğin ayrılaşma düzeyinin alt boyutlarına bakıldığında, “*Ben Pozisyonu Alma*” puanı ile aralarında pozitif yönde ve düşük düzeyde, “*Duygusal Tepkisellik*” puanları ile arasında negatif yönde ve düşük düzeyde korelasyon ilişkisi saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Ben Pozisyonu Alma*” düzeyi artarken romantizm ve eş seçiminin “*Tam Güven*” alt boyutu düzeyinin arttığı fakat benliğin ayrılaşması alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” düzeyi atarken romantizm ve eş seçiminin “*Tam Güven*” alt boyutu düzeyinin azaldığı söylenebilir. “*Duygusal Kopma*” ve “*Başkalarına Bağımlılık*” puanları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Duygusal anlamda birbirine tepkili olan kişiler birbirlerinden uzaklaşma yönelimindedirler. Bu yönelim, çekirdek ailenin duygusal durumundan da uzaklaşmak anlamına gelmektedir (*Duygusal Kopma / Emotional Cutoff*) (Fenell ve Weinhold, 2003; Aktaran: Acar ve Voltan-Acar, 2013). “*Beraber yaşama*” tutumuna sahip bireyler, evlenmeden önce beraber yaşamayı, evliliğin sağlamlığı adına bir ön koşul olarak görmektedirler. “*Tam güven*” boyutunda ise kişi evlenmeden önce eş adayına tam olarak güvenme beklentisi içerisindedir. Kişi aslında mükemmel partnerini bulmayı ve o kişiye tam olarak güvenmeyi beklemektedir. Bu güveni sağlayabilmek için

partnerini yeterince tanıma isteğinde olması, beraber yaşama eğilimini de artırmaktadır. Bu inançlara sahip kişilerin evliliği daha uzun vadede düşünmeleri ve beraber yaşama eğilimlerinin yüksek olması kaçınılmazdır (Özteke, 2015).

Cinsiyete göre benliğin ayrılaşması ve alt boyutları tek tek incelendiğinde erkeklerin, kadınlara göre benliğin ayrılaşmasının alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” puanının daha yüksek olduğu görülmektedir ki bu durum düşük duygusal tepkiselliğin göstergesidir. Buna göre; “*Duygusal Tepkisellik*” alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı farklılaşma olduğu söylenebilir. Buna rağmen benliğin ayrılaşmasının toplam puanı ile alt boyutlarından “*Duygusal Kopma*”, “*Başkalarına Bağımlılık*” ve “*Ben Pozisyonu Alma*” puanları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde mevcut araştırmalarla benzerlik olduğu görülmüştür. Yapılan çeşitli araştırmalarda kadın ve erkeklerin benliğin farklılaşması puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymaktadır (Peleg, 2008; Peleg ve Yitzhak, 2010; Polat, 2014; Skowron ve Dendy, 2004). Peleg ve Yitzhak (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, erkeklerin duygusal tepkisellik ve başkalarıyla iç içe geçme puan ortalamaları kadınlarınkinden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Skowron ve Dendy (2004) tarafından yapılan bir araştırmada ise erkeklerin kadınlardan daha az duygusal tepkisellik (aslında daha yüksek duygusal tepkisellik puanları) gösterdikleri sonucu elde edilmiştir. Bu durum toplumsal cinsiyet bağlamında açıklanabilir. Toplumsal cinsiyet, kadın ya da erkek olmaya ilişkin toplumun beklentileri ve toplumun kadın ve erkek olmaya yüklediği anlamlar olarak değerlendirilebilir (Çelik, 2008; Dökmen, 2015). Türk kültüründe yapılan başka bir araştırmaya göre de benliğin farklılaşması toplam puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Kadınların duygusal tepkisellik ve başkalarıyla iç içe geçme düzeyleri erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (Polat, 2014).

Araştırma bulguları ile literatür araştırmaları arasında görülen farklılıkların kaynağı araştırıldığı zaman eş seçimi tutumlarını etkileyen tek etkenin benliğin ayrılaşması olmadığı, ayrıca kişinin eğitim düzeyi, cinsiyeti, kültürel yaşam düzeyi...vb. etkenlerin de önemli birer faktör olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra eş seçimi ile ilgili bireyler için çeşitlilikler, özellikler, önemli yönler veya faktörler olabileceği de göz önüne alınarak bunların neler olacağı, önem dereceleri tamamen kişinin kendi seçimleriyle ilgili

olduğu görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın literatür açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

5.2. Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Düzeyine İlişkin Tartışma ve Yorum

Bu araştırma sonucundan elde edilen bulgular değerlendirildiği zaman benliğin ayrılaşması ölçeğinin toplam puanlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının toplam puanlarını anlamlı bir şekilde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç literatürdeki bazı araştırmalarla benzerlik göstermektedir. İspanyol bir araştırmacı, çiftlerden oluşan örneklerle benliğin ayrılaşması, eş seçimi ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Bowen teorisi doğrultusunda, çiftlerin benliğin ayrılaşmasındaki daha büyük benliğin ayrılaşması ve daha büyük benzerlik faktörleri her bir çift için daha büyük evlilik uyumu olduğunu ortaya koymuştur. Teorinin aksine, Cinsiyet farklılıkları, erkeklerde gözlenen puanlama kadınlarda gözlenen puanlamaya göre S-DSI üzerinde daha yüksek bulunmuştur. Benliğin ayrılaşması ve eş seçimi arasındaki hipotez bağıntı gözlemlenmemiştir (Rodríguez-González, Skowron, Cagigal de Gregorio ve Muñoz San Roque, 2016; Aktaran: Varol, 2015). Benliğin ayrılaşması ölçeğinin sadece “*Duygusal Tepkisellik*” alt boyutu puanları, romantizm ve eş seçimi tutumlarının toplam puanlarını anlamlı bir şekilde negatif yönde yordamaktadır. “*Duygusal Kopma*”, “*Başkalarına Bağımlılık*” ve “*Ben Pozisyonu Alma*” alt boyutlarının romantizm ve eş seçimi tutumlarının toplam puanlarını ise istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamadığı tespit edilmiştir. Batılı toplumlarda genç erişkinlerden özgüvenli olmaları sorumlu ve olgun bir şekilde özerk kararlar alabilmelerini sağlayacak biçimde benliklerini farklılaştırma ve bireyleşme düzeylerini yükseltmeleri beklenmektedir (Arnett, 2001; Greenberger & Sorensen, 1974). Türkiye’deki bazı araştırmalar bireyselleşmenin gittikçe daha fazla önem kazandığını göstermektedir (Çileli, 2000; Karakitapoğlu-Aygün, 2002). Aile sistemleri kuramına göre aileler bireyleşme için aynı olmayan düzeylerde tolerans göstermektedirler. Yeteri kadar ayrılaşmamış aileler bireyleşmeye karşı dirençlidir çünkü bireyleşmeyi aile adına bir tehdit gibi algırlar. Tam aksine iyi ayrılaşmış aileler çocuğun yükselen özerklik gereksinimine esnek bir şekilde uyum sağlayabilmektedirler. Bu şekilde düşünüldüğü zaman farklılaşma, bireyleşmenin yönünü etkilediği düşünülen bir aile sistemi değişkenidir (Lapsley ve Stey, 2012; Aktaran: Gazioğlu ve Karataş, 2018). Bu yüzden ailesinden sağlıklı bir şekilde ayrılaşan bireylerin eş seçiminde daha doğru kararlar alabileceği düşünülmektedir.

Benliğin ayrımlaşması ölçeğinin toplam puanlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Yalnız ve Tek Doğru*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca benliğin ayrımlaşması ölçeğinin “*Duygusal Tepkisellik*”, “*Duygusal Kopma*”, “*Başkalarına Bağımlılık*” ve “*Ben Pozisyonu Alma*” alt boyutları puanlarının romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Yalnız ve Tek Doğru*” alt boyutu puanını da istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamadığı bulunmuştur.

Benliğin ayrımlaşması ölçeğinin toplam puanlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde ve negatif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, benliğin ayrımlaşması ölçeğinin “*Duygusal Kopma*” alt boyutu puanını, eş seçimi tutumlarının “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanını pozitif yönde ve “*Duygusal Tepkisellik*” alt boyutu puanını ise negatif yönde yordadığı görülmüştür. Ayrıca, “*Başkalarına Bağımlılık*” ve “*Ben Pozisyonu Alma*” alt boyutlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanını istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamadığı saptanmıştır. Priest ve ark. (2009) üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışmada, evli veya nişanlı olan bireylerin, bekar bireylere oranla, eş seçiminin kolay olacağı ve sevginin yeterli olacağı inançlarının daha az olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarının benzerlik göstermemesi evlilik düşüncesinin eyleme geçmesi ile açıklanabilir. Her ne kadar evlilik düşüncesine sahip olsalar da öğrenciler bu tecrübeye sahip değillerdir. Evlenmeyi düşünen gençlerde “*Aşk Yeterli*” eğiliminin fazla olması, eş seçimi tercihlerinde duygusal bakış açısının ağırlıkta olduğunu düşündürmektedir. “*Aşk Yeterli*” inancına sahip bireyler, biriyle evlenmek için onu sevmenin yeterli olduğuna inanırlar ve ilişkilerinin duygusal yönü daha ağır basmaktadır. Eş seçiminde, aşkın ön planda yer alması ile eş seçiminin bir şans işi olarak görülmesi tutarlılık göstermektedir. Aşkı tesadüflere ve kadere bağlayan yaygın bir bakış açısı mevcuttur (Tuzer, 2016). Bu durumun romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Aşk Yeterli*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamasını da açıkladığı düşünülmektedir.

Benliğin ayrımlaşması ölçeğinin toplam puanlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Berber Yaşama*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benliğin ayrımlaşması ölçeğinin “*Duygusal Tepkisellik*” alt boyutu puanları, eş seçimi tutumlarının “*Berber Yaşama*” alt boyutu puanını pozitif yönde ve

“*Duygusal Kopma*” alt boyutu puanını ise negatif yönde yordadığı görülmüştür. Ayrıca benliğin ayrılaşması ölçeğinin “*Başkalarına Bağımlılık*” ile “*Ben Pozisyonu Alma*” alt boyutlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Berber Yaşama*” alt boyutu puanını istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmüştür.

Benliğin ayrılaşması ölçeğinin toplam puanlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Tam Güven*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benliğin ayrılaşması ölçeğinin “*Ben Pozisyonu Alma*” alt boyutu puanının, eş seçimi tutumlarının “*Tam Güven*” alt boyutu puanını pozitif yönde ve “*Duygusal Tepkisellik*” alt boyutu puanını ise negatif yönde yordadığı, ancak romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Tam Güven*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmüştür. Ayrıca benliğin ayrılaşması ölçeğinin “*Duygusal Kopma*” ve “*Başkalarına Bağımlılık*” alt boyutlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Tam Güven*” alt boyutu puanını istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamadığı tespit edilmiştir.

Benliğin ayrılaşması ölçeğinin toplam puanlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*İdealleştirme*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benliğin ayrılaşması ölçeğinin “*Ben Pozisyonu Alma*” alt boyutu puanı romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*İdealleştirme*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde ve pozitif yönde yordamaktadır. Ayrıca benliğin ayrılaşması ölçeğinin “*Duygusal Tepkisellik*”, “*Duygusal Kopma*” ve “*Başkalarına Bağımlılık*” alt boyutlarının ise, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*İdealleştirme*” alt boyutu puanını istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamadığı saptanmıştır. Yapılan araştırmalar, yakın ilişkilerdeki doyumun gerçekçi olmayan evlilik inançları nedeniyle, azalma eğiliminde olduğunu göstermektedir (Eidelson ve Epstein, 1982; Kurdek, 1993; Larson, 1988). Evlilik hayatına birbirinden farklı beklentiler ve inançlarla başlayan insanlar gerçekçi olmayan evlilik beklentileri ve inançları nedeniyle evlilik ilişkisinde sorunlar yaşamaktadırlar. Bu inançlar, çarpıtılmış varsayımlara dayanmakta ve ilişkide daha düşük doyum yaşanmasına neden olmaktadır (Kurdek, 1993; Aktaran: Güngör, Yılmaz ve Çelik, 2011).

Araştırmada ben pozisyonu alma alt boyutunun idealleştirme alt boyutunu anlamlı bir şekilde yordaması benliği ayrılaşmamış ve ben pozisyonu alamamış bireylerin

ideal ve mükemmel bir eş mitine inandıklarını göstermektedir ve sonuç olarak literatür bilgileri ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Benliğin ayrışması ölçeğinin toplam puanlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Çaba Göstermeme*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benliğin ayrışması ölçeğinin “*Ben Pozisyonu Alma*” alt boyutu puanının, eş seçimi tutumlarının “*Çaba Göstermeme*” alt boyutu puanını pozitif yönde ve “*Duygusal Tepkisellik*” alt boyutu puanını ise negatif yönde, yordadığı görülmektedir. Ayrıca benliğin ayrışması ölçeğinin “*Duygusal Kopma*” ve “*Başkalarına Bağımlılık*” alt boyutlarının ise romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Çaba Göstermeme*” alt boyutu puanını istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamadığı bulunmuştur. XI. Ulusal Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Kongresinde (2011) sunulan çalışmada, üniversite öğrencilerinin duygusal ilişki yaşayıp yaşamama durumları ve yaşadıkları ilişkinin süresine göre romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumları incelenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgura göre, katılımcıların duygusal ilişki yaşayıp yaşamama durumlarına göre, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puan ortalamaları arasındaki farkın “*Yalnız ve Tek Doğru*”, “*Aşk Yeterli*”, “*Tam Güven*”, “*İdealleştirme*”, “*Çaba Göstermeme*” ve “*Beraber Yaşama*” anlamlı olduğu bulunurken; “*Zıt Kutuplar*” alt boyutunda ise farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur (Öztunç ve Şener, 2015; Tuzer, 2016). Bu sonuçlar mevcut çalışma ile kısmen örtüşmektedir.

Benliğin ayrışması ölçeğinin toplam puanlarının, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Zıt Kutuplar*” alt boyutu puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benliğin ayrışması ölçeğinin “*Duygusal Tepkisellik*” alt boyutu puanının, eş seçimi tutumlarının “*Zıt Kutuplar*” alt boyutu puanını pozitif yönde ve hem “*Duygusal Kopma*” alt boyutu hem de “*Ben Pozisyonu Alma*” alt boyutu puanlarını ise negatif yönde yordamaktadır. Ayrıca benliğin ayrışması ölçeğinin “*Başkalarına Bağımlılık*” alt boyutu, romantizm ve eş seçimi tutumlarının “*Zıt Kutuplar*” alt boyutu puanını ise istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamadığı tespit edilmiştir. Görücü usulü/tanıştırılarak yapılan evliliklerde eşler genel olarak anne, baba, akraba gibi yakınların belirlediği kriterlere göre seçilmektedir. Severek/flört ederek evlenmede ise anne, baba, akraba gibi yakın çevrenin etkisi olmakla beraber kişiler eşlerini kendi kriter ve iradelerine göre seçmektedir (Çimen, 2007). Bu anlamda, eş seçimi kişinin içinde yetiştiği kültürel yapı bakımından ele alınabilir. Modern ve bireyci kültürlerde kişilerin

benlik sınırları daha belirgindir ve kişiler davranışlarını planlarken kendi duygu, düşünce ve davranış deneyimlerini kullanırlar. Geleneksel ve toplulukçu kültürler de ise kişinin benlik sınırları daha hassastır ve kişi, davranışlarını organize ederken sadece öz duygu, düşünce ve davranış kalıplarını değil yakın çevresindeki kişilerin de duygu, düşünce ve davranış deneyimlerini kullanırlar (Markus ve Kitayama, 1991; Aktaran: Polat, 2014).

Cinsiyete göre romantizm ve eş seçimi tutumları ve alt boyutları tek tek ele alındığında kadınların, erkeklere göre romantizm ve eş seçimi tutumları alt boyutlarından “*Beraber Yaşama*” ve “*Tam Güven*” puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile “*Beraber Yaşama*” ve “*Tam Güven*” alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Aynı zamanda erkeklerin, kadınlara göre romantizm ve eş seçimi tutumları alt boyutlarından “*Yalnız ve Tek Doğru*” ve “*İdealleştirme*” puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun anlamı “*Yalnız ve Tek Doğru*” ile “*İdealleştirme*” alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunmuş olmasıdır. Buna rağmen romantizm ve eş seçimi tutumlarının toplam puanı ile alt boyutlarından “*Aşk Yeterli*”, “*Çaba Göstermeme*” ve “*Zıt Kutuplar*” puanları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin evlilik hakkında aşırı romantik ve gerçekçi olmayan inançlarını azaltmada bütünleştirici öğretim tekniklerinin rolünün araştırıldığı bir çalışmada deney ve kontrol grubundaki erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek oranda gerçekçi olmayan romantik inançları sürdürdükleri ve bu inançların değişime karşı daha toleranssız oldukları saptanmıştır (Sharp ve Ganong, 2000). Bekar üniversite öğrencilerinin evlilik mitlerine olan inançlarının araştırıldığı çalışmada, kadınların erkeklere göre daha az sayıda evlilik miti işaretledikleri böylece kadınların erkeklere göre evlilik rolüne daha hazırlıklı oldukları belirtilmiştir (Güngör, Yılmaz ve Çelik, 2011).

Eş seçimi tutumlarının ve benliğin ayrılaşması kavramlarının oldukça dikkat çekici olduğu ancak ilgili literatüre bakıldığı zaman ikisi ile de ayrı ayrı çalışmalar bulunduğu halde beraber yapılan çalışmaların çok sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın alan yazına önemli bir katkı sağlayacağı ve yapılacak diğer çalışmalara da kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma yöntemleri arasında bulunan ve sık kullanılan yöntemlerden biri olan anketler aracılığıyla elde edilen verilere bulgular bölümünde yer verilmiştir. Bu bulgular doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlar ve öneriler bu bölümde yer almaktadır.

6.1. Sonuçlar

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin benliğin ayrışma düzeylerinin eş seçimi tutumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları benliğin ayrışma ve eş seçimi tutumları puanlarına göre farklılık göstermektedir, sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

Benliğin ayrışmasının, romantizm ve eş seçimi ile istatistiksel olarak negatif yönde ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu saptanmıştır. Ayrıca benliğin ayrışmasının “*ben pozisyonu alma*” alt boyutu ile pozitif yönde ve düşük düzeyde, “*duygusal tepkisellik*” ve “*duygusal kopma*” alt boyutları ile de istatistiksel olarak negatif yönde ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

Benliğin ayrışması alt boyutlarının, romantizm ve eş seçiminin alt boyutları ile olan ilişkileri tek tek ele alındığında; “*duygusal tepkisellik*” alt boyutu, romantizm ve eş seçiminin “*beraber yaşama*” ve “*zıt kutuplar*” alt boyutları ile pozitif yönde ve düşük düzeyde, “*aşk yeterli*”, “*çaba göstermeme*”, “*idealleştirme*” ve “*tam güven*” alt boyutları ile negatif yönde ve düşük düzeyde istatistiksel olarak ilişkisi olduğu belirlenmiştir.

Benliğin ayrışmasının “*duygusal kopma*” alt boyutu, romantizm ve eş seçiminin “*beraber yaşama*” ve “*zıt kutuplar*” alt boyutları ile istatistiksel olarak negatif yönde ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu bulunmuştur. Diğer “*aşk yeterli*”, “*çaba göstermeme*”, “*idealleştirme*” ve “*tam güven*” alt boyutları ile istatistiksel olarak hiçbir ilişkisi olmadığı ve hiçbir şekilde yordamadığı saptanmıştır.

Benliğin ayrışması alt boyutlarının, romantizm ve eş seçiminin alt boyutları ile olan ilişkileri tek tek ele alındığında; “*ben pozisyonu alma*” alt boyutu, romantizm ve eş seçiminin “*çaba göstermeme*”, “*idealleştirme*” ve “*tam güven*” alt boyutları ile pozitif yönde ve düşük düzeyde, “*zıt kutuplar*” alt boyutu ile negatif yönde ve düşük düzeyde istatistiksel olarak ilişkisi olduğu saptanmıştır. Diğer “*beraber yaşama*” ve “*aşk yeterli*” alt boyutları ile istatistiksel olarak hiçbir ilişkisi olmadığı ve hiçbir şekilde yordamadığı görülmüştür.

Benliğin ayrılaşmasının “*başkalarına bağımlılık*” alt boyutu, romantizm ve eş seçiminin sadece “*aşk yeterli*” alt boyutu ile istatistiksel olarak negatif yönde ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu bulunmuştur. Diğer “*beraber yaşama*”, “*çaba göstermeme*”, “*idealleştirme*” “*zıt kutuplar*” ve “*tam güven*” alt boyutları ile istatistiksel olarak hiçbir ilişkisi olmadığı ve hiçbir şekilde yordamadığı görülmüştür.

Benliğin ayrılaşmasının ve alt boyutlarının romantizm ve eş seçiminin alt boyutlarından “*yalnız ve tek doğru*” ile istatistiksel olarak hiçbir ilişkisi olmadığı ve hiçbir şekilde yordamadığı tespit edilmiştir.

Benliğin ayrılaşması cinsiyete göre incelendiğinde erkeklerin, kadınlara göre benliğin ayrılaşmasının alt boyutlarından “*Duygusal Tepkisellik*” puanının gözle görülür derecede yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre “*Duygusal Tepkisellik*” alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuş, buna rağmen benliğin ayrılaşmasının diğer alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı sonucuna varılmıştır.

Romantizm ve eş seçimi tutumları cinsiyete göre incelendiğinde kadınların, erkeklere göre romantizm ve eş seçimi tutumları alt boyutlarından “*Beraber Yaşama*” ve “*Tam Güven*” puanlarının fark edilir seviyede yüksek olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile “*Beraber Yaşama*” ve “*Tam Güven*” alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunmuş, aynı zamanda erkeklerin, kadınlara göre romantizm ve eş seçimi tutumları alt boyutlarından “*Yalnız ve Tek Doğru*” ile “*İdealleştirme*” puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Buna göre “*Yalnız ve Tek Doğru*” ile “*İdealleştirme*” alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar varken, romantizm ve eş seçimi tutumlarının diğer alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar olmadığı tespit edilmiştir.

Tüm bu bulgular neticesinde, bireyin benliğinin ayrılaşma düzeyi arttıkça romantizm ve eş seçimine yönelik sınırlandırıcı inançlarının azaldığı görülmekte, böylece bireylerin daha gerçekçi ve rasyonel eş seçimi yapacakları düşünülmektedir.

6.2. Öneriler

Bu bölümde; araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlar değerlendirilerek önerilere yer verilmiştir.

1. Benlik farklılaşması kavramının Batı kaynaklı Literatürde ve aile terapilerinde sıklıkla kullanıldığı halde ülkemizde yeteri kadar araştırılmadığı görülmektedir. Bu

nedenle Türkiye örneğinde Bowen Aile Terapisi'ne ait farklı kavramların araştırılması alan yazınına katkı sağlaması açısından araştırmacılara önerilmektedir.

2. Benliğin ayrımlaşması, belli bir yaş veya gelişim dönemine ait olarak değil, dinamik bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bireyler yaşamları boyunca bu süreç içerisinde olurlar. Bu bağlamda, özellikle bir kimlik ve yaşam tarzının kazanıldığı dönem olan üniversite döneminde benliğin farklılaşmasına yönelik, rehberlik servisleri ve psikolojik danışmanlar tarafından, üniversitelerde çalışmalar yapılması önerilmektedir.
3. Literatürde, bu araştırmaya konu olan eş seçimi tutumları dışında, benliğin farklılaşması ile birçok farklı değişken arasındaki ilişkinin incelendiği görülmektedir. Bu bağlamda, Türkiye örneğinde yapılacak çalışmalarda benliğin farklılaşması ile farklı değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi önerilmektedir.
4. Üniversite gençlerinin, eş seçimini sınırlandıran mitlerin farkında olmaları ve bu konuda bilinçlendirilmeleri için üniversitelerde uzmanlar tarafından eğitimler, seminerler ve konferanslar verilmesi önerilmektedir.
5. Bu çalışmada veriler, "*benliğin ayrımlaşması ölçeği*" ve "*romantizm ve eş seçimi tutumları ölçeği*" ile elde edilmiştir. Daha sonraki çalışmalarda farklı ölçekler kullanılarak benzer araştırmalar yapılabilir.
6. Bu çalışma daha sonra farklı illerdeki üniversite ve bölümlerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde benzer şekilde gerçekleştirilebilir. Çalışmanın örneklem alanının genişletilerek yeni araştırmalar yapılması literatüre katkı sağlaması açısından yeni araştırmacılara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, T., ve Voltan-Acar, N. (2013). "Babam ve Oğlum" filminin çok kuşaklı/kuşaklararası aile terapisinin temel kavramları açısından değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 37-53.
- Adasal, R. (1963). Cinsiyet, Aşk, Evlilik. *Turhan Kitabevi, Ankara*.
- Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., ve Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical psychology review*, 30, 217-237. doi:10.1016/j.cpr.2009.11.004
- Alkan, T. (1981). *Kadın-erkek eşitsizliği sorunu* (18). SBF Basın ve Yayın Yüksek Okulu Basımevi.
- Altuntaş, S., ve Atlı, A. (2015). Eş Seçme Stratejileri Envanteri Geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 123-135.
- Anderson, S. A., ve Sabatelli, R. M. (1992). The differentiation in the family system scale (DIFS). *American Journal of Family Therapy*, 20(1), 77-89.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American psychologist*, 55(5), 469.
- Bacanlı, H. (2008). Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16.
- Bagarozzi, D. A. (1997). Marital intimacy needs questionnaire: Preliminary report. *American Journal of Family Therapy*, 25(3), 285-290.
- Bakanlığı, T. C. A. v. S. P. (2015). Türkiye’de Evlilik Tercihleri. *Araştırma ve Politika Serisi 20*. <https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/arastirmalar/tu-rkiyede-evlilik-tercihleri-aras-tirmasi-2015.pdf>, Erişim Tarihi: 4 Agustus 2019
- Barker, P., ve Chang, J. (2013). *Basic family therapy*. John Wiley & Sons.
- Bartle, S. E. (1993). The degree of similarity of differentiation of self between partners in married and dating couples: Preliminary evidence. *Contemporary Family Therapy*, 15(6), 467-484.
- Başay, A. C. (2015). *Üniversite öğrencilerinin benlik yapısı ve eş seçme kriterleri*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Başol, G. (2008). *Bilimsel araştırma süreci ve yöntem*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Bayoğlu, F., ve Atli, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 397-415. doi:10.12984/eed.79063
- Becvar, D. S., ve Becvar, R. J. (2013). *Family therapy: A systemic integration*. Pearson Education.

- Beştav, G. (2007). *Romantik ilişki doyumunu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Biadisy-Ashkar, A., ve Peleg, O. (2013). The relationship between differentiation of self and satisfaction with life amongst Israeli women: A cross cultural perspective. *Health*, 5(09), 1467.
- Bilen, M. (1978). *Ailede sağlıklı ilişkiler*. Ankara: Mars Matbaası.
- Bilen, M. (1983). *Ailede kurumlarda ve toplumda sağlıklı insan ilişkileri*. Ankara: Teknik Basım Sanayi Matbaası.
- Bilen, M. (2009). *Sağlıklı insan ilişkileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bohlander, R. W. (1999). Differentiation of self, need fulfillment, and psychological well-being in married men. *Psychological Reports*, 84(3_suppl), 1274-1280.
- Bowen, M. (1976). Theory in the practice of psychotherapy. *Family therapy: Theory and practice*, 4(1), 2-90.
- Bowen, M. (1978). Theory in the practice of psychotherapy. *Family therapy: Theory and practice*, 4(1), 2-90.
- Bowen, M. (1985). *Family therapy in clinical practice*. Jason Aronson.
- Bowen, M. (2011). *The Bowen Center*. Paper presented at the Scientific Foundations of the Unidisease Concept.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., ve Beach, S. R. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of marriage and family*, 62(4), 964-980.
- Bray, J. H. (1995). Family assessment: Current issues in evaluating families. *Family Relations*, 469-477.
- Brehm, S. S. (1985). *Intimate relationships*. New York, NY, US: Random House.
- Broderick, P., ve Weston, C. (2009). Family therapy with a depressed adolescent. *Psychiatry (Edgmont)*, 6(1), 32.
- Browning, J., ve Dutton, D. (1986). Assessment of wife assault with the Conflict Tactics Scale: Using couple data to quantify the differential reporting effect. *Journal of Marriage and the Family*, 375-379.
- Bugay, A., ve Tezer, E. (2008). *Attachment styles and loving attitudes among Turkish university students*. Paper presented at the 2nd Annual Global Conference: Persons, Intimacy and Love.

- Buss, D. M. (1994). *The Evolution of Desire: Strategies of Human Mating*. New York, NY, US: Basic Books.
- Buss, D. M. (1999). *Evolutionary psychology: The new science of the mind*. Boston: Allyn and Bacon.
- Buss, D. M. (2008). *Evolutionary psychology: The new science of the mind*. Boston: Pearson/Allyn and Bacon.
- Buss, D. M., ve Schmitt, D. P. (1993). Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological review*, 100(2), 204.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükşahin, A., ve Hovardaoğlu, S. (2004). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), 59-72.
- Cameron, C., Oskamp, S., ve Sparks, W. (1977). Courtship American style: newspaper ads. *Family Coordinator*, 26, 27-30.
- Canel, A. N. (2007). *Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sinanması*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Caporaël, L. R. (1997). The evolution of truly social cognition: The core configurations model. *Personality Social Psychology Review*, 1(4), 276-298.
- Ceylan, F. G. (1994). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri*. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Chan, R. Y. (2016). Understanding the purpose of higher education: An analysis of the economic and social benefits for completing a college degree. *Journal of Education Policy, Planning Administration*, 6(5), 1-40.
- Chung, H., ve Gale, J. (2006). Comparing self-differentiation and psychological well-being between Korean and European American students. *Contemporary Family Therapy*, 28(3), 367-381.
- Cobb, N. P., Larson, J. H., ve Watson, W. L. (2003). Development of the attitudes about romance and mate selection scale. *Family Relations*, 52(3), 222-231.
- Confer, J. C., Easton, J. A., Fleischman, D. S., Goetz, C. D., Lewis, D. M., Perilloux, C., ve Buss, D. M. (2010). Evolutionary psychology: Controversies, questions, prospects, and limitations. *American psychologist*, 65(2), 110.

- Corey, G., ve Ergene, T. (2008). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuram ve uygulamaları*. Mentis yayıncılık.
- Çağ, P., ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkişel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çalışkan, Z., Taşhan, S. T., Orhan, İ., ve Nacar, G. (2015). Partneri Olan ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tercihlerinin Karşılaştırılması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 6-10.
- Çaplı, O. (1992). *Evlenmeye hazır mısınız? (1)*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Çelik, Ö. (2008). Ataerkil sistem bağlamında toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin benimsenmesi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*.
- Çimen, Ş. E. (2007). *Görücü usulü ve anlaşarak evlenen bireylerin çeşitli sosyal psikolojik faktörler yönünden karşılaştırılması*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- D.P.T. (2018). Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2014-2018. <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf>, Erişim Tarihi: 30 Nisan 2019
- David, J. R. (1979). The theology of Murray Bowen or the marital triangle. *Journal of Psychology Theology*, 7(4), 259-262.
- Day, H., St Clair, S. A., ve Marshall, D. D. (1997). Do people who marry really have the same level of differentiation of self? *Journal of Family Psychology*, 11(1), 131.
- Dennis, T. A. (2007). Interactions between emotion regulation strategies and affective style: Implications for trait anxiety versus depressed mood. *Motivation and Emotions*, 31, 200-207. doi:doi: 10.1007/s11031-007-9069-6
- Dökmen, Z. Y. (2015). Toplumsal cinsiyet: sosyal psikolojik açıklamalar. *İstanbul: Sistem Yayıncılık*.
- Durmazkul, A. (1991). *Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Efe, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin eş seçme eğilimleri*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eidelson, R. J., ve Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of consulting and clinical psychology*, 50(5), 715.
- Ekşi, B. (2005). Evliliğe hazırlık aşamasındaki karı-koca adaylarının evlilik ve anne-baba olma üzerine düşünceleri. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2(8), 75-85.

- Ekşi, H., Özgen, G., ve Kardaş, S. (2017). Eş seçim stratejileri, mükemmeliyetçilik ve değer tercihlerinin evlenmemiş bireylerin duygusal ilişki tercihlerine etkisinin lojistik regresyon analizi ile incelenmesi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 92-104.
- Ellis, B. J., Jackson, J. J., ve Boyce, W. T. (2006). The stress response systems: Universality and adaptive individual differences. *Developmental Review*, 26(2), 175-212.
- English, O. S., ve Pearson, G. H. J. (1993). *Emotional problems of living* (3). Oxford, England: Norton & Company.
- Farley, J. E. (1979). Family Separation-Individuation Tolerance-A Developmental Conceptualization of the Nuclear Family. *Journal of marital and family therapy*, 5(1), 61-67.
- Fenell, D. L., ve Weinhold, B. K. (2003). *Counseling families: An introduction to marriage and family Therapy*. Love Publishing Company.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., ve Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive therapy and research*, 14(5), 449-468.
- Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *Current directions in psychological science*, 11(5), 177-180.
- Garner, P. W., ve Hinton, T. S. (2010). Emotional display rules and emotion self-regulation: Associations with bullying and victimization in community-based after school programs. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 20(6), 480-496.
- Gavazzi, S. M. (1993). The relation between family differentiation levels in families with adolescents and the severity of presenting problems. *Family Relations*, 463-468.
- Gazioğlu, E. İ., ve Karataş, S. (2018). Investigation of individuation in relation to parents in terms of demographic factors and differentiation of self among turkish emerging adults. *CURRENT DEBATES IN EDUCATION*, 89.
- Geçtan, E. (1984). *Çağdaş yaşam ve normal dışı davranışlar*. İstanbul: Maya Yayınları.
- Gehart, D. R. (2014). *Mastering competencies in family therapy: A practical approach to theory and clinical case documentation*. Cengage Learning.
- Ghadiri, A., Bahari, M., Bafrani, F., Alami, M., Farzaneh, M., ve Timachi, M. (2013). The survey of relationship between total quality management and financial performance. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 5(2), 590-598.
- Gizir, C. A. (2013). Üniversite öğrencilerinin ilişki inançlarının cinsiyet ve romantik ilişki yaşama durumlarına göre incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 38(170), 372-383.

- Gladding, S. T. (2015). *Aile terapisi tarihi, kuram ve uygulamaları* (3). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.
- Goldenberg, H., ve Goldenberg, I. (2012). *Family therapy: An overview*. Cengage learning.
- Gökçe, B. (1978). *Evlilik kurumuna sosyolojik bir yaklaşım* (1). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Greenberg, E. F., ve Nay, W. R. (1982). The intergenerational transmission of marital instability reconsidered. *Journal of Marriage and the Family*, 335-347.
- Gross, L. (1944). A belief pattern scale for measuring attitudes toward romanticism. *American Sociological Review*, 9(5), 463-472.
- Gurman, A. S., ve Kniskern, D. P. (1991). *Handbook of family therapy* (2). Philadelphia, PA, US: Brunner/Mazel.
- Günay, G., ve Bener, Ö. (2013). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 1-16.
- Güngör, H. C., Yılmaz, M., ve Çelik, S. B. (2011). Romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 180-190.
- Güvenç, B. (1972). *İnsan ve kültür*. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayınları, Ayyıldız Matbaası.
- Haber, J. (2003). The Haber level of differentiation of self scale. In *Measurement of Nursing Outcomes*: Springer Publishing.
- Habke, A. M., Hewitt, P. L., ve Flett, G. L. (1999). Perfectionism and sexual satisfaction in intimate relationships. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 21(4), 307-322.
- Hamamcı, Z., Buğa, A., ve Duran, Ş. (2011). Üniversite öğrencilerinin evlilik yaşantısı ile ilgili bilgi kaynaklarının ve evlilik öncesi eğitim ihtiyaçlarının incelenmesi. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7(26), 33-50.
- Hanımoğlu, E., ve Akbaş, T. (2018). Üniversite öğrencilerinde aile fonksiyonları, benliğin ayrılaşması, algılanan stres, kaygı ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(2), 55-69.
- Havighurst, R. J. (1980). Life-span developmental psychology and education. *Educational researcher*, 9(10), 3-8.
- Helm, K. M. (2014). *Family systems theory* (3). Salem Press Encyclopedia of Health.
- Hudson, J. W., ve Henze, L. F. (1969). Campus values in mate selection: A replication. *Journal of Marriage and the Family*, 772-775.

- Işık, E., ve Bulduk, S. (2013). *Benliğin ayrışması ölçeğinin üniversite öğrencileri için geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Paper presented at the Ejer Congress, İstanbul.
- Işık, E., ve Bulduk, S. (2015). Psychometric properties of the differentiation of self inventory-revised in turkish adults. *Journal of marital and family therapy*, 41(1), 102-112.
- İzçınar, T. (2018). *Benlik farklılaşmasının ruminatif düşünce biçimleri ve duygu düzenleme gücü ile ilişkisinin incelenmesi*. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Jankowski, P. J., ve Hooper, L. M. (2012). Differentiation of self: A validation study of the Bowen theory construct. *Couple Family Psychology: Research Practice*, 1(3), 226.
- Jenkins, S. M., Buboltz, W. C., Schwartz, J. P., ve Johnson, P. (2005). Differentiation of self and psychosocial development. *Contemporary Family Therapy*, 27(2), 251-261.
- Johns, E. B., Sutton, W. C., Webster, L. E., BROWN, W., ve MOSS, B. (1962). Health for Effective Living. *Health for Effective Living*.
- Kalkan, E. (2018). *Evlilik İlişki Kalitesini Benlik Açısından Değerlendirme: Benliğin Farklılaşması ve İlişkisel Özgünlük*. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kalkan, M. (2006). İlişkilerde inanç envanterinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25), 45-54.
- Kalkan, M., Hamamcı, Z., ve Yalçın, İ. (2012). *Evlilik öncesi psikolojik danışma* (1). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kandiyoti, D. (1984). *Aile yapısında değişme ve süreklilik*. Türkiye'de Ailenin Değişimi, Toplum Bilimsel İncelemeler: TSBD Yayıncılık, Ankara.
- Karababa, A., Mert, A., ve Çetiner, P. (2018). Üniversite öğrencilerinde psikolojik iyi olmanın bir yordayıcısı olarak benlik ayrışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1235-1248.
- Karabacak, A., ve Çiftçi, M. (2015). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*, 7(8), 9.
- Kararımak, Ö., Hacıfazlıoğlu, Ö., ve Şirin, S. (2014). Dengeli bütünleşme ve ayrışma ölçeğinin psikometrik özellikleri: Ergenlerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 237.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kasapkara, A., ve Kasapkara, B. (2014). 20-30 yaş grubu bekar erkeklerin eş seçimine yönelik tutumları ve eşten beklentilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 7(34).

- Keldal, G. (2015). *Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak eş seçme stratejileri ve cinsiyet rol algıları*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kerckhoff, A. C., ve Davis, K. E. (1962). Value consensus and need complementarity in mate selection. *American Sociological Review*, 295-303.
- Kerr, M. E., ve Bowen, M. (1988). *Family evaluation: An approach based on Bowen theory*. New York, NY, US: W.W. Norton & Company Inc.
- Kesici, Ş., Mert, A., Bayrakçı, E., ve Kiper, C. (2014). *Vaka örnekleriyle birlikte aile danışma kuramları ve teknikleri* (4). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılınçer, A. S., ve Tuzgöl, M. D. (2013). Romantik ilişkiyi değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 4(1), 15-32.
- Kilpatrick, A. C. (1980). The Bowen family intervention theory: An analysis for social workers. *Family therapy: Theory and practice*, 7(2), 167.
- Kışlak-Tutarel, Ş. (1997). Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(40), 55-64.
- Koçak, H., ve Köse, Z. (2015). Evlilik öncesi eğitimin aile ve toplum mutluluğuna katkıları. *International Journal of Social Science*(38), 71-84.
- Komidar, L., Zupančič, M., Puklek Levpušček, M., ve Bjornsen, C. A. (2016). Development of the short version of the Individuation Test for Emerging Adults (ITEA-S) and its measurement invariance across Slovene and US emerging adults. *Journal of personality assessment*, 98(6), 626-639.
- Kul, H. (2019). *Kuşaklara göre yakın ilişkilerde yaşantılar, romantizm ve eş seçimi tutumları arasındaki ilişkilerin araştırılması*. Yakın Doğu Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurdek, L. A. (1993). Predicting marital dissolution: A 5-year prospective longitudinal study of newlywed couples. *Journal of personality and social psychology*, 64(2), 221.
- Küçükarslan, M., ve Gizir, C. A. (2013). Romantik inançlar ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 461-469.
- Küçükarslan, M., ve Gizir, C. A. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42).
- Lam, C. M., ve Chan-So, P. C. (2013). Validation of the Chinese version of Differentiation of Self Inventory (C-DSI). *Journal of marital and family therapy*, 41(1), 86-101.

- Larson, J. H. (1988). The marriage quiz: College students' beliefs in selected myths about marriage. *Family Relations*, 3-11.
- Larson, J. H. (1992). "You're my one and only": Premarital counseling for unrealistic beliefs about mate selection. *American Journal of Family Therapy*, 20(3), 242-253.
- Larson, J. H. (2000). *Should we stay together?: A scientifically proven method for evaluating your relationship and improving its chances for long-term success*. Jossey-Bass.
- Larson, J. H., ve Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 228-237.
- Licht, C., ve Chabot, D. (2006). The chabot emotional differentiation scale: A theoretically and psychometrically sound instrument for measuring Bowen's intrapsychic aspect of differentiation. *Journal of marital and family therapy*, 32(2), 167-180.
- Marchetti-Mercer, M. C., ve Cleaver, G. (2000). Genograms and family sculpting: An aid to cross-cultural understanding in the training of psychology students in South Africa. *The Counseling Psychologist*, 28(1), 61-80.
- Markus, H. R., ve Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological review*, 98(2), 224.
- McCullum, E. E. (1991). A scale to measure Bowen's concept of emotional cutoff. *Contemporary Family Therapy*, 13(3), 247-254.
- Mert, A., ve Topal, İ. (2018). Benlik ayrılaşmasının manevi yönelimine etkisinin bazı değişkenlerle incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14). doi:10.26466/opus.392361
- Metis, S., ve Cupach, W. R. (1990). The influence of relationship beliefs and problem-solving responses on satisfaction in romantic relationships. *Human Communication Research*, 17(1), 170-185.
- Miller, R. B., Anderson, S. R., ve Keals, D. K. (2004). Is Bowen theory valid? A review of basic research. *Journal of marital family therapy: Theory and practice*, 30(4), 453-466.
- Murstein, B. I. (1970). Stimulus-value-role: A theory of marital choice. *Journal of Marriage and the Family*, 465-481.
- Murstein, B. I. (1976). *Who Will Marry Whom? Theory and Research in Marital Choice*. New York, NY, US: Springer.
- Nazlı, S. (2003). *Aile danışmanlığı* (3). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Newman, D. M. (2013). *Sosyoloji: Günlük yaşamın mimarisini keşfetmek* (3). Ankara: Nobel Yayınları.

- Nichols, M. P. (2013). *Aile terapisi: Kavramlar ve yöntemler*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Ondaş, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Onur, B. (2003). *Gelişim psikolojisi* (152). Ankara: İmge Kitabevi.
- Özdemir, Y. (2012). Kırsal kesimde ve kentte yaşayan ergenlerin benlik kurguları açısından karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 81-96.
- Özdoğan, F. (2009). Evlilikte eş seçiminin önemi ve medya. <http://diyanethaber.blogspot.com/2009/04/evlilikte-es-seciminin-onemi-ve-medya.html>, Erişim Tarihi: 30 Nisan 2019
- Özgüven, İ. E. (1997). *Cinsellik ve cinsel yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2010). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2017). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özgüven, İ. E., ve Bilge, F. (2016). Üniversite öğrencilerinin karşı cins arkadaşlığı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(8).
- Özteke, H. İ. (2015). *Bağlanma, eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik ilişkilerde mükemmeliyetçiliği yordaması*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Öztunç, H., ve Şener, Ö. (2015). Cinsiyet, Ayrılmış Ebeveyn Ve Şiddet Görme Faktörlerinin Gençlerin Eş Seçim Tutumları Üzerinde Etkisi. *Journal of Academic Studies*, 17(66).
- Özugurlu, K. (1990). *Evlilik raporu*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Papero, D. (1995). Bowen family systems and marriage. *Clinical handbook of couple therapy*, 11-30.
- Park, S. S., ve Rosén, L. A. (2013). The marital scales: Measurement of intent, attitudes, and aspects regarding marital relationships. *Journal of Divorce Remarriage*, 54(4), 295-312.
- Parsons, T. T. (1997). *Sources and stages of mate selection, relationship development, and marriage*. Fielding Graduate University The Fielding Institution, Santa Barbara, California.
- Peleg, O. (2002). Bowen theory: A study of differentiation of self, social anxiety, and physiological symptoms. *Contemporary Family Therapy*, 24(2), 355-369.

- Peleg, O. (2008). The relation between differentiation of self and marital satisfaction: What can be learned from married people over the course of life? *The American Journal of Family Therapy*, 36(5), 388-401.
- Peleg, O., Halaby, E., ve Whaby, E. N. (2006). The relationship of maternal separation anxiety and differentiation of self to children's separation anxiety and adjustment to kindergarten: A study in Druze families. *Journal of anxiety disorders*, 20(8), 973-995.
- Peleg, O., ve Zoabi, M. (2014). Social anxiety and differentiation of self: A comparison of Jewish and Arab college students. *Personality and Individual Differences*, 68, 221-228.
- Perilloux, C., Fleischman, D. S., ve Buss, D. M. (2008). The daughter-guarding hypothesis: Parental influence on, and emotional reactions to, offspring's mating behavior. *Evolutionary Psychology*, 6(2), 147470490800600202.
- Pınar, G. (2008). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğe bakış açısı. *Aile ve Toplum Dergisi*, 10, 49-60.
- Pinker, S. (2002). *The blank slate*. New York, NY, US: W.W. Norton & Company Inc.
- Polat, K. (2014). *Evli bireylerde çift uyumu ve bazı psikolojik belirtilerin benliğin farklılaşması açısından incelenmesi*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Priest, J., Burnett, M., Thompson, R., Vogel, A., ve Schvaneveldt, P. (2009). Relationship dissolution and romance and mate selection myths. *Family Science Review*, 14, 48-57.
- Rodríguez-González, M., Skowron, E. A., Cagigal de Gregorio, V., ve Muñoz San Roque, I. (2016). Differentiation of self, mate selection, and marital adjustment: Validity of postulates of Bowen theory in a Spanish sample. *The American Journal of Family Therapy*, 44(1), 11-23.
- Rovers, M., Kocum, L., Briscoe-Dimock, S., Myers, P. C., Cotnam, S., Henry, T., . . . Sheppard, D. (2007). Choosing a partner of equal differentiation: A new paradigm utilizing similarity and complementarity measures. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 6(3), 1-23.
- Sabatelli, R. M., ve Bartle, S. E. (1995). Survey approaches to the assessment of family functioning: Conceptual, operational, and analytical issues. *Journal of Marriage and the Family*, 1025-1039.
- Sakallı, N., ve Curun, F. (2001). Romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılara karşı tutumlar. *Psikoloji Çalışmaları*, 22, 31-45.
- Saraç, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordamada akılcı olmayan inançlar ve evlilik öncesi ilişki algılarının rolü*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançları, bağlanma stilleri ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sarıer, Y. (2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 609-627.
- Schnarch, D., ve Regas, S. (2012). The crucible differentiation scale: Assessing differentiation in human relationships. *Journal of marital and family therapy*, 38(4), 639-652.
- Shapiro, F., Kaslow, F. W., ve Maxfield, L. (2011). *Handbook of EMDR and family therapy processes*. John Wiley & Sons.
- Sharf, R. S. (2008). *Theories of psychotherapy & counseling: Concepts and cases*. Cengage Learning.
- Sharp, E. A., ve Ganong, L. H. (2000). Raising awareness about marital expectations: Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching? *Family Relations*, 49(1), 71-76.
- Shipman, A. C. S. (2011). *Mate selection in modern India*. University of Connecticut.
- Skowron, E. A. (2000). The role of differentiation of self in marital adjustment. *Journal of counseling psychology*, 47(2), 229.
- Skowron, E. A. (2004). Differentiation of self, personal adjustment, problem solving, and ethnic group belonging among persons of color. *Journal of Counseling Development*, 82(4), 447-456.
- Skowron, E. A., ve Friedlander, M. L. (1998). The Differentiation of Self Inventory: Development and initial validation. *Journal of counseling psychology*, 45(3), 235.
- Skowron, E. A., ve Platt, L. F. (2005). Differentiation of self and child abuse potential in young adulthood. *The Family Journal*, 13(3), 281-290.
- Skowron, E. A., ve Schmitt, T. A. (2003). Assessing interpersonal fusion: Reliability and validity of a new DSI fusion with others subscale. *Journal of marital and family therapy*, 29(2), 209-222.
- Skowron, E. A., Stanley, K. L., ve Shapiro, M. D. (2009). A longitudinal perspective on differentiation of self, interpersonal and psychological well-being in young adulthood. *Contemporary Family Therapy*, 31(1), 3-18.
- Skowron, E. A., Wester, S. R., ve Azen, R. (2004). Differentiation of self mediates college stress and adjustment. *Journal of Counseling Development*, 82(1), 69-78.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 15-28.

- Sprecher, S., Sullivan, Q., ve Hatfield, E. (1994). Mate selection preferences: gender differences examined in a national sample. *Journal of personality and social psychology*, 66(6), 1074.
- Stinnett, N. (1969). Readiness for marital competence. *Journal of Home Economics*, 61, 683-686.
- Stoeber, J. (2012). Dyadic perfectionism in romantic relationships: Predicting relationship satisfaction and longterm commitment. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 300-305.
- Sümer, N., ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Symons, D. (1979). The evolution of human sexuality.
- Şenel, H. G. (2004). *Eş seçimi kararı* (11). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şimşek, M. Z. (2018). *Romantizmve eş seçimi tutumunun romantik ilişki yaşantıları ve romantik ilişkilerdeki inançlar açısından incelenmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- T.D.K. (2019a). T.C. Türk Dil Kurumu. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cc87b73bdf300.50002615, Erişim Tarihi: 30 Nisan 2019
- T.D.K. (2019b). T.C. Türk Dil Kurumu. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cc87b67a697a4.54513820, Erişim Tarihi: 30 Nisan 2019
- Tao, S., Dong, Q., Pratt, M. W., Hunsberger, B., ve Pancer, S. M. (2000). Social support: Relations to coping and adjustment during the transition to university in the People's Republic of China. *Journal of Adolescent Research*, 15(1), 123-144.
- Tezcan, M. (1981). *Kuşaklar çatışması: Okuyan ve çalışan gençlik üzerine bir araştırma*. İstanbul: Kadioğlu Matbaası.
- Toro-Morn, M., ve Sprecher, S. (2003). A cross-cultural comparison of mate preferences among university students; The United States vs. The People's Republic of China (PRC). *Journal of Comparative Family Studies*, 151-170.
- Tuason, M. T., ve Friedlander, M. L. (2000). Do parents' differentiation levels predict those of their adult children? and other tests of Bowen theory in a Philippine sample. *Journal of counseling psychology*, 47(1), 27.
- Tuzer, D. (2016). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimi tutumlarının bireysel özellikleri açısından incelenmesi*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- TÜİK. (2017). Aile yapısı araştırması, 2016. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21869>, Erişim Tarihi: 30 Nisan 2019
- TÜİK. (2018a). Evlenme ve boşanma istatistikleri, 2018. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30698>, Erişim Tarihi: 30 Nisan 2019
- TÜİK. (2018b). İstatistiklerle gençlik, 2017. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27598>, Erişim Tarihi: 30 Nisan 2019
- Türkarşlan, N., ve Suleymanov, A. (2010). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evlilik konusundaki görüş ve düşünceleri -azerbaycan ve türkiye karşılaştırması. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*(5), 1308-6200.
- Tüzemen, A., ve Özdağoğlu, A. (2007). Doktora öğrencilerinin eş seçiminde önem verdikleri kriterlerin analitik hiyerarşi süreci yöntemi ile belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1).
- Uraz, G. (1979). *Müstakbel eşten beklentiler üzerine bir inceleme*. Hacettepe Üniversitesi Ankara.
- Varol, R. (2015). *Genogram temelli yürütölen psikolojik danışma sürecinin çiftlerde evlilik uyumu, duygusal bağlılık, evlilikte problem çözme ve benliğin ayrımlaşma düzeylerine etkisi*. Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Velidedeoğlu, N. (2011). *Kadın erkek ilişkilerinde sorunlar ve çözümler*. Ankara: Efil Yayınevi Yayınları.
- Vural, B. K., ve Temel, A. B. (2010). Cinsel doyumun yordanmasında bazı faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 24-34.
- Williamson, I., Sandage, S. J., ve Lee, R. M. (2007). How social connectedness affects guilt and shame: Mediation by hope and differentiation of self. *Personality Individual Differences*, 43(8), 2159-2170.
- Winch, R. F., Ktsanes, T., ve Ktsanes, V. (1955). Empirical elaboration of the theory of complementary needs in mate-selection. *The Journal of Abnormal Social Psychology*, 51(3), 508.
- Worden, M. (2013). *Aile terapisi: Temelleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yaman, H., ve Akdeniz, M. (2011). Sistemik aile hekimliği. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 15(2), 77-80.
- Yeşilyaprak, B. (2018). *Eğitim psikolojisi* (21). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2016). Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27).

EKLER

Ek-1 Kişisel Bilgi Formu

Bu anket kullanılarak hazırlanacak olan yüksek lisans tezinin amacı, benliğin ayrımlaşmasının eş seçimi tutumlarındaki rolünün üniversite öğrencilerinin görüşleri alınarak farkındalıklarını ölçüp mevcut durumu ortaya koymaktır. Çalışmaya katılım tamamen *gönüllülük esasına* dayanmakta olup, ankette sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplarınız tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilerek elde edilecek bilgiler bilimsel yayınlarda kullanılacaktır. Bu anketi doldurmakla birlikte yukarıda belirtilen hususlar hakkında bilgilendirildiğinizi kabul etmiş sayılmaktasınız.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:

Erkek ( )   Kadın ( )

2. Medeni Haliniz:

Bekar ( )   Evli ( )

3. Yaşınız:

18 altı ( )   18 – 20 ( )   21 – 23 ( )   24 – 26 ( )   26 üstü ( )

4. Alanınız:

Mühendislik ( )   Eğitim ( )   Tıp ( )   Hukuk ( )   İşletme ( )   Yüksek Okulu ( )

5. Sınıf Düzeyiniz:

Hazırlık ( )   1.sınıf ( )   2.sınıf ( )   3.sınıf ( )   4.sınıf ( )

6. Bölümünüz:

.....

Ek-2 Benliğin Ayrışması Ölçeği Anketi

Aşağıda kendinizle ve başkalarıyla olan ilişkilerinize yönelik düşünce ve duygularınızı içeren ifadeler yer almaktadır. Sizden istenen her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak 1'den 6'ya kadar olan seçeneklerden sizi en iyi ifade eden seçeneği işaretlemenizdir. Eğer herhangi bir madde sizinle direk ilgili gözüküyorsa (*örneğin şu anda bir eşiniz/partneriniz yoksa*), olması halinde nasıl düşünüp nasıl davranabileceğinizle ilgili en iyi tahmininizi belirtiniz. İçten yanıtlarınız için teşekkürler.

ANKET SORULARI	Hiç Uygun Değil	-	-	-	-	Çok Uygun
1. Ailemin yanındayken genellikle kendimi kısıtlanmış hissedirim.	1	2	3	4	5	6
2. Önemli bir işe ya da göreve başlarken genellikle başkalarının cesaretlendirmesine ihtiyaç duyarım.	1	2	3	4	5	6
3. İnsanlar benimle yakınlık kurmaya çalıştıklarında, kendimi onlardan uzak tutarım.	1	2	3	4	5	6
4. İnsanlar benimle yakınlık kurmaya çalıştıklarında, bundan genellikle rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6
5. Hemen hemen hayatımdaki herkesten onay alma ihtiyacı hissedirim.	1	2	3	4	5	6
6. Değiştiremeyeceğim şeyler için üzülmenin bir anlamı yok.	1	2	3	4	5	6
7. Yakın ilişkilerimde kısıtlanma kaygısı yaşarım.	1	2	3	4	5	6
8. Eleştirilmek beni oldukça rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
9. Anne/babamın beklentilerine göre yaşamaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6
10. Kendimi olduğum gibi kabul ederim.	1	2	3	4	5	6
11. Eşimle/partnerimle bir tartışma yaşarsam, tüm gün bu tartışma üzerine düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
12. Başkaları tarafından baskı altında olduğumu hissettiğim zamanlarda bile onlara "hayır" diyebilirim.	1	2	3	4	5	6
13. Yaptığım şeyin doğru olduğunu düşünüyorsam başkalarının ne dediğini pek de umursamam.	1	2	3	4	5	6
14. Bir karar alırken danışacağım birileri yoksa kolay kolay karar veremem.	1	2	3	4	5	6
15. Başkaları tarafından incitilmek beni aşırı derecede rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
16. Eşimin/partnerimin yoğun ilgisi beni bunaltır.	1	2	3	4	5	6

17. İnsanlar üzerindeki izlenimimi merak ederim.	1	2	3	4	5	6
18. Duygularımı genellikle çevremdekilerden daha yoğun yaşarım.	1	2	3	4	5	6
19. Hayatımda ne olursa olsun, kendimle ilgili düşüncelerimden asla taviz vermem.	1	2	3	4	5	6
20. Anne/babamın fikrini almadan karar veremem.	1	2	3	4	5	6

Ek-3 Romantizm Ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği Anketi

ANKET SORULARI	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Çoğu yaşlıtlarım gibi, ben de bir gün evleneceğimden eminim.	1	2	3	4	5
2. Benim için gerçek olan tek bir aşk vardır, o da evleneceğim kişiyle olan aşktır.	1	2	3	4	5
3. Birbirimize karşı hissettiğimiz sevgi, evlenmek için yeterli bir neden olmalıdır.	1	2	3	4	5
4. Evlilik öncesi birlikte yaşamak, mutlu evliliği sürdürebilme şansımızı arttıracaktır.	1	2	3	4	5
5. Evliliğimin iyi yürüyeceğinden kesin olarak emin olmalıyım ki, sevgilimle evlenmeyi düşünebileyim.	1	2	3	4	5
6. Sevdiğim kişi benim için tamamıyla ideal olmasa bile onunla evlenirim.	1	2	3	4	5
7. Evlenilecek doğru kişiyi bulma, çabadan daha çok bir şans işidir.	1	2	3	4	5
8. Birbirine aşırı derecede benzer olan çiftlerin ilişkileri çok sıradan ve sıkıcıdır.	1	2	3	4	5
9. İnsan hayatta bir kez evlenir.	1	2	3	4	5
10. Dünyada mutlu bir evlilik yapabileceğim birçok kişi var.	1	2	3	4	5
11. Birbirimize duyduğumuz aşk, mutlu bir evlilik yürütmek için yeterli olmalıdır.	1	2	3	4	5
12. Evlilik öncesi birlikte yaşarsak, evliliğimizde daha mutlu olacağımıza inanıyorum.	1	2	3	4	5
13. Evlenmeden önce iyi bir eş olacağımdan tamamen emin olmalıyım.	1	2	3	4	5
14. İlişkimizdeki her şey beni memnun etmiyorsa, sevgilimle evlenmemeliyim.	1	2	3	4	5
15. Yeterince uzun süre beklersem, evlenileceğim doğru kişi bir gün karşıma çıkar.	1	2	3	4	5
16. Evlenmeye karar verdiğim zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
17. Ruh ikizimi bulduğum zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
18. Birbirimizi sevdiğimiz sürece, evliliğe giden yolumuzda hiçbir engelin durmasına izin vermemeliyiz.	1	2	3	4	5
19. İlişkimizi denemenin bir yolu olarak, evlenmeden önce birlikte yaşamak bizim için iyi bir fikirdir	1	2	3	4	5
20. Her insan benim evlilik beklentilerime cevap veremez.	1	2	3	4	5
21. İlişkimizin zaman içinde yeterince güçlü olduğunu ispat edinceye kadar, sevgilimle evlenmek için beklemeliyim.	1	2	3	4	5
22. Evleneceğim doğru kişiyi bulabilmek benim kontrolümde olan bir şey değildir.	1	2	3	4	5
23. Gelecekteki eşim ve ben evlenmeden önce çok iyi bir arkadaş olmalıyız.	1	2	3	4	5
24. Birçok yönden bana benzeyen biriyle evlendiğimde ilişkimiz daha güçlü olacaktır.	1	2	3	4	5
25. Dünyada evlenebileceğim 'sadece bir ve tek' doğru insan var.	1	2	3	4	5
26. Ancak bir aptal, çok sevdiği biriyle evlenmekten kaçır.	1	2	3	4	5

27. Evlenmeden önce birlikte yaşama, evliliğimizin nasıl gideceğini test etmenin iyi bir yoludur.	1	2	3	4	5
28. Evlenmeden önce evliliğe tamamen hazır olana kadar beklemeliyim.	1	2	3	4	5
29. Benim ihtiyaçlarımın hepsine cevap vereceğinden emin olmasam bile yine de sevgilimle evlenirdim.	1	2	3	4	5
30. Dünyanın bir yerinde benim için uygun olan evlenmem gereken bir eş vardır, ben de başkaları için öyleyimdir.	1	2	3	4	5
31. Evlenmek çok çabalamadan, doğal olarak gelişen bir süreçtir.	1	2	3	4	5
32. Benim kişilik özelliklerimin tam tersi özelliklere sahip birisiyle evlenmeliyim.	1	2	3	4	5

Ek-4 Anket Uygulama İzinleri

1. Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ) Kullanma İzni

Mail:

Merhaba Sayın Doç. Dr. Erkan IŞIK Hocam,

"Benliğin Ayrışmasının Eş Seçimi Tutumlarındaki Rolü" isimli tez çalışmamda sizin Türkçe'ye uyarlayarak literatüre kazandırdığınız "Benliğin Ayrışması Ölçeği"ni kullanmak için izninizi rica ediyorum.

Şimdiden çok teşekkür eder,

İyi çalışmalar dilerim.

Fatma ÇÖMLEKCİLER

PDR Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

Gelen Cevap:

Merhaba Fatma Hanım,

Ölçeği tabii ki kullanabilirsiniz. Size de iyi çalışmalar, selamlarımla..

Doç. Dr. Erkan IŞIK
Mevlana Üniversitesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
Yeni İstanbul Cad. No:235
42003 Selçuklu/Konya
Tel: 444 42 43 Dahili:1210
Faks: +90 332 241 11 11
eisik@mevlana.edu.tr

Erkan IŞIK, Ph.D.
Assoc. Professor
Mevlana (Rumi) University
Department of Counseling & Guidance
235 Yeni İstanbul Street
42003 Selçuklu, Konya/TURKEY
+90 332 444 42 43 (1210) phone
+90 3332 241 11 11 fax
eisik@mevlana.edu.tr

2. Romantizm ve Eş Seçimi Tutum (REST) Ölçeği Kullanma İzni

Mail – 1:

Merhaba Sayın Yrd. Doç. Dr. Hüdayar CİHAN GÜNGÖR Hocam,
Ben, Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Fatma ÇÖMLEKCİLER.

"Benliğin Ayrışmasının Eş Seçimi Tutumlarındaki Rolü" isimli tez çalışmamda sizin Türkçe'ye uyarlayarak literatüre kazandırdığınız "Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST)"i kullanmak için izninizi rica ediyorum.

Şimdiden çok teşekkür eder,
İyi çalışmalar dilerim.

Fatma ÇÖMLEKCİLER
PDR Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

Gelen Cevap-1:

Merhaba
İstemiş olduğunuz ölçeği ekte gönderiyorum. Çalışmanızın sonuçlarını benimle de paylaşabilirsiniz sevinirim.
İyi çalışmalar

Yrd. Doç. Dr. Hüdayar CİHAN GÜNGÖR
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji
Bölümü Çankaya-ANKARA Tel: 03124667533/3528 Fax: 03124667432
e-mail:hudayarcg@ybu.edu.tr

Assistant Professor, Hudayar CİHAN GUNGOR Yıldırım Beyazıt University
Faculty of Human and Social Science Department of Psychology Çankaya-ANKARA-
TURKEY 0903124667533-3528
e-mail:hudayarcg@ybu.edu.tr

Mail – 2:

Merhaba Sayın Prof. Dr. Seher BALCI ÇELİK Hocam,
Ben, Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Fatma ÇÖMLEKCİLER.

"Benliğin Ayrışmasının Eş Seçimi Tutumlarındaki Rolü" isimli tez çalışmamda sizin Türkçe'ye uyarlayarak literatüre kazandırdığınız "Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST)"i kullanmak için izninizi rica ediyorum.

Şimdiden çok teşekkür eder,
İyi çalışmalar dilerim.

Fatma ÇÖMLEKCİLER
PDR Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

Gelen Cevap-2:

Fatma Merhabalar
Ölçeği gönderiyorum sadece senden bir şey rica ediyorum araştırmanın sonuçlarını bizimle paylaşırın seviniriz iyi çalışmalar.
Prof. Dr. Seher BALCI ÇELİK

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Fatma Çömlekciler
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti (T.C.)
Doğum Yeri ve Tarihi : Konya – 15.03.1981
E-mail : fatma.comlekciler@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: İmam Hatip Lisesi, Selçuklu, Konya	1999
Üniversite	: Selçuk Üni., İletişim Fakültesi, Selçuklu, Konya	2006
Tezsiz Yük. L.	: Necmettin Erbakan Üni., P.D.R., Selçuklu, Konya	2009
Tezli Yük. L.	: Selçuk Üni., Eğitim Bilimleri, P.D.R., Selçuklu, Konya	devam

YABANCI DİLLER

1. İngilizce

ALDIĞI EĞİTİMLER

1. WISC-R Eğitimi – PEGEM Akademi – Ankara
2. Cinsel Sağlık ve Danışmanlık Eğitimi – CİSED – Kayseri
3. EMDR Eğitimi – Dinamik Danışmanlık – Kayseri